

«ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ»

ΔΡΑΣΗ - ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ετος 16^ο - Τεύχος 63

Ιούλιος - Σεπτέμβριος 2001

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

Σελ.

☐ Γ. Σελλιανάκη:	Ας γίνονται διδάγματα οι εμπειρίες μας	121-136
☐ Γ. Ντούτσια:	Υφιασμένη δομή της μεταποίησης-εμπορίας επιτραπέζιων ελιών της χώρας - Απόψεις.	137-141
☐ Μ. Δεληγιαννάκη:	Η βελτίωση των συνθηκών παραγωγής και εμπορίας του ελληνικού ελαιολάδου	143-146
☐ Θ. Χαρίτου:	Εξαγωγές μάρκετινγκ και εμπορικές εκθέσεις	147-148
☐ Μ. Δερμιτζάκη:	ΝΕΡΟ: Αγαθό εν ανεπαρκεία	149-150
☐ Δ. Μαυρόγιαννη:	Ελληνορωσική συνεργασία σε θέματα συνεταιριστικής νομοθεσίας, μελετών κλπ.	151-154
☐ Γ. Σελλιανάκη:	Πρέπει να συνταξιοδοτούνται και τα αιρετά Συνεταιριστικά στελέχη;	155-159
☐ Σ. Σελιανίτη:	Εγκυμονεί Εθνικούς κινδύνους η παραπέρα υποβάθμιση της γεωργίας μας (1999-2000)	161-166
☐ Α. Ράντσιου:	Μεταδοπικές Σπογγόμορφες Εγκεφαλοπάθειες	167-171
☐ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	(Χρονολογίες ίδρυσης και ένταξης μελών)	173
☐ Ε.Φ.Σ.:	Βοηθήστε και μη μεμψιμοιρείτε.	173
☐ Θαν. Μπίκου:	1000 λέξεις.	174
☐ Συνεταιριστή:	(χωρίς όνομα). «ΘΥΜΗΣΕΣ»	175-176
☐ Γ. Φραγκιαδουλάκη:	ΣΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ: (Μας ρωτούν και απαντούμε)	177-178
☐ Της Σύνταξης:		
	- Τι είπε σε λόγο του ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης για τη θρησκεία	154
	- ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ: Ενημερωτική στήλη για τα μέλη της Ε.Φ.Σ.	179-180
	- Αγροτοσυνεταιριστικές Ειδήσεις	181-183
	- Περιεχόμενα στα Αγγλικά - Ταυτότητα περιοδικού	184

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟ ΠΑΡΘΕΝΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΣΠΙΤΙΚΟ

βάλτε το
στην
καρδιά σας.

θα σας
το
ανταποδώσει.

ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ
ΕΛΑΙΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΓΙΑ ΤΙΣ Α.Σ.Ο.

Ας γίνονται διδάγματα οι εμπειρίες μας ΤΕΣΣΕΡΕΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΓΙΝΑΝ ΝΟΜΟΣ!

Να ενισχυθεί θεσμικά η ΠΑΣΕΓΕΣ

Άρθρο του Γ.Β. ΣΕΛΛΙΑΝΑΚΗ

«Ο Νόμος για τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς γράφεται από Συνεταιριστές, συγγράφεται από τεχνοκράτες» επιμένει μια απλή λογική έκφραση, απαύγασμα εμπειρίας, παλιών συνεταιριστών, υπηρετών και υπερασπιστών του θεσμού.

Μια λογική που ακούγεται πάντα όταν γίνονται συζητήσεις για αλλαγή του Νόμου στις ΑΣΟ, μα χωρίς ποτέ να βρίσκει τη δικαίωσή της, στο τελικό του κείμενο.

Το 1990 Επιτροπή από Συνεταιριστές, με πρόεδρο τον τότε Γενικό Γραμματέα του υπουργείου Γεωργίας, σε θέματα Αγροτικών Συνεταιρισμών και εποπτευόμενων από το Υπουργείο, Οργανισμών, κατάρτισε σχέδιο Νόμου, για τις Α.Σ.Ο, σύμφωνα με Κυβερνητική Απόφαση (Α.Π. 1809/14.9.90 Υπ. ΓΕ).

Σ' αυτό το σχέδιο Νόμου, που κατατέθηκε στην τότε Κυβέρνηση, την 24.5.1991 (Α.Π. 1602/91 ΥΠ.ΓΕ.) υπήρχαν τέσσερεις προτάσεις, αυτής της λογικής, που όμως δεν συμπεριλήφθηκαν στο Νόμο 2169/93, που ήταν η κατάληξη του τότε (1990) κυβερνητικού ενδιαφέροντος, για νέο θεσμικό πλαίσιο στις Α.Σ.Ο.

Φυσικά αυτές οι διατάξεις (προτάσεις) δεν υπήρχαν στο Ρωμαϊκό δίκαιο, ούτε στη Διεθνή Συνεταιριστική Νομοθεσία, για να μεταφτευθούν στο νέο Ελληνικό Νόμο για τις Α.Σ.Ο. Βγήκαν από την Ελληνική συνεταιριστική πραγματικότητα, για να ρυθμίσουν πρακτικές που οι συντάκτες του σχεδίου νόμου γνώριζαν.

Και γνώριζαν οι συντάκτες εκείνου του σχεδίου, αυτό που σήμερα όλοι αντιλαμβάνονται πολύ καλύτερα: Ότι σε ένα θεσμό, που ρυθμίζει σχέσεις συλλογικής δράσης, όπως αυτόν για τις Α.Σ.Ο. παράγεται έργο όταν η κεντρική εξουσία που διαμορφώνεται στην κορυφή της πυραμιδωτής του οργάνωσης, διαπερνά ανεμπόδια τα ενδιάμεσα κέντρα, επιβάλλεται σ' αυτά, κατευθύνει, συντονίζει και

*Σε ένα θεσμό,
που ρυθμίζει σχέ-
σεις συλλογικής
δράσης, όπως
αυτόν για τις
Α.Σ.Ο. παράγε-
ται έργο όταν η
κεντρική εξουσία
που διαμορφώνε-
ται στην κορυφή
της πυραμιδωτής
του οργάνωσης,
διαπερνά ανε-
μπόδιστα τα
ενδιάμεσα
κέντρα επιβάλλε-
ται σ' αυτά,
κατευθύνει,
συντονίζει και
εποπτεύει τη
λειτουργία τους.*

εποπτεύει τη λειτουργία τους.

Μπορεί να υποθέσει κανείς διαφορετική από αυτή τη λογική την ισχύ και την πορεία της κεντρικής εξουσίας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που διαμορφώνεται στις Βρυξέλλες; Ασφαλώς όχι. Γι' αυτό και είναι θεσμικά ξεκαθαρισμένο ότι το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπερισχύει του δικαίου των Κρατών - μελών της.

Η ΕΞΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΣΕΓΕΣ

Όμως η εξουσία που διαμορφώνεται στην κορυφή του αγροτοσυνεταιριστικού μας κινήματος (ΠΑΣΕΓΕΣ), που σε κάθε περίπτωση είναι υπόλογη για την πορεία του, όχι μόνο είναι περιορισμένη, αλλά και η όση υπάρχει, δεν διαπερνά ανεμπόδιστα τα ενδιάμεσα κέντρα της πυραμιδωτής του οργάνωσης και φυσικά, δεν επιβάλλεται σ' αυτά, δεν τα κατευθύνει, δεν τα συντονίζει και δεν εποπτεύει τη λειτουργία τους. Μόνο για την εκλογή Διοίκησης στην κορυφή (ΠΑΣΕΓΕΣ) αναρριχάται ανεμπόδιστα η εξουσία. Ξεκινά από τον πρωτοβάθμιο Συνεταιρισμό, διαπερνά τα ενδιάμεσα κέντρα (Ενώσεων, κ.ά) με όλα τα έγγραφα που νομιμοποιούν την πορεία της και φθάνει στην κορυφή χωρίς θεσμική δυνατότητα επιστροφής της, επιβλητικά, συντονιστικά και εποπτικά.

Η πυραμιδωτή οργάνωση του Συνεταιριστικού μας κινήματος είναι κατακερματισμένη σε ανεξάρτητες εξουσίες που θεσμικά λειτουργούν ασυντόνιστα, μερικές φορές «βιλαέτικα» και αρκετές φορές ανταγωνιστικά, ακόμη και όταν εξυπηρετούν τα όμοια συμφέροντα των αγροτών στο ίδιο διαμέρισμα.

Οι διοικήσεις λ.χ. σε ένα Κλαδικό συνεταιριστικό χώρο (βαμβακοπαραγωγών, ελαιοπαραγωγών κ.ά.) που εκλέγονται στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς του και στη συνέχεια στις ενώσεις του (είτε αυτές είναι αμιγείς του κλάδου, είτε είναι ενώσεις γενικού αγροτικού συμφέροντος), μέχρι και τη διοίκηση της κεντρικής τους (βαμβακικής, ελαιουργικής κ.ά.) λειτουργούν ανεξάρτητα με διοικητικές και όχι θεσμικές, επάλληλες διατάξεις. Και οι διοικητικές αυτές αποφάσεις (Γεν. Συν/σεων, Διοικ/κών Συμβουλίων) σχεδόν πάντα δεν γίνονται σεβαστές.

Συμφωνείται λ.χ. στη Γενική Συνέλευση της Κεντρικής Ένωσης του Κλάδου από τους εκπροσώπους της πυραμιδωτής του οργάνωσης (αυτούς που κατά την εκλογή τους, κατάθεσαν στο προεδρείο της Γενικής της Συνέλευσης, πλήρη νομιμοποιητικά στοιχεία της εκπροσώπησης τους)

*Η πυραμιδωτή
οργάνωση του
Συνεταιριστικού
μας κινήματος
είναι κατακερμα-
τισμένη σε ανε-
ξάρτητες εξου-
σίας που θεσμικά
λειτουργούν ασυ-
ντόνιστα, μερι-
κές φορές «βιλα-
έτικα» και αρκε-
τές φορές αντα-
γωνιστικά, ακό-
μη και όταν εξυ-
πηρετούν τα
όμοια συμφέρο-
ντα των αγροτών
στο ίδιο διαμέρι-
σμα.*

να διαχειρισθεί η Κεντρική Ένωση την παραγωγή των φυσικών μελών του Κλάδου, με το λογικό και αναμφισβήτητο επιχείρημα, ότι και τα μέσα, όπως και την εμπειρία διαθέτει και σχεδόν πάντα παραβιάζεται αυτή η συμφωνία. Από την επόμενη της Γεν. συνέλευσης της Κεντρικής, οι διοικήσεις των φορέων, που οι εκπρόσωποί τους πήραν αυτή την απόφαση (συμφωνία) διαπραγματεύονται την παραγωγή των μελών των Συνεταιρισμών τους, ακόμη και με πελάτες της Κεντρικής.

Ποτέ δεν υπήρξε καμία κύρωση γι' αυτή την ασυνέπεια και ποτέ κανείς καταλογισμός δεν έγινε για τα επακόλουθά της. Κάποιοι εξορκισμοί ακούγονται ίσως μέχρι και τη νέα σοδειά, που όμως ποτέ δεν φθάνουν με συγκεκριμένα στοιχεία, στην επόμενη Γενική Συνέλευση για να καταλογισθούν ευθύνες και φυσικά να αποτραπούν για το μέλλον παρόμοιες, θνησιγενείς συμφωνίες.

Όλες ωστόσο αυτές οι εσωτερικές διεργασίες και οι άσχετοι με το συνεργατισμό, μικροϋπολογισμοί, προσωρινού ωφελιμιστικού χαρακτήρα, των διαχειριστών της εξουσίας στις Α.Σ.Ο. για τη δική του ο καθένας συνεταιριστική διαχείριση, γίνονται στο εσωτερικό ενός θεσμοθετημένου οργάνου (του Αγροτικού Συνεταιρισμού, όπως τον θέλει ο νομοθέτης) με σαφείς υποχρεώσεις έναντι τρίτων. Υποχρεώσεις που τελικά από δύο και μόνο στοιχεία καταλήγουν στο συνεταιρισμένο Αγρότη. Από το βιβλίο - Μητρώο, που είναι καταχωρημένο το όνομά του, ως μέλους του Συνεταιρισμού και το βιβλίο - Πρακτικών του, που είναι καταχωρημένη η απόφαση για τη συγκεκριμένη οικονομική υποχρέωση.

Βέβαια, τις μέχρι σήμερα υποχρεώσεις των Συνεταιρισμών μας, εξοφλούσαν οι φορολογούμενοι με τις γνωστές «διαγραφές χρεών» (1,8 τρισ. δρχ. την τελευταία 10/ετία) και ο πρωτοφειλέτης συνεταιρισμένος αγρότης, δεν γνώρισε ποτέ τις συνέπειες από την αλληλέγγυα ευθύνη του στο Συνεταιρισμό. Τη συγκεκριμένη και απόλυτα προσδιορισμένη αυτή ευθύνη έναντι τρίτων, που έχουν όλοι οι Συνεταιρισμένοι της πυραμιδωτής οργάνωσης και που εσωτερικά διακινείται με αποφάσεις μεταξύ ανεξάρτητων νομικών προσώπων, χωρίς διοικητική ιεράρχηση, νομοθετικά στηριγμένη στη συναλλακτική τους λειτουργία.

Ένα παράδειγμα θα αποσαφηνίσει καλύτερα τα πράγματα.

Έστω λοιπόν, μια Κεντρική Ένωση με 30 μέλη, ενώσεις, που έχουν στη δύναμή τους 500 πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς με συνολικό αριθμό 50.000 φυσικών μελών. Έστω επίσης ότι η κεντρική αυτή Ένωση, έχει περιουσιακά στοιχεία συνολικής αξίας 200.000.000 δρχ., όριο αλληλέγγυας ευθύνης των μελών της 1.000.000.000 δρχ. και συνολικό χρέος στις τράπεζες 800.000.000 δρχ.

Για το μέρος του δανείου που δεν καλύπτεται από τα περιουσιακά στοιχεία της

Μόνο για την εκλογή Διοίκησης στην κορυφή (ΠΑΣΕΓΕΣ) αναρριχάται ανεμπόδιστα η εξουσία. Ξεκινά από τον πρωτοβάθμιο Συνεταιρισμό, διαπερνά τα ενδιάμεσα κέντρα (Ενώσεων, κ.ά) με όλα τα έγγραφα που νομιμοποιούν την πορεία της και φθάνει στην κορυφή χωρίς θεσμική δυνατότητα επιστροφής της, επιβλητικά, συντονιστικά και εποπτικά.

Κεντρικής, δηλαδή για το ποσό των 600.000.000 δρχ. (800.000.000 – 200.000.000) και για όσο από αυτό, δεν καλυφθεί από περιουσιακά στοιχεία των ενώσεων μελών της και των συνεταιρισμών τους, υπόχρεα οικονομικά είναι τα φυσικά μέλη των πρωτοβάθμιων Συνεταιρισμών, στα όρια πάντα της δικής τους αλληλέγγυας ευθύνης.

Τώρα δεν υπάρχει κρατική τράπεζα και η εποπτεία των ανταγωνιστικών συμπεριφορών γίνεται με αυστηρότητα από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Έτσι οι Συνεταιρισμένοι Αγρότες θα έχουν τις οικονομικές συνέπειες από χρέη που αναλαμβάνουν οι εκπρόσωποί τους στα διάφορα επίπεδα της πυραμιδωτής οργάνωσης των Συνεταιρισμών τους, όταν τα χρέη αυτά δεν επιστρέφονται στους πιστωτές και τα περιουσιακά τους στοιχεία δεν θα τα καλύπτουν.

Ποτέ ωστόσο δεν έγινε μέχρι σήμερα λόγος για αλληλέγγυα ευθύνη, γιατί η λύση της διαγραφής χρεών στους Συνεταιρισμούς ήταν τόσο εύκολη, όσο εύκολη ήταν και η κομματική επικυριαρχία στην εξουσία, των όσων από αυτούς, έγιναν διαγραφές χρεών. Η ύπαρξη κρατικής τράπεζας (ΑΤΕ) και η υποτυπώδης εποπτεία των ανταγωνιστικών συμπεριφορών διευκόλυναν αυτές τις πρακτικές. Τώρα δεν υπάρχει κρατική τράπεζα και η εποπτεία των ανταγωνιστικών συμπεριφορών γίνεται με αυστηρότητα από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Έτσι οι Συνεταιρισμένοι Αγρότες θα έχουν τις οικονομικές συνέπειες από χρέη που αναλαμβάνουν οι εκπρόσωποί τους στα διάφορα επίπεδα της πυραμιδωτής οργάνωσης των Συνεταιρισμών τους, όταν τα χρέη αυτά δεν επιστρέφονται στους πιστωτές και τα περιουσιακά τους στοιχεία δεν θα τα καλύπτουν.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ

Αλλά ας προσεγγίσουμε περισσότερο το θέμα με μια συνοπτική αναφορά στις εμπειρίες που αποκτήθηκαν από τις συνεταιριστικές μας συμπεριφορές, σε τέσσερις αρκετά ευδιάκριτες περιπτώσεις για τις οποίες η «**Επιτροπή του 1990**» (*) πρότεινε συγκεκριμένες διατάξεις, τις οποίες για κάθε περίπτωση καταχωρούμε στη συνέχεια.

α) Εμπειρίες από τις εκπροσωπήσεις

Μια απ' αυτές τις εμπειρίες είναι η εκπροσώπηση των Συνεταιριστικών Οργανώσεων στα υπέρτερα συνεταιριστικά σχήματα. Υπήρχαν τότε (1990) όπως και σήμερα, αντιπρόσωποι Συνεταιρισμών στις Ενώσεις, που γνώριζαν το Συνεταιρισμό τους τη μέρα της εκλογής τους και καμιά δεν είχαν από τότε άλλη επικοινωνία με τη διοίκησή του. Όπως και αντιπρόσωποι Ενώσεων στην ΠΑΣΕΓΕΣ, τις κεντρικές Ενώσεις, τις Κοινοπραξίες και τις Συνεταιριστικές Εταιρείες, που κι' αυτοί γνώριζαν τις Ενώσεις τους, τη μέρα της εκλογής τους επίσης και δεν είχαν από τότε καμιά επικοινωνία με τις Διοικήσεις τους.

Αυτοί οι αντιπρόσωποι, όπως άλλωστε είναι επόμενο, ούτε τα προβλήματα των

(*) Έτσι «**Επιτροπή του '90**» θα αναφέρεται στη συνέχεια του κειμένου η επιτροπή της 1809/90 κυβερνητικής απόφασης για τη σύνταξη σχεδίου νόμου για τις Α.Σ.Ο. που θα καταργούσε το νόμο 1541/85)

Συνεταιριστικών οργανώσεων, που εκπροσωπούν στους χώρους υπεράσπισης των συμφερόντων τους, γνωρίζουν, ούτε αυξημένο έχουν το ενδιαφέρον για την επίλυσή τους. Και δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που αδυνατούν να δώσουν απαντήσεις σε απλές ερωτήσεις που τους γίνονται για τις οργανώσεις τους στους χώρους που τις εκπροσωπούν. Με Διοικητικούς συμβούλους των Οργανώσεών τους, αρκετές φορές γνωρίζονται σε άλλους εκτός των γραφείων τους χώρους και βέβαια για άλλα εκτός από συνεταιριστικά θέματα, συζητούν.

Η πρόταση της «**Επτροπής του '90**» που ακολουθεί (άρθρο 38 του σχεδίου Νόμου), ενισχύει τις αποδυναμωμένες απ' αυτή την πρακτική, Διοικήσεις των Συνεταιριστικών Οργανώσεων και εξασφαλίζει διάυλο επικοινωνίας τους με τις υπέρτερες Συνεταιριστικές και άλλες οργανώσεις, στις οποίες εκπροσωπείται η δική τους οργάνωση.

άρθρο 38, παράγραφοι 3 και 4 του σχεδίου Νόμου:

Παρ. 3: Αν ο Συνεταιρισμός εκπροσωπείται στην Ένωση με ένα αντιπρόσωπο, αυτός ορίζεται με τον αναπληρωματικό του από το Διοικητικό Συμβούλιο και προέρχεται από τα μέλη του Συμβουλίου. Οι πέραν του ενός αντιπρόσωποι του συνεταιρισμού, εκλέγονται μαζί με τους αναπληρωματικούς τους, από τη Γενική συνέλευση του Συνεταιρισμού.

Παρ. 4: Αν ο Συνεταιρισμός έχει περισσότερους του ενός αντιπρόσωπους και περισσότερους από τρεις ψήφους, οι ψήφοι διαμοιράζονται, μεταξύ των αντιπροσώπων και εφόσον από τη διαίρεση παραμένει υπόλοιπο ψήφων, αυτό το αναλαμβάνει ο προερχόμενος από το Διοικ. Συμβούλιο αντιπρόσωπος.)*

Υπήρχαν τότε (1990) όπως και σήμερα, αντιπρόσωποι Συνεταιρισμών στις Ενώσεις, που γνώρισαν το Συνεταιρισμό τους τη μέσα της εκλογής τους και καμιά δεν είχαν από τότε άλλη επικοινωνία με τη διοίκηση του.

Με αυτές τις διατάξεις εξασφαλίζεται η επικοινωνία όλων των Συνεταιρισμών μεταξύ τους, μέσα από τα εκλεγμένα Διοικητικά τους Όργανα, που είναι οι αυθεντικοί εκπρόσωποι και διαχειριστές τους. Γιατί όλα τα Συμβούλια τους θα έχουν αντιπροσώπους από τα μέλη τους στις Γενικές Συνελεύσεις των Οργανώσεων που θα συμμετέχουν.

Αυτοί οι αντιπρόσωποι, είτε εκλέγονται είτε όχι στα Συμβούλια των Οργανώσεων που εκπροσωπούν τη δική τους Οργάνωση, βιώνουν τα προβλήματα της στη διοίκη-

(*) Με αντίστοιχες διατάξεις (άρθρο 39 παράγραφοι 8 και 9) ρυθμίζεται και η εκπροσώπηση της Ένωσης στην Κεντρική Συνεταιριστική Ένωση.

σή της, έχουν τις δικές τους ευθύνες από τη δική της λειτουργία και φυσικά αγωνίζονται με περισσότερο ενδιαφέρον για τα συμφέροντά της, στους χώρους που την εκπροσωπούν. Έτσι μέσα από αυτά τα ενεργά και περισσότερο από τη θέση που κατέχουν στις Διοικήσεις τους, υπεύθυνα όργανα, διαπερνά η εξουσία παραγωγικά και ανεμπόδιστα από όλα τα επίπεδα της πυραμιδωτής οργάνωσης του αγροτοσυνεταιριστικού μας κινήματος.

Ας θυμηθούμε — και όλοι οι μάχιμοι Συνεταιριστές έχουν περιπτώσεις να θυμηθούν — τις δυσλειτουργίες στις Α.Σ.Ο. όταν οι αντιπρόσωποί τους δεν επικοινωνούσαν με τις Διοικήσεις των Οργανώσεών τους την περίοδο του έντονου κομματικού ανταγωνισμού. Τότε δεν έλειπε μόνο η συνεργασία σε αρκετές περιπτώσεις, αλλά και δημόσια αντιπαράθεση υπήρχε που δυσχέραινε ακόμη περισσότερο τη λειτουργία τους.

Έτσι μέσα από αυτά τα ενεργά και περισσότερο από τη θέση που κατέχουν στις Διοικήσεις τους, υπεύθυνα όργανα, διαπερνά η εξουσία παραγωγικά και ανεμπόδιστα από όλα τα επίπεδα της πυραμιδωτής οργάνωσης του αγροτοσυνεταιριστικού μας κινήματος.

Αν οι αντιπρόσωποι αυτοί ήταν μέλη των Διοικήσεων των Συνεταιρισμών τους, παρά τις οποιεσδήποτε αντιθέσεις τους με την πλειοψηφία των Συμβουλίων τους, ήσαν υποχρεωμένοι να λύσουν τις όποιες διαφορές τους μέσα στο Συμβούλιο του συνεταιρισμού, όχι μόνο γιατί θα έπρεπε να καταλήξουν σε λύση με κοινή απόφασή του, αλλά και γιατί η συζήτηση και η αναζήτηση λύσης εκτός Συμβουλίου, θα εξέθετε εκείνον που θα την επιζητούσε για την αντιδεοντολογική του συμπεριφορά και φυσικά θα τον καθιστούσε αναξιόπιστο συνομιλητή σε συνεταιριστικά θέματα. Ακόμη και στην περίπτωση που ο εκτός διοικητικού συμβουλίου αντιπρόσωπος Συνεταιριστικής Οργάνωσης (βλ. παρ. 3 του άρθρου) αδιαφορούσε ή είχε διαφορετική άποψη από αυτή της διοίκησής της, θα ακούγονταν και η άποψη του αντιπροσώπου, μέλους της. Η χρησιμότητα αυτής της πρότασης (άρθρο 38 του σχεδίου Νόμου της «Επτροπής του '90» γίνεται εμφανής χωρίς άλλα στοιχεία και επιχειρήματα.

β) Εμπειρίες από λειτουργικές διαδικασίες

Σε κάθε ιδιωτική επιχειρησιακή, συλλογική δραστηριότητα, όπως είναι οι δραστηριότητες στις Α.Σ.Ο., οι υπεύθυνοι επιχειρηματίες, σχεδιάζουν, συζητούν με ειδήμονες και τους συνεταίρους τους, στα θεσμοθετημένα όργανα των εταιρειών τους και αφού αυτά αποφασίσουν, αναθέτουν την υλοποίηση των όσων αποφασίστηκαν, με προγράμματα και σχετικές οδηγίες, σε επιλεγμένα υπηρεσιακά όργανα. Στην διάρκεια της χρήσης, εποπτεύουν την εφαρμογή των οδηγιών τους και παρεμβαίνουν στις περιπτώσεις καθυστερήσεων ή αποκλίσεων με συμπληρωματικές οδηγίες. Στο τέλος της χρήσης κάνουν τον απολογισμό τους στα όργανα της εταιρείας τους, λογοδοτούν στις περιπτώσεις αποκλίσεων μεταξύ προγραμματισθέντων και πραγματοποιηθέντων και αναλύουν ιδιαίτερα και σχολαστικά τις θέσεις και απόψεις αυτών που εκπόνησαν και εκείνων που εφάρμοσαν τα προγράμματα, για καλύτερη και ασφαλέστερη προσέγγισή τους, την αμέσως επόμενη διαχειριστική χρήση.

Αυτή η διαδικασία θα έπρεπε να τηρείται και μάλιστα με ιδιαίτερη σχολαστικότητα και στις Α.Σ.Ο. που οι Διοικήσεις τους διαχειρίζονται οικονομικές υποθέσεις, περιορισμένων οικονομικών δυνατοτήτων ατόμων, (των μελών τους). Όμως σχεδόν ποτέ και σχεδόν στο σύνολο των περιπτώσεων, δεν ακολουθείται αυτή η διαδικασία στις Α.Σ.Ο., ακόμη και σ' αυτές που διαθέτουν Ειδικούς Συμβούλους και μέσα προγραμματισμού. Ένας προϋπολογισμός «δαπανών και εσόδων» πάντα ισοσκελισμένος, (αυτό προσέχεται ιδιαίτερα) ανακοινώνεται στις Γενικές Συνελεύσεις, συνήθως από τον προϊστάμενο του Λογιστηρίου, που σχεδόν ποτέ δεν επαληθεύεται και σχεδόν ποτέ δεν αναζητούνται γι' αυτό ευθύνες. Και σαν θ' ακουσθούν αντίθετες φωνές στη Συνέλευση, δεν γίνεται όπως θά έπρεπε διάλογος. Η πλειοψηφία που στηρίζει την υπόλογη Διοίκηση, σταματά αυτές τις φωνές με την ψήφο της. Την ψήφο που απαλλάσσει τη Διοίκηση για τις ενδεχόμενες πράξεις και παραλείψεις της, μα που δεν απαλλάσσει το Συνεταιρισμό (φυσικά και τους ίδιους που ψήφισαν) απέναντι των τρίτων. Και που βέβαια μετά από αυτή την πρακτική δεν γίνεται συζήτηση στα πλαίσια προκαθορισμένης και απόλυτα σεβαστής διαδικασίας, που ασφαλώς θα απολήξει στην καλύτερη δυνατή λύση, με απόκτηση πλούσιας εμπειρίας και συναίσθησης διαχειριστικής ευθύνης.

Στη σημαντική αυτή διαδικασία, ακόμη και όπως τηρείται στις Α.Σ.Ο., ποτέ σχεδόν δεν γίνονται αναφορές στα γενικά μεγέθη αντίστοιχων διαχειρίσεων στη χώρα από το σύνολο των Α.Σ.Ο. Κάθε συνεταιριστική Οργάνωση (λ.χ. Ένωση) στόχο και σκοπό της έχει τη διαχείριση της παραγωγής των μελών της και την προμήθεια τους με γεωργικά εφόδια. Αυτή όμως η διαχείριση είναι ένα μέρος της συνολικής διαχείρισης προϊόντων και εφοδίων των Συνεταιρισμών της χώρας και σίγουρα δεν μπορεί να γίνει ασφαλή προγραμματισμός, χωρίς να συνεκτιμάται η συνολική διαχείριση σε ποσότητες κατά προϊόν και εφόδιο και η δυνατότητα συμμετοχής σ' αυτές τις διαχειρίσεις, με ανάλογο μερίδιο της κάθε συνεταιριστικής οργάνωσης. Προγραμματίζεται λ.χ. από τους Συνεταιρισμούς και την Ένωσή τους ή και άλλες Ενώσεις που εδρεύουν στον ίδιο Νομό, συγκέντρωση προϊόντων και προμήθεια γεωργικών εφοδίων, για τους ίδιους παραγωγούς, που όμως έχουν τη δυνατότητα, τουλάχιστον για τα εφόδια, να τα προμηθευθούν όχι μόνο από το Συνεταιρισμό ή και την Ένωσή τους. Πώς είναι λοιπόν δυνατόν να επαληθεύσουν οι προβλέψεις των Συνεταιριστικών Οργανώσεων του ευρύτερου διαμερίσματος για να περιορισθούμε μόνο σ' αυτό; Φυσικά, εφόσον δεν θα επαληθεύσουν οι προβλέψεις ως προς τον όγκο της διαχείρισης, ένα μέρος των δαπανών που είχαν υπολογισθεί για την προγραμματισμένη διαχείριση, θα μείνουν ακάλυπτες.

Ένας γενικός προγραμματισμός της συνολικής αυτής διαχείρισης από την ΠΑΣΕΓΕΣ θα αναδείκνυε τα μεγέθη, θα ευνοούσε συνεργασίες και θα έδινε διαπραγματευτική ικανότητα σε όλες τις συνεταιριστικές μονάδες, στις προμήθειες εφοδίων, τις πωλήσεις προϊόντων, τις μεταφορές και τις χρηματοδοτήσεις τους.

Ένας προϋπολογισμός «δαπανών και εσόδων» πάντα ισοσκελισμένος, (αυτό προσέχεται ιδιαίτερα) ανακοινώνεται στις Γενικές Συνελεύσεις, συνήθως από τον προϊστάμενο του Λογιστηρίου, που σχεδόν ποτέ δεν επαληθεύεται και σχεδόν ποτέ δεν αναζητούνται γι' αυτό ευθύνες.

Γι' αυτές τις λειτουργικές πρακτικές σε επιχειρησιακά θέματα, η «Επιτροπή του '90» έκαμε δύο προτάσεις με τα άρθρα 31 παρ. 4 και 43 παρ. 2 του σχεδίου νόμου, τα οποία καταχωρούνται στη συνέχεια:

α) Άρθρο 31 παράγρ. 4 του σχεδίου νόμου

Παράγρ. 4: Το Δ.Σ. της συνεταιριστικής οργάνωσης υποβάλλει τα στοιχεία των παραγράφων 2 και 3 στην πρώτη Γενική Συνέλευση⁽¹⁾ μετά το τέλος της χρήσης για έγκριση. Κάθε πρόταση για έγκριση ή μη του ισολογισμού και του λογαριασμού Αποτελέσματα χρήσης, πρέπει να είναι επαρκώς αιτιολογημένη.

Ένας γενικός προγραμματισμός της συνολικής αυτής διαχείρισης από την ΠΑΣΕΓΕΣ θα αναδείκνυε τα μεγέθη, θα ευνοούσε συνεργασίες και θα έδινε διαπραγματευτική ικανότητα σε όλες τις συνεταιριστικές μονάδες, στις προμήθειες εφοδίων, τις πωλήσεις προϊόντων, τις μεταφορές και τις χρηματοδοτήσεις τους.

Σε περίπτωση μη έγκρισης του ισολογισμού και του λογαριασμού Αποτελέσματα χρήσης στο σύνολό τους, η Γενική Συνέλευση συνέρχεται υποχρεωτικά εντός δεκαημέρου σε νέα Γενική Συνέλευση με θέμα ημερήσιας διάταξης την εκλογή νέου Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου.

β) Άρθρο 43 παράγρ. 2 του σχεδίου νόμου

Παράγρ. 2, εδάφ. ε: Καταρτίζει⁽²⁾ ετήσια προγράμματα ανάπτυξης του συνεταιριστικού έργου κατά κλάδο και συνεταιριστική δραστηριότητα, ύστερα από εισήγηση του Γενικού Διευθυντή της⁽³⁾ και για το σκοπό αυτό καλεί σε συνεργασία στην έδρα της, με φροντίδα και δαπάνη της, μιά φορά τουλάχιστον το χρόνο, τους Διευθυντές όλων των Ενώσεων ΛΣΟ, των Τριτοβάθμιων συνεταιριστικών οργάνωσεων και των εταιρειών τους.

■ Με την πρόταση του άρθρου 31 του σχεδίου, υποχρεώνεται η Διοίκηση της συνεταιριστικής οργάνωσης να καταθέτει στη Γενική Συνέλευση πρόγραμμα δράσης και ανάπτυξης για την επόμενη χρήση, το οποίο εννοείται ότι καταχωρείται

(1) Ισολογισμό, έκθεση πεπραγμένων για τη δραστηριότητα της οργάνωσης κατά την υπόψη χρήση και πρόγραμμα δράσης και ανάπτυξης της συνεταιριστικής οργάνωσης για την επόμενη χρήση, που συνοδεύεται απαραίτητως από προϋπολογισμό δαπανών και από αιτιολογική έκθεση.

(2) η ΠΑΣΕΓΕΣ

(3) Της ΠΑΣΕΓΕΣ

στα πρακτικά και κρίνεται από την αποτελεσματικότητα στην επόμενη Γενική Συνέλευση.

Στον απολογισμό που γίνεται γι' αυτή τη χρήση, αξιολογείται συγκριτικά η δραστηριότητα της Διοίκησης, από το βαθμό κάλυψης του προγράμματος δράσης και ανάπτυξης, το οποίο η ίδια Διοίκηση κατάρτισε και ενέκρινε η προηγούμενη Γενική Συνέλευση, που φυσικά αποτυπώνεται στον Ισολογισμό της ίδιας χρήσης. Και σε περίπτωση καταψήφισής του, μέσα σε δέκα μέρες γίνεται εκλογή νέας Διοίκησης και νέου Εποπτικού Συμβουλίου.

Αν θα υπήρχε μιά τέτοια διάταξη στο νόμο 1541/85, του οποίου την τροποποίηση πρότεινε η «Επιτροπή του '90» με τη συγκεκριμένη και άκρως αυστηρή αυτή διατύπωση, σίγουρα δεν θα δημιουργούνταν τα τεράστια χρέη που καταρράκωσαν το κύρος των Α.Σ.Ο. και έτρωσαν την αξιοπιστία τους.

Ο Νόμος 2169/93 συμπεριέλαβε την πρόταση της «Επιτροπής του '90», όχι όμως και τον υποχρεωτικό και αυστηρό χαρακτήρα της. Αν – λέγει στην παράγραφο 5 του 29 άρθρου του – η μη έγκριση του ισολογισμού στηρίζεται σε έκθεση του Σώματος Ειδικών Ελεγκτών, και του Ορκωτού Ελεγκτή, αυτό ισοδυναμεί με υποβολή και υπερψήφιση μομφής κατά του Διοικητικού Συμβουλίου, επιφέρει την παραίτησή του και την προκήρυξη και διενέργεια εκλογών εντός τριμήνου από τη μέρα της Γενικής Συνέλευσης. Απαλλάσσει, δηλαδή, το Εποπτικό Συμβούλιο στο οποίο, κατά τον ίδιο νόμο (2169/93 άρθρο 25 παρ.1), έχει ανατεθεί η εποπτεία και ο έλεγχος της διοίκησης και της διαχείρισης των υποθέσεων των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και των Κοινοπραξιών τους. Δεν αποδέχεται την κρίση των μελών και των αντιπροσώπων των Συνεταιρισμών, που θα διαμορφωθεί από τα στοιχεία του εγκεκριμένου προγράμματος δράσης και ανάπτυξης για τον προϋπολογισμό και τον απολογισμό και θεωρεί αξιόπιστη την έκθεση των Ελεγκτών, στην οποία και μόνο μπορεί να στηριχθεί η «μη έγκριση» για να επέλθει η παραίτηση του Συμβουλίου.

Όλοι – έμπειροι και μη – αντιλαμβάνονται αν θα εφαρμοζόταν ποτέ αυτή η διάταξη. Ο πρόσφατος Νόμος (2810/2000) δεν θεσπίζει κυρώσεις. Απλώς αναφέρει στο άρθρο 18 § 3, ότι το Διοικητικό Συμβούλιο συντάσσει πρόγραμμα δράσης και ανάπτυξης, το οποίο συνοδεύεται από προϋπολογισμό δαπανών και το υποβάλλει για έγκριση στη Γενική Συνέλευση.

■ Με την πρόταση, εξάλλου, του άρθρου 43 παρ. 2 του σχεδίου Νόμου της «Επιτροπής του 90» παρεμβαίνει θεσμικά πια η ΠΑΣΕΓΕΣ και «καταρτίζει ετήσια προγράμματα ανάπτυξης του συνεταιριστικού έργου κατά κλάδο και συνεταιριστική δραστηριότητα». Και έχει ιδιαίτερη σημασία το γεγονός ότι τα προγράμματα

Αν θα υπήρχε μιά τέτοια διάταξη στο νόμο 1541/85, του οποίου την τροποποίηση πρότεινε η «Επιτροπή του '90» με τη συγκεκριμένη και άκρως αυστηρή αυτή διατύπωση σίγουρα δεν θα δημιουργούνταν τα τεράστια χρέη που καταρράκωσαν το κύρος των Α.Σ.Ο. και έτρωσαν την αξιοπιστία τους.

αυτά γίνονται με τη συνεργασία του Γενικού της Διευθυντού και των Διευθυντών «όλων των Ενώσεων ΑΣΟ, των Τριτοβάθμιων Συνεταιριστικών Οργανώσεων και των εταιρειών τους» με δική της (της ΠΑΣΕΓΕΣ) φροντίδα και δαπάνη. Η σκοπιμότητα όπως και η αποτελεσματικότητα αυτής της πρότασης είναι ολοφάνερη. Όμως δεν έγινε διάταξη του Νόμου 2169/93.

γ) Εμπειρίες από την υπηρεσιακή λειτουργία

Μιά ακόμη επισήμανση στην υπηρεσιακή λειτουργία σε επιχειρησιακά θέματα, ήταν η πηγή των στοιχείων της πρότασης του άρθρου 50 (παρ. 3 και 4) του σχεδίου της «**Επιτροπής του 90**». Δεν πέρασε στο Νόμο 2169/93 και δεν υπάρχουν στον ισχύοντα Νόμο (2810/2000) οι διατάξεις αυτού του άρθρου. Όμως τα θέματα που θα ρύθμιζαν έχουν επισημανθεί και σε άλλες χώρες, γι' αυτό και όμοιες περίπου διατάξεις προτείνονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση να συμπεριληφθούν στις νομοθεσίες των κρατών-μελών της. Πρόκειται για τον αγνοημένο και σήμερα σ' εμάς ρόλο που μπορεί να παίζει σε επιχειρησιακά θέματα, η ηγετική υπηρεσιακή ομάδα της κάθε Συνεταιριστικής οργάνωσης⁽¹⁾. Υπηρεσιακά στελέχη με γνώσεις και εμπειρίες σε επιχειρησιακά θέματα αγνοούνται στους σχεδιασμούς επενδυτικών και λειτουργικών προγραμμάτων. Καλούνται μεμονωμένα από τον Πρόεδρο και το Διοικητικό Συμβούλιο να εφαρμόσουν, το καθένα στο χώρο της αρμοδιότητάς του, τέτοια προγράμματα τα οποία ποτέ δεν μελέτησαν – και μάλιστα συλλογικά όπως θα έπρεπε – και ποτέ δεν πρότειναν. Έτσι δεν αξιοποιούνται οι δικές τους εμπειρίες, αισθάνονται υποβάθμιση αν όχι και περιφρόνηση, δεν βιώνουν στην εφαρμογή τους τη δική τους προσωπική ευθύνη και δεν καταβάλλουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την επιτυχία, όσο αν η πρόταση και ο σχεδιασμός θα ήταν συνολικά και συλλογικά δική τους.

Ο υπηρεσιακός παράγοντας, εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις χαρισματικών προέδρων, έχει παίξει τον πρώτο και κύριο ρόλο σε επιχειρησιακά θέματα στις Συνεταιριστικές μας οργανώσεις.

Αυτή την πραγματικότητα θέλησε να θεσμοθετήσει η «**Επιτροπή του 90**» με το άρθρο 50 του σχεδίου της. Και αυτή την πραγματικότητα αναδεικνύει με την πρότασή της στα κράτη-μέλη της, σημαντικό παράγοντα στην υπηρεσιακή λειτουργία των ΑΣΟ η Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο **Υπηρεσιακό Συμβούλιο** και στο **Μάνατζμεντ**, δίνει κυρίαρχο στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις ρόλο και όχι βοηθητικό στα Διοικητικά τους Συμβούλια.

(1) Βλ. περισσότερο στο άρθρο μας του προηγούμενου (62) τεύχους της «Σ.Π.» σελ. 65-71.

Άρθρο 50, παράγραφοι 3 και 4 σχεδίου νόμου

Παράγρ. 3: «Οι Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις με μόνιμο προσωπικό τριάντα (30) τουλάχιστον ατόμων συγκροτούν Επιχειρησιακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο (ΕΥΣ) υπό την προεδρία του προϊσταμένου των Υπηρεσιών της Οργάνωσης και με τρεις έως πέντε προϊσταμένους τομέων, μονάδων, παραρτημάτων, τμημάτων, οριζομένων με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ύστερα από πρόταση του προϊσταμένου των Υπηρεσιών αυτής.

Έργο του Ε.Υ.Σ., που συνέρχεται μιά φορά τουλάχιστον κάθε μήνα, είναι η μελέτη και επεξεργασία των επιχειρησιακών υποθέσεων της αναπτυξιακής και ανταγωνιστικής δραστηριότητας της αγροτικής συνεταιριστικής οργάνωσης και η διατύπωση πρότασης προς το Διοικητικό Συμβούλιο, η οποία καταχωρείται σε ειδικό βιβλίο των συνεδριάσεών του.

Οι προτάσεις του ΕΥΣ αποτελούν υποχρεωτικά θέματα της ημερήσιας διάταξης της συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Αγροτικής Συνεταιριστικής Οργάνωσης κατά την αμέσως πρώτη από της καταχώρησής τους, συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου».

Παράγρ. 4: Ειδικός Κανονισμός, τον οποίο εγκρίνει η Γενική Συνέλευση της Συνεταιριστικής Οργάνωσης στην αμέσως πρώτη από την ψήφιση του νόμου συνεδρίασή της, καθορίζει τα της διαδικασίας και του τρόπου λειτουργίας του ΕΥΣ της παραγράφου 3. Ο Κανονισμός αυτός ισχύει υποχρεωτικά ως έχει τρία τουλάχιστον χρόνια από της ψήφισης ή τροποποίησής του.

Μ' αυτές τις διατάξεις δίνονται ουσιαστικές αρμοδιότητες συλλογικής αντιμετώπισης, στην υπηρεσιακή ηγετική ομάδα, σε επιχειρησιακά θέματα. Αν η ομάδα αυτή, συλλογικά και ατομικά, έχει προβλήματα, τότε το Διοικητικό Συμβούλιο πρέπει να δώσει προτεραιότητα στην επιλογή των προσώπων, στη συγκρότηση και στα της λειτουργίας της.

Η πρόταση της «Επιτροπής του 90» αναγνωρίζει την αναγκαιότητα της ηγετικής υπηρεσιακής ομάδας και με το άρθρο 50 του σχεδίου της συγκροτεί ειδικό όργανο, το **Επιχειρησιακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο (ΕΥΣ)**, με επιλεγμένα από τη Διοίκηση υπηρεσιακά στελέχη, τα οποία με νομοθετημένες διατάξεις και όχι διοικητικές αποφάσεις, υποχρεώνονται να συνέρχονται μιά φορά τουλάχιστον τον μήνα σε σώμα, να συζητούν επιχειρησιακά θέματα και να διατυπώνουν σε επίσημο βιβλίο πρακτικών τις προτάσεις τους στο Διοικητικό Συμβούλιο. Υποχρεώνεται επίσης και το Διοικητικό Συμβούλιο να συζητεί τις προτάσεις του ΕΥΣ στην πρώτη, από της καταχώρησής τους στο Βιβλίο του (Πρακτικών ΕΥΣ), συνεδρίασή του. Καθιερώνει-

ται έτσι από το σχέδιο νόμου της «Επιτροπής του 90», μιά διαδικασία για τα επιχειρησιακά θέματα στις ΑΣΟ, με όλα τα εχέγγυα για τη σωστή αντιμετώπισή τους. Ταυτόχρονα μετασχηματίζεται, όσο αυτό είναι αναγκαίο και δυνατό, ο υπηρεσιακός μηχανισμός σε επιχειρησιακό.

Όσοι γνωρίζουν τη σημερινή λειτουργία των Διοικητικών Συμβουλίων των ΑΣΟ σε επιχειρησιακά θέματα, μπορούν να αντιληφθούν καλύτερα τη σημασία μιάς τέτοιας νομοθετικής ρύθμισης και να συμπεράνουν πόσες ζημίες και άλλα συνακόλουθα θα είχαν αποφευχθεί, αν θα υπήρχε στη Συνεταιριστική Νομοθεσία τα τελευταία 20 χρόνια, αυτή η διάταξη.

Όσοι γνωρίζουν τη σημερινή λειτουργία των Διοικητικών Συμβουλίων των ΑΣΟ σε επιχειρησιακά θέματα, μπορούν να αντιληφθούν καλύτερα τη σημασία μιάς τέτοιας νομοθετικής ρύθμισης και να συμπεράνουν πόσες ζημίες και άλλα συνακόλουθα θα είχαν αποφευχθεί, αν θα υπήρχε στη Συνεταιριστική Νομοθεσία τα τελευταία 20 χρόνια, αυτή η διάταξη.

δ) Εμπειρίες από την ελεγκτική διαδικασία

Τη μακρινή περίοδο της μεγάλης τους δόξας ⁽¹⁾ οι ΑΣΟ ελέγχονταν από την Εποπτική Υπηρεσία της ΑΤΕ και από τα Εποπτικά τους Συμβούλια.

Ο έλεγχος της ΑΤΕ καταργήθηκε το 1997 με τη διάλυση της τόσο χρήσιμης από το έργο της Εποπτικής Υπηρεσίας της και ο εσωτερικός έλεγχος των Εποπτικών Συμβουλίων, καταργήθηκε τον Μάρτη του 2000 με την κατάργηση επίσης των Συμβουλίων αυτών (Νόμος 2810/2000)⁽²⁾

Ο έλεγχος της ΑΤΕ γινόταν από τους Επόπτες της στις έδρες των ΑΣΟ και μέσα από μιά καλά οργανωμένη Υπηρεσία έφθανε στην κορυφή (Δ/νση Συν/σμών), που πάντα είχε μιά σαφή εικόνα της συνολικής πορείας του αγροτοσυνεταιριστικού κινήματος και κατάγραφε κάθε χρόνο το έργο και τα συμπεράσματά της σε πολυσέλιδη έκθεση. Γνωμοδοτούσε για τη χρηματοδότηση των ΑΣΟ και σε κάθε περίπτωση απαντούσε σε επικριτικά σχόλια, για τη διαχείρισή τους.

Ο έλεγχος των Εποπτικών Συμβουλίων γινόταν από εκλεγμένους συνεταιριστές της κάθε ΑΣΟ και οι εκθέσεις τους έφθαναν μέχρι τη Γενική τους Συνέλευση. Σε καμιά Υπηρεσία δεν συγκεντρώνονταν οι εκθέσεις των Εποπτικών Συμβουλίων των ΑΣΟ για συνολική αξιολόγηση του έργου και της πορείας τους. Η κριτική, ωστόσο, για μεμονωμένες κακοδιαχειρίσεις στρεφόταν και κατά της ηγεσίας του κινήματος., η οποία, ούτε γνώση λάβαινε αυτών των εκθέσεων, ούτε θεσμική δυνατότητα επέμβασης είχε, όπως η ΑΤΕ, η οποία και στον εισαγγελέα μπορούσε να παραπέμψει περιπτώσεις κακοδιαχείρισης και παραβιάσεις του Νόμου από οποιαδήποτε ΑΣΟ και τη διακοπή της χρημα-

(1) 1915-29 περίοδος συγκρότησης, 1930-40 περίοδος δημιουργίας, 1941-50 περίοδος ανασυγκρότησης, 1951-80 περίοδος ανάπτυξης, 1980 - 2000 περίοδος;

(2) Βλ. περισσότερα στο άρθρο μας τον προηγούμενο (62) τεύχους της «Σ.Π.» σελ. 65-71.

τοδότησής της, να ζητήσει. Αυτή την εμπειρία αξιολογεί η «Επιτροπή του 90» και προτείνει την παρ. 2 του άρθρου 43 του σχεδίου της.

Άρθρο 43 του σχεδίου νόμου

Παράγρ. 2, εδάφ. στ': Συντονίζει (') και κατευθύνει το ελεγκτικό έργο των προϊσταμένων των Εποπτικών Συμβουλίων των ΛΣΟ και των εταιρειών τους, ύστερα από εισήγηση του προϊσταμένου του Εποπτικού της Συμβουλίου, ο οποίος για το σκοπό αυτό καλεί σε συνεργασία στην έδρα της, με φροντίδα και δαπάνη της, μιά φορά τουλάχιστον το έτος, τους προϊσταμένους όλων των Εποπτικών Συμβουλίων των μελών της, στους οποίους και ανακοινώνει την ετήσια έκθεση της εποπτεύουσας Αρχής, κατά το άρθρο 28 παράγρ. 6 του παρόντος νόμου(2)

Με την πρόταση αυτή του άρθρου 43 της «Επιτροπής του 90», για πρώτη φορά επιχειρήθηκε θεσμικά μία ευρύτερη συνεργασία στις δραστηριότητες και τους ελέγχους των αυτοδιοικούμενων, αλλά με τους ίδιους σκοπούς και επιδιώξεις, Α.Σ..Ο., με συντονιστή την ΠΑΣΕΓΕΣ, η οποία τις εκπροσωπεί, χωρίς ουσιαστικές αρμοδιότητες εις τα της εσωτερικής τους λειτουργίας.

Ο προϊστάμενος του Εποπτικού της Συμβουλίου θα συντονίζει και θα κατεύθυνε τους ελέγχους των Εποπτικών Συμβουλίων των μελών της, τα οποία – υπενθυμίζεται – καταργήθηκαν με το Νόμο 2810/2000. Κάθε χρόνο και σε συνεργασία με τους προϊσταμένους τους, θα κατάρτιζε εκθέσεις για τη διαχείριση και το έργο τους και θα τις ανακοίνωνε για συζήτηση στις Γενικές Συνελεύσεις της ΠΑΣΕΓΕΣ.

Δεν χρειάζονται περισσότερα για να γίνουν κατανοητά τα πολλαπλά οφέλη στο Αγροτοσυνεταιριστικό μας Κίνημα, αν αυτή η πρόταση της «Επιτροπής του 90» γινόταν άρθρο του Νόμου 2169/93. Όμως, αντί για το άρθρο 43 του σχεδίου της

Όμως, αντί για το άρθρο 43 του σχεδίου της «Επιτροπής του 90», ένα άλλο άρθρο με τον ίδιο αριθμό (43) προέκυψε στο Νόμο 2169/93 και επαναλήφθηκε στο Νόμο 2810/2000 (με τον αριθμό 35 σ' αυτόν). Και αυτό το άρθρο δεν κολακεύει ούτε αυτούς που το πρότειναν ούτε εκείνους που ψήφισαν το περιεχόμενό του δύο φορές.

(1) η ΠΑΣΕΓΕΣ

(2) Το σχετικό εδάφιο της παραγράφου 6 του άρθρου 28 του σχεδίου νόμου έχει ως εξής: «Η άσκηση την εποπτεία Υπηρεσία της ΑΤΕ υποχρεούται να συντάσσει και να αποστέλλει στην ΠΑΣΕΓΕΣ, ένα μήνα τουλάχιστον πριν από τη σύνοδο της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης, για ανακοίνωση σ' αυτήν ετήσια περιληπτική έκθεση για τους ελέγχους και τις διαπιστώσεις της που διενεργήθηκαν από τα εποπτικά όργανα κατά το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε από την Τακτική Γενική Συνέλευση του προηγούμενου έτους».

«**Επιτροπής του 90**», ένα άλλο άρθρο με τον ίδιο αριθμό (43) προέκυψε στο Νόμο 2169/93 και επαναλήφθηκε στο Νόμο 2810/2000 (με τον αριθμό 35 σ' αυτόν). Και αυτό το άρθρο δεν κολακεύει ούτε αυτούς που το πρότειναν ούτε εκείνους που ψήφισαν το περιεχόμενό του δυό φορές. Δεν είναι σκόπιμο να γίνει αναφορά σ' αυτό, τώρα εδώ. Θα γίνει σε άλλο άρθρο.

Αλλά και το θέμα που αποπειράται να φωτίσει αυτό το άρθρο μου, δεν εξαντλείται εδώ. Υπάρχουν αρκετά ακόμη που πρέπει να γραφούν από εμπειρότερους και παρατηρητικότερους, την περίοδο της θητείας τους στο Αγροτοσυνεταιριστικό μας κίνημα. Που πρέπει να δημοσιοποιηθούν, για να αξιολογηθούν και με επιμονή να σχεδιασθούν και να προταθούν αντίστοιχες διατάξεις στη Συνεταιριστική μας Νομοθεσία, Διατάξεις, που θα αντιμετωπίζουν τις δικές μας **πρακτικές**, τις δικές μας **συνήθειες** και τη δική μας **νοοτροπία**, στα πλαίσια πάντα της γενικότερης πορείας των εξελίξεων και των συγκυριών.

Θα παραθέσω μόνο, στη συνέχεια αυτού του άρθρου, την Εισηγητική Έκθεση του σχεδίου Νόμου της «**Επιτροπής του 90**» προς τον Υπουργό Γεωργίας, για όσους θα ήθελαν ν' ασχοληθούν γενικότερα, προσθέτοντας ότι, για οικονομία χώρου, δεν δημοσιεύεται το ίδιο το σχέδιο Νόμου, το οποίο όμως μπορεί να φωτοτυπηθεί και να δοθεί σε όποιον το ζητήσει. Η Εισηγητική Έκθεση είναι αρκετά διαφορετική των καινοτόμων προτάσεων του σχεδίου Νόμου για τις ΑΣΟ της «**Επιτροπής του 90**» και έχει όπως στη συνέχεια:

Γ.Β.Σ.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Αθήνα 24 Μαΐου 1991

Γενικός Γραμματέας

Αριθ. Πρωτ. 1602

(Α.Σ. & Ε.Ο.)

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

*Του Γενικού Γραμματέα του Υπ. Γεωργίας σε θέματα Συνεταιρισμών Γ. Σελλιανάκη,
Προέδρου της «Ομάδας Εργασίας για το Σχέδιο Νόμου «Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις»,
προς τον Υπουργό Γεωργίας Μ. Παλακωνσταντίνου*

Κύριε Υπουργέ,

1. Είμαι στην ευχάριστη θέση να σας καταθέσω σήμερα για τους παραπέρα δικούς σας χειρισμούς, το σχέδιο Νόμου για τις Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις, που κατάρτισε η Ομάδα Εργασίας, που συστήσατε με την απόφασή σας 1809/14-9-1990.

2. Το σχέδιο αυτό Νόμου έγινε ύστερα από αλληπάλληλες συνεδριάσεις στο Υπουργείο Γεωργίας των μελών της Ομάδας Εργασίας, κατά το από της 4-10-90 μέχρι και της 30-4-91 χρονικό διάστημα.

3. Στόχος και κατευθυντήρια γραμμή της Ομάδας Εργασίας ήταν κατά την επεξεργασία και τη συγγραφή του σχεδίου αυτού Νόμου, σύμφωνα άλλωστε και με την απόφασή σας:

α) Ο εντοπισμός, για κατάργηση, των διατάξεων εκείνων του ισχύοντος Νόμου 1541/85, που δημιούργησαν τα γνωστά προβλήματα στις Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις και παρεμποδίζουν την ανάπτυξή τους, και

β) Η συμπλήρωση με διατάξεις που θα εξασφαλίσουν ομαλή, εύρυθμη και αδέσμευτη λειτουργία των Οργανώσεων αυτών στα πλαίσια της συνεχώς διαμορφούμενης και στη χώρα μας Κοινοτικής Νομοθεσίας και συναλλακτικής τάξης.

4. Ιδιαίτερη καταβλήθηκε προσπάθεια ώστε το παρόν Σχέδιο Νόμου σε γενικές γραμμές:

α) Να μην περιλαμβάνει δεσμευτικές διατάξεις. Τα μέλη των Αγροτικών Συνεταιρισμών να είναι ελεύθερα να εκτιμούν μόνο τους τα πραγματικά περιστατικά και να αποφασίζουν προς το συμφέρον τους. Ο σεβασμός στους Νόμους του Κράτους και τους συναλλακτικούς κανόνες της δικής μας και των ξένων αγορών, με δικές τους εκτιμήσεις και δικές τους συνέπειες θα είναι, από της ισχύος του, οι μόνοι περιορισμοί στη συνεταιριστική και επιχειρησιακή δραστηριότητά τους.

β) Να μην αφήνει περιθώρια για επεμβάσεις άλλης – πλην της συνεταιριστικής – εξουσίας στους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς. Μοναδική εξουσία που θα κατευθύνει τη δραστηριότητά τους, θα είναι εκείνη που θα πηγάζει από τους κόλπους τους, με ελεύθερες δημοκρατικές διαδικασίες.

γ) Να μην αφήνει περιθώρια επίσης για ερρησυχασμό, παραλείψεις, ανοχές και εσωτερικές εύνοιες. Ο Αγροτικός Συνεταιρισμός αποκτά πλήρη αυτονομία, αυτενέργεια και αυτοδιαχείριση. Έτσι, στη σημερινή ανταγωνιστική αγορά τα μέλη του είναι υποχρεωμένα να αξιοποιούν και να υπερασπίζονται αυτές τις αρχές, γιατί θα γνωρίζουν ότι, όπου και όταν καταλυθούν ή ατονήσουν, οι οικονομικές συνέπειες θα 'ναι εις βάρος τους, χωρίς τη δικαιολογία ακόμη και για απλό παράπονο προς την πολιτεία.

Ειδικότερα με το Σχέδιο Νόμου:

(1) Σε κάθε Αγροτικό Συνεταιρισμό εγγράφονται και γίνονται μέλη του μόνο όσοι διαθέτουν αγροτικές εκμεταλλεύσεις και μόνο ένας από κάθε αγροτική εκμετάλλευση (άρθρο 7 παράγρ. 1).

(2) Στις Διοικήσεις των Αγροτικών Συνεταιρισμών, δεν αναδεικνύονται όσα από τα μέλη τους, έχουν άμεση σχέση ή έμμεση εξάρτηση από την κρατική ή την πολιτική εξουσία (όπως οι Κρατικοί υπάλληλοι, οι υπάλληλοι Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, οι Βουλευτές, Δήμαρχοι κ.α. (άρθρο 25 παράγρ. 9 εδάφ. (δ) (ε) και (στ)).

(3) Στις εκλογικές διαδικασίες παίρνουν μέρος σε ενιαίο ψηφοδέλτιο, μόνο όσοι έχουν εξοφλημένη τη Συνεταιρική τους μερίδα και όσοι δεν έχουν αδικαιολόγητα ληξιπρόθεσμο χρέος τους από συναλλαγές τους στο Συνεταιρισμό (άρθρο 25) παρ. 9 εδάφ. ζ).

(4) Η ίδρυση Αγροτικού Συνεταιρισμού είναι ελεύθερη για κάθε 7 αγρότες (άρθρ. 4) οπουδήποτε της Επικράτειας ορίζει το καταστατικό του. Αν ο αριθμός των μελών του Συνεταιρισμού δεν είναι επαρκής και δυσχεραίνεται η λειτουργία του, αυτό θα το εκτιμούν, θα το κρίνουν και θα το αποφασίζουν τα μέλη του, που θα έχουν και τις συνέπειες.

(5) Το ύψος της Συνεταιριστικής μερίδας καθορίζεται σε ελάχιστο όριο (δρχ. 25.000) για την εξασφάλιση ελαχίστου επίσης ποσού κεφαλαίου (άρθρο 14). Μεγαλύτερο ποσό αφήνεται να καθορισθεί ελεύθερο από την

Γενική Συνέλευση. Αν τα κεφάλαια του Συνεταιρισμού δεν επαρκούν για τη χρηματοδότηση και τις συναλλαγές του, αυτό θα το εκτιμούν, θα το κρίνουν και θα το αποφασίζουν τα μέλη του, που θα έχουν τις συνέπειες αλλά και τα οφέλη από την επάρκεια ή μη των κεφαλαίων.

(6) Στην ΠΑΣΕΓΕΣ μετέχουν μόνο Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών. Δεν μετέχουν Κοινοπραξίες και Συνεταιριστικές Εταιρείες (άρθρο 42 παρ. 1).

(7) Αντιπρόσωποι των πρωτοβαθμίων Αγροτικών Συνεταιρισμών για τις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών, εκλέγονται από τα Διοικητικά τους Συμβούλια και μόνο όταν υπάρχουν περισσότεροι του ενός αντιπρόσωποι, οι υπόλοιποι εκλέγονται από τις Γενικές τους Συνελεύσεις (άρθρο 38 παρ. 3).

(8) Οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί δεν είναι υποχρεωμένοι να ιδρύουν Κεντρικές Κλαδικές ΑΣΟ και Συνεταιριστικούς Οργανισμούς (καταργούνται τα άρθρα 50 και 57 του Ν. 1541/85) ούτε να συγχωνεύονται (καταργείται το άρθρο 42 του Ν. 1541/85) χωρίς να αποκλείεται η ίδρυσή τους, όπως και η συγχώνευσή τους, αν αυτό εξυπηρετεί το συμφέρον τους, οπότε το αποφασίζουν τα μέλη τους στις Γενικές τους Συνελεύσεις (άρθρο 35 παράγρ. 1).

(9) Θεσμοθετούνται δύο όργανα: Το Συμβούλιο Συνεταιριστικής Πολιτικής (ΣΥ.ΣΥ.ΠΟ.) και το Επιχειρησιακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο (Ε.Υ.Σ.) (άρθρα 45 κι 50 παράγρ. 3 και 4).

(10) Ενισχύεται ο θεσμός του Γενικού Διευθυντού της ΠΑΣΕΓΕΣ και των Εποπτικών Συμβουλίων (άρθρο 43 παράγρ. 2, εδάφ. (ε) και (στ)).

5. Για τους ελέγχους των Αγροτικών Συνεταιρισμών η Ομάδα Εργασίας επέλεξε μεταξύ αυτοτελούς σώματος (που προβλέπει το Π.Δ. 355/88) και του εποπτικού σώματος της ΑΤΕ (Εποπτείας Συνεταιρισμών), που προβλέπει το άρθρο 32 παρ. 2 του Ν. 1541/85, το τελευταίο, δηλαδή της ΑΤΕ, με την προϋπόθεση ότι η ΑΤΕ θα εξακολουθήσει να ασκεί, όπως μέχρι σήμερα, την Αγροτική πίστη, ως όργανο Κρατικής Πολιτικής (άρθρο 28).

Κύριε Υπουργέ.

6. Το σχέδιο αυτό Νόμου, θέλω να πιστεύω ότι καλύπτει τους στόχους που έθεσε στην Ομάδα Εργασίας η απόφασή σας (εντοπισμός και κατάργηση των διατάξεων του Νόμου 1541/85, που παρεμποδίζουν την ανάπτυξη των Αγροτικών Συν/σμών και συμπλήρωση με τις διατάξεις εκείνες που διευκολύνουν τη λειτουργία τους) και μπορεί να αποτελέσει την απαραίτητη συζητήσεων που θα απολήξουν σε ένα αποδεκτό από τα ενδιαφερόμενα μέρη κείμενο (τελικό), εκείνο δηλαδή που θα θέσετε υπόψη της Εθνικής Αντιπροσωπείας για να γίνει Νόμος του Κράτους.

7. Στη συνέχεια και πριν από το Σχέδιο Νόμου παρατίθενται:

α) Η απόφασή σας 1809/14-9-90 για τη σύσταση της Ομάδας Εργασίας και

β) Πίνακας περιεχομένων του Σχεδίου Νόμου.

Με τιμή

Γεώργιος Σελλιανάκης

Γενικός Γραμματέας Α.Σ. & Ε.Ο. — Πρόεδρος της Ομάδας Εργασίας

Υφιστάμενη δομή της μεταποίησης - εμπορίας επιτραπέζιων ελιών της χώρας - Απόψεις

Γράφει ο Δρ ΓΙΩΡΓΟΣ ΝΤΟΥΤΣΙΑΣ(*)

1. Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΔΕΝΔΡΩΝ

Η βιομηχανία παρασκευής επιτραπέζιων ελιών στη χώρα μας στηρίζεται σ' ένα πρωτογενή τομέα εξειδικευμένο με μεγάλη και μακρά παράδοση στην παραγωγή πρώτης ύλης (ελαιόκαρπο) εκλεκτής ποιότητας, προερχόμενης κυρίως από επιτραπέζιες ποικιλίες του δένδρου της ελιάς.

Ο πρωτογενής τομέας αριθμεί σήμερα 26 εκατομμύρια περίπου δένδρα επιτραπέζιων ποικιλιών που καταλαμβάνουν περίπου 1.530.000 στρέμματα.

Ο μέσος ετήσιος ηρτημένος ελαιόκαρπος των δένδρων το μήνα Σεπτέμβριο ανέρχεται σε 180.000 τόννους ελιές. Ο καρπός που οδηγείται στην επιτραπέζια χρήση κατ' έτος κατά μέσον όρο ανέρχεται σε 90.000-100.000 τόννους και προέρχεται από τις εξής ποικιλίες:

- Κονσερβολιά 42%
- Χαλκιδική 30%
- Καλαμών 20%
- Άλλες 8%

Μεταξύ των ποικιλιών αυτών οι τρεις περισσότερο σημαντικές όσον αφορά το μέγεθος της παραγωγής «Κονσερβολιά», «Χαλκιδικής» και «Καλαμών» αντιπροσωπεύουν ονομαστές επιτραπέζιες ποικιλίες.

Οι σπουδαιότεροι εμπορικοί τύποι που παρασκευάζονται είναι:

– Φυσικές μαύρες ελιές σε άλμη (συμπεριλαμβάνονται και οι ελιές Καλαμών)

(ελληνικός τύπος) 44%.

– Πράσινες ελιές σε άλμη (ισπανικός τύπος) 38%.

– Φυσικές ξανθιές ελιές σε άλμη 7%.

– Ελιές μαυρισμένες με οξείδωση 3%.

– Φυσικές μαύρες ελιές ξηράλατες 3%.

– Άλλες 5%.

Οι επιτραπέζιες ελιές είναι ένα φυσικό προϊόν μεγάλης βιολογικής αξίας

2. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ

Πρώτη μεταποίηση: Με τον όρο μεταποίηση εννοούμε την επεξεργασία του ελαιοκάρπου, ώστε να αποκτήσει τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά του παρασκευαζόμενου εμπορικού τύπου, την ταξινόμηση του προϊόντος σε κατηγο-

(*) Ο κ. Γιώργος Σ. Ντούτσιαν είναι Γεωπόνος, Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής της ΕΛΑΙ-ΟΥΡΓΙΚΗΣ και μέλος του Δ.Σ. της Ε.Φ.Σ.

ρίες μεγέθους, την ποιοτική διαλογή, τη συσκευασία σε βαρέλια ή δοχεία διαφόρων χωρητικότητων με πώμα (όχι ερμητικό κλείσιμο).

Με την παρασκευή επιτραπέζιων ελιών ασχολούνται:

- 18 Συνεταιριστικές βιομηχανίες, οι οποίες διαθέτουν χωρητικότητα επεξεργασίας 55.000 τόννους.
- 60 περίπου βιομηχανίες και βιοτεχνίες ιδιωτικές, οι οποίες διαθέτουν χωρητικότητα επεξεργασίας 50.000 τόννους περίπου.

Οι μονάδες αυτές παρασκευάζουν τη σημαντικότερη ποσότητα των επιτραπέζιων ελιών της χώρας, είναι εξειδικευμένες, έχοντας την επιτραπέζια ελιά μοναδικό αντικείμενο επεξεργασίας και εμπορίας.

Υπάρχουν όμως και μικρές μονάδες οι οποίες λειτουργούν παράλληλα με μονάδες που τυποποιούν, παρασκευάζουν και εμπορεύονται ελαιόλαδο σε μικρή κλίμακα.

Σήμερα φαίνεται ότι είτε από άγνοια, είτε από προσαρμογή σε ξένα πρότυπα διατροφής, είτε από κακές μνήμες, οι επιτραπέζιες ελιές δεν συμμετέχουν στην συμπλήρωση γευμάτων των νέων νοικοκυριών

Πέραν αυτών των μονάδων υπάρχουν πολλές μικρές υποτυπώδεις ιδιωτικές μονάδες οικογενειακού χαρακτήρα, οι οποίες ασχολούνται με μία περιορισμένης κλίμακας μεταποίηση και εμπορία σε τοπικό επίπεδο (λαϊκές αγορές κλπ.).

Για τις ανάγκες της διαδικασίας χορήγησης της ενίσχυσης στην παραγωγή επιτραπέζιας ελιάς που ισχύει από την περίοδο 1998/99, αναγνωρίστηκαν συνολικά 251 μονάδες μεταποίησης του προϊόντος. Ο μεγάλος αυτός αριθμός μονάδων οφείλεται σε υποτυπώδη κριτήρια αναγνώρισης που έθεσε η Διοίκηση (Υπουργείο Γεωργίας). Από τις 251 εγκεκριμένες επιχειρήσεις μεταποίησης, οι 151 περίπου δεν ασκούν μεταποίηση.

Πρέπει να σημειωθεί ότι μέρος του προϊόντος που οδηγείται στην επιτραπέζια χρήση, ξεκινά μία πρώτη επεξεργασία στο επίπεδο του παραγωγού (χωρική επεξεργασία)

σε υποτυπώδεις συνήθως εγκαταστάσεις και στη συνέχεια αγοράζεται από οργανωμένες μονάδες μεταποίησης - εμπορίας όπου ολοκληρώνεται η επεξεργασία του.

Η ποσότητα που ξεκινά μία πρώτη επεξεργασία στις εγκαταστάσεις των ελαιοπαραγωγών μπορεί να ανέλθει και να ξεπεράσει ίσως τους 30.000 τόννους. Αυτή η πρώτη μεταποίηση αφορά κυρίως τους εμπορικούς τύπους «Φυσικές μαύρες ελιές σε άλμη», «Φυσικές ξανθές ελιές σε άλμη» και «Ελιές Καλαμών».

Δεύτερη μεταποίηση (εξειδικευμένη μεταποίηση): Με τον όρο δεύτερη μεταποίηση εννοούμε την παρασκευή εξειδικευμένων εμπορικών τύπων (εκपुरηνωμένες, γεμιστές κλπ.) από ελιές επεξεργασμένες (πρώτης μεταποίησης), ως επίσης και τη συσκευασία του προϊόντος σε συσκευασίες καταναλωτού παστεριωμένες, αποστειρωμένες ή υπό κενό χωρητικότητας από γραμμάρια μέχρι 5 χгр. στραγγισμένου βάρους.

Μεταξύ των 78 κύριων βιομηχανικών μονάδων, όπως προαναφέρθηκε, που πραγ-

ματοποιούν την πρώτη μεταποίηση, οι 46 διαθέτουν και εξοπλισμό λιγότερο ή περισσότερο σημαντικό και για τη δεύτερη μεταποίηση.

3. ΔΙΑΘΕΣΗ

Η διάθεση του προϊόντος πραγματοποιείται από τις μονάδες μεταποίησης. Το μεγαλύτερο μέρος του παρασκευαζόμενου προϊόντος εξάγεται. 65.000 τόνοι επιτραπέζιων ελιών διαφόρων εμπορικών τύπων αποτελούν αντικείμενο εξαγωγής.

Κύριος πελάτης των ελληνικών επιτραπέζιων ελιών είναι η Ιταλία, η αγορά της οποίας απορροφά το 50% περίπου των ελληνικών εξαγωγών. Αποτελεί επομένως φυσική συνέπεια, οι δομές της ελληνικής μεταποίησης και διάθεσης των επιτραπέζιων ελιών, να τείνουν να προσαρμόζονται στην Ιταλική εξειδικευμένη (δεύτερη) μεταποίηση και στις συνθήκες διάθεσης του προϊόντος στην ιταλική αγορά.

Οι **ιταλικές** επιχειρήσεις του κλάδου, οι οποίες γνωρίζουν πολύ καλά την ελληνική πραγματικότητα, εκμεταλλεύονται κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο την ανοργανοσία και την ασυνεννοησία των ελληνικών επιχειρήσεων του τομέα, αφήνοντάς τους περιθώρια κέρδους που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως «ψίχουλα». Το γεγονός αυτό αντανakλά στο μικρό έως ασήμαντο, πολλές φορές, εισόδημα του ελαιοπαραγωγού.

Το εξαγόμενο προϊόν διατίθεται σε πολλές συσκευασίες:

- Χύμα σε πλαστικά βαρέλια χωρητικότητας μέχρι 220 λίτρων (150 χγρ. στραγγισμένου βάρους) που τροφοδοτεί τις μονάδες των χωρών εισαγωγής, που ανασυσκευάζουν το προϊόν σε συσκευασίες καταναλωτού (βάζα, κονσέρβες, πλαστικά φακελάκια, πλαστικά κεσεδάκια κλπ.). Αυτές οι συσκευασίες αντιπροσωπεύουν το 30% της εξαγόμενης ποσότητας.

- Σε δοχεία λευκοσιδηρά και πλαστικά χωρητικότητας 20 λίτρων (13 χγρ. στραγγισμένου βάρους) που απευθύνονται σε εισαγωγείς χονδρέμπορους που τα διαθέτουν στον τελικό ενδιάμεσο. Οι συσκευασίες αυτές αντιπροσωπεύουν το 50% των εξαγωγών.

- Σε βάζα, κονσέρβες, πλαστικά φακελάκια (κεσεδάκια κλπ.), η διατηρησιμότητα των οποίων εξασφαλίζεται με παστερίωση, αποστείρωση ή υπό κενόν, διαφόρων μεγεθών, μέχρι χωρητικότητας 5 χγρ. στραγγισμένου βάρους (ελιών). Οι συσκευασίες αυτές αντιπροσωπεύουν περίπου το 20% των εξαγωγών.

Εκτός της Ιταλίας, που όπως προαναφέρθηκε απορροφά το 50% περίπου των ελληνικών εξαγωγών επιτραπέζιων ελιών, οι ελληνικές επιχειρήσεις εξάγουν ποσότητες σημαντικές (30.000 τόννους) σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και σε τρίτες χώρες.

Όσον αφορά την εσωτερική αγορά, το προϊόν διατίθεται κυρίως χύμα (80-90%), ενώ ένα μικρό μέρος (10-20%) διατίθεται συσκευασμένο σε συσκευασίες καταναλωτού.

Οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη διάθεση του προϊόντος στην εσωτερική αγορά, πέραν κάποιων εξαιρέσεων είναι μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις, έντασης

Ο ανταγωνισμός καθίσταται μέρα με τη μέρα εντονότερος στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αδυσώπητος σε Τρίτες χώρες

εργασίας με υποτυπώδη έως ασήμαντο εξοπλισμό. Οι κανόνες του παιχνιδιού στην εσωτερική αγορά είναι ανεξέλεγκτες, ιδιαίτερα όσον αφορά την τυποποίηση και τον έλεγχο της ποιότητας του διακινούμενου προϊόντος, ενώ η τιμή στον τελικό καταναλωτή είναι συνήθως πενταπλάσια από την τιμή παραγωγού.

Σημαντικές επιχειρήσεις του κλάδου αποφεύγουν να ασχοληθούν σοβαρά με την εσωτερική αγορά, γεγονός που επιβεβαιώνει την προηγούμενη διαπίστωση.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο τομέας των επιτραπέζιων ελιών βρίσκεται σε μεταβατική περίοδο, με συνεχείς ανακατατάξεις. Η πραγματοποίηση της οικονομίας αλλάζει συνεχώς τους όρους του παιχνιδιού.

Ο ανταγωνισμός καθίσταται μέρα με τη μέρα εντονότερος στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αδυσώπητος σε τρίτες χώρες.

Οι στόχοι της πολιτικής που αφορούν τον τομέα ήταν πολύ πιο συγκεκριμένοι σε πρόσφατο ακόμη παρελθόν, ενώ σήμερα είναι νεφελώδεις.

Οι δομές του τομέα στη χώρα μας δεν είναι διακεκριμένες. Ο πρωτογενής τομέας μπορεί να χαρακτηριστεί σαν η πλέον καθαρή δομή, παρότι συνεχίζεται να πραγματοποιείται στο επίπεδο του πρωτογενούς τομέα μία πρώτη περιορισμένη μεταποίηση.

Η μεταποίηση θα μπορούσε να χαρακτηριστεί υπολογίσιμη και οργανωμένη για περίπου 78 επιχειρήσεις σε σύνολο 251, μόνο στο επίπεδο της πρώτης μεταποίησης του προϊόντος, κατά τη διάρκεια της οποίας η πρώτη ύλη (ο ελαιόκαρπος) αποκτά τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά του κάθε εμπορικού τύπου που παρασκευάζεται. Στο επίπεδο αυτό υπάρχουν επιχειρήσεις με σοβαρή δυναμικότητα, όπως είναι οι 18 συνεταιριστικές μονάδες με 55.000 τόννους χωρητικότητα επεξεργασίας και 20 περίπου ιδιωτικές μονάδες που διαθέτουν χωρητικότητα επεξεργασίας 1.000 τόννων και άνω. Οι υπόλοιπες 200 επιχειρήσεις διαθέτουν χωρητικότητες κάτω από 1.000 τόννους έως ασήμαντες.

Η εξειδικευμένη μεταποίηση (ελιές εκπυρηνωμένες, γεμιστές, συσκευασίες καταναλωτού) δεν είναι οργανωμένη, συγχέεται με την πρώτη επεξεργασία και δεν μπορεί λόγω μεγέθους και απουσίας εξειδίκευσης να εκμεταλλευθεί το πλεονέκτημα της οικονομίας κλίμακος που θα μπορούσε να την καταστήσει ανταγωνιστική.

Συμπερασματικά, καθένas κάνει ό,τι νομίζει ότι μπορεί, με αποτέλεσμα να ασχολείται με όλα και να μην μπορεί να εξειδικευθεί σε τίποτα.

Στον τομέα της διάθεσης οι πλέον οργανωμένες επιχειρήσεις είναι κυρίως αυτές που είναι προσανατολισμένες στην εξαγωγή του προϊόντος (περίπου 70% του παρασκευαζόμενου προϊόντος εξαγεται).

Η δομή του εξαγωγικού εμπορίου είναι συνυφασμένη κυρίως με τη δομή της μεταποίησης, δηλαδή το εξαγωγικό εμπόριο γίνεται από τις μεταποιητικές επιχειρήσεις.

Οι επιτραπέζιες ελιές είναι ένα φυσικό προϊόν μεγάλης βιολογικής αξίας. Την αξία του προϊόντος αυτού γνώριζαν παλαιότερα ιδιαίτερα οι Έλληνες και το προϊόν το εκτιμούσαν σαν μία πλήρη τροφή (ψωμί και λιά).

Σήμερα φαίνεται ότι, είτε από άγνοια είτε από προσαρμογή σε ξένα προϊόντα δια-

τροφής, είτε από κακές μνήμες, οι επιτραπέζιες ελιές δεν συμμετέχουν στη συμπλήρωση των γευμάτων των νέων νοικοκυριών. Επομένως, η συνεχής πληροφόρηση των καταναλωτών, που θα πρέπει να έχει ως στόχο την αύξηση της κατανάλωσης, καθίσταται απαραίτητη. Για την πληροφόρηση αυτή απαιτείται η δημιουργία **brand name**, δηλαδή απαιτείται η τυποποίηση, συσκευασία και προώθηση του προϊόντος σε συσκευασίες καταναλωτού. Δυστυχώς το 85% του προϊόντος διατίθεται σε συσκευασίες χύμα (βαρέλια - δοχεία 13 χγρ.). Δεν υπάρχουν στον τομέα αυτό brand name που να έχουν διεθνή προβολή ούτε καν εθνική, σε ικανοποιητικό επίπεδο, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων.

Στην Ελλάδα ο ανταγωνισμός γίνεται περισσότερο έντονος, διότι το χρήμα είναι ακριβό και οι εξαγωγές είναι προσανατολισμένες προς την εξαγωγή κυρίως επεξεργασμένης πρώτης ύλης (χύμα). Αποτέλεσμα αυτού του προσανατολισμού είναι η μικρή προστιθέμενη αξία και αντίστοιχα τα μικρά περιθώρια κέρδους που αναλογούν στις ελληνικές επιχειρήσεις.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις του κλάδου αντιμετωπίζουν, λόγω των μικρών περιθωρίων κέρδους, σοβαρά προβλήματα ρευστότητας, προβλήματα που αντανakλούν τελικά στο μικρό εισόδημα που απολαμβάνουν οι ελαιοπαραγωγοί.

Το προϊόν, αν και χαρακτηρίζεται «εθνικό», είναι αφημένο στην τύχη του και στις πολύ περιορισμένες δυνατότητες και την ασυνεννοησία των φορέων του, τόσο σε εθνικό όσο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι προσπάθειες προώθησης είναι σχεδόν ανύπαρκτες. Προώθηση όμως και ελληνικό brand name είναι έντονα συνυφασμένες έννοιες, άρα προώθηση σημαίνει και ταυτόχρονη σοβαρή ανάπτυξη της δευτερογενούς μεταποίησης.

Δεν θα ήθελα όμως να κλείσω αυτή την περιληπτική ανάλυση απαισιόδοξα, χωρίς να δείξω κάποια διέξοδο η οποία πιστεύω ότι υπάρχει. Η διέξοδος αυτή είναι η επένδυση στη δευτερογενή μεταποίηση και κυρίως στην προώθηση του προϊόντος, μιά και κάποιες προκαταρκτικές έρευνες αγοράς έχουν δείξει ότι η κατανάλωση έχει περιθώρια αύξησης τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό και μάλιστα στο άμεσο μέλλον.

Είναι αναγκαίο ο καταναλωτής να γνωρίσει και πάλι το προϊόν μέσα στις συνθήκες του νέου τρόπου διαβίωσης. Για το σκοπό αυτό πρέπει να γίνουν γενναία προγράμματα επενδύσεων και προώθησης, το κόστος των οποίων δεν μπορούν να αναλάβουν σήμερα μόνον οι αποδυναμωμένες επιχειρήσεις του κλάδου.

Εγγύηση για την πορεία του εκσυγχρονισμού των δομών της μεταποίησης και της προώθησης του προϊόντος αποτελεί ένας πρωτογενής τομέας που έχει παράδοση και παράγει εξαιρετικής ποιότητας πρώτη ύλη από εκλεκτές επιτραπέζιες ποικιλίες του δένδρου σε ποσότητες που μπορούν αδιάκοπα να τροφοδοτούν την κατανάλωση με εκλεκτής ποιότητας επιτραπέζιες ελιές.

Γ.Σ.Ν.

*Φύση, όλα από εσένα προέρχονται και όλα
σε εσένα γυρίζουν*

Μ. ΑΥΡΗΛΙΟΣ

ΕΝΩΣΗ ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ

Ε.Ο.Σ.Σ.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΣΑΜΟΥ

ΕΠΙΔΟΡΠΙΟΙ ΟΙΝΟΙ

Μοσχάτο Σάμου
Το κρασί που κατέκτησε τον κόσμο,

τώρα κατακτά
και την
ελληνική αγορά.

Τα σαμιάτικα μοσχάτα κρασιά της Ε.Ο.Σ.Σ.,
πολυβραβευμένα και διεθνώς αναγνωρισμένα, αποτελούν
μία μοναδική οινική αξία που κατέκτησε τόσο τις προτιμήσεις
των ειδικών σε Ευρώπη, Αμερική και Ιαπωνία,
όσο και τη θερμή υποδοχή της παγκόσμιας αγοράς.
Οι δύο οικογένειες μοσχάτων οίνων, οι **Επιδόρπιοι** και
οι **Ξηροί λευκοί**, μέσα από τη νέα διαφημιστική καμπάνια
και την αλλαγή συσκευασίας και επικοινωνίας,
γυρνούν τώρα σελίδα.

Γιατί τα κρασιά της Ε.Ο.Σ.Σ. είναι καιρός να πάρουν
τη θέση που τους αξίζει στην αγορά και το ράφι σας.

Την καλύτερη!

ΞΗΡΟΙ ΛΕΥΚΟΙ ΜΟΣΧΑΤΟΙ ΟΙΝΟΙ

ΕΝΩΣΗ ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΣΑΜΟΥ

Μαλαγάρη, 83 100 ΣΑΜΟΣ, τηλ.: (0273) 27 458, 27 381, 22 572, fax: (0273) 23 907, e-mail: info@samoswine.gr website: www.samoswine.gr

Απαίτηση των καιρών

Η βελτίωση των συνθηκών παραγωγής και εμπορίας του ελληνικού ελαιολάδου

Ο ρόλος της ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗΣ

Άρθρο του ΜΑΝΩΛΗ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΑΚΗ(*)

Στα πλαίσια των εκδηλώσεων της 66ης Έκθεσης Θεσσαλονίκης, ο Πρωθυπουργός της χώρας καθορίζοντας τους άξονες της Οικονομικής Πολιτικής της Κυβέρνησής του, πέρα από τις γενικές και θεωρητικές αναφορές για την αναγκαιότητα της **Σταθερότητας και της Ανάπτυξης της Οικονομίας**, επικέντρωσε το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του στις έννοιες της **Επιχειρηματικότητας** και της **Παραγωγικότητας** τις οποίες πρέπει να ακολουθεί η σκέψη και η συμπεριφορά των Ελλήνων επιχειρηματιών.

Είναι αληθές, ότι μετά την ένταξη της Ελλάδας στην **Οικονομική και Νομισματική Ένωση της Ευρώπης (ONE)** οι ελληνικές επιχειρήσεις καλούνται να δραστηριοποιηθούν μέσα σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από έντονο ανταγωνισμό. Ο ανταγωνισμός αυτός που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές επιχειρήσεις αφορά σε τρία επίπεδα:

- Το πρώτο επίπεδο αφορά τον παραδοσιακό ανταγωνισμό δηλαδή τον ανταγωνισμό μεταξύ των ελληνικών επιχειρήσεων, και αυτόν μεταξύ των ελληνικών και των ξένων επιχειρήσεων, που χαρακτήριζε την περίοδο των «κλειστών συνόρων» και της «μερικής απελευθέρωσης» της αγοράς.

- Μετά την ολοκλήρωση της ONE και την απελευθέρωση των αγορών οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν να αντιμετωπίσουν όχι μόνο τις επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και αυτές του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου στα πλαίσια μίας οικονομικής πολιτικής που κύριο χαρακτηριστικό της είναι τα «ανοιχτά σύνορα».

- Ένα τρίτο επίπεδο αφορά τον ανταγωνισμό που λαμβάνει χώρα στα πλαίσια της «παγκοσμιοποιημένης αγοράς», ο οποίος δημιουργεί πρόσθετα προβλήματα στην «ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών και ως εκ τούτου και των ελληνικών επιχειρήσεων σε σχέση με εκείνα τα προϊόντα που παράγονται από επιχειρήσεις χωρών οι οποίες βρίσκονται εκτός των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά την ανταγωνιστικότητα του συνόλου των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων είναι:

- * Το **κόστος εργασίας** που στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι υψηλό σε σχέση με άλλες χώρες,

- * Οι απαιτήσεις για την **διασφάλιση της υγιεινής και της ασφάλειας των εργαζομένων**, και

- * Η εφαρμογή **κανόνων περιβαλλοντικής προστασίας**, θέμα στο οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδεικνύει ιδιαίτερη ευαισθησία σε αντίθεση με άλλες βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες και περιοχές του πλανήτη μας.

(*) Ο κ. Μανώλης Δεληγιαννάκης είναι διπλωματούχος, Οικονομολόγος και Μηχανικός του Πανεπιστημίου του Aachen της Γερμανίας (μεταπτυχιακή εργασία στην Ιταλία και Γαλλία και διδακτορική διατριβή στο οικονομικό πανεπιστήμιο της Βουδαπέστης). Με επαγγελματική εξέλιξη και δραστηριότητα στη Γερμανία, την Ολλανδία και την Ελλάδα (προϊστάμενος της Γραμματείας, πολιτικής Διευρωπαϊκής Διακίνησης Ελλήνων Εργαζομένων στο Υπουργείο Συντονισμού και Γενικός Διευθυντής του Ελληνικού Κέντρου Παραγωγικότητας). Υπήρξε Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος, Αναπτυξιακών Εταιρειών στην Ελλάδα. Αρθρογράφος σε πολλά οικονομικά έντυπα. Οργανωτής Σεμιναρίων και ομιλητής σε πολλά Συνέδρια. Σήμερα είναι Πρόεδρος της Dus – Hellas και Anditur Συνημάτων διασφάλισης ποιότητας κατά τα διεθνή πρότυπα.

Οι παράγοντες αυτοί που επηρεάζουν αρνητικά την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρα και των επιχειρήσεων παραγωγής (έκθλιψης) του ελαιολάδου στα ελαιουργεία είναι για την πολιτική που εφαρμόζει η Ένωση δεδομένοι και δεν είναι δυνατόν να αλλάξουν επί τα χείρω σε καμία περίπτωση.

Στα πλαίσια της **πολιτικής της σύγκλισης** όχι μόνο δεν είναι δυνατόν να μειωθεί, αλλά αντίθετα πρέπει να βελτιωθεί ουσιαστικά το εισόδημα των αγροτών και των εργαζομένων του κλάδου της ελαιοπαραγωγής, να διασφαλισθεί η υγιεινή και η ασφάλεια στα ελαιοτριβεία σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό απ' ό τι γίνεται σήμερα στην Ελλάδα —εδώ πρέπει να γίνει κυριολεκτικά μία μικρή επανάσταση— και να παρθούν δραστικά μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος από τα απόβλητα των ελαιοτριβείων και να εφαρμοσθούν οικονομικές και πρόσφορες λύσεις.

Όσοι έχουν ασχοληθεί με το θέμα των **κατσιγάρων** γνωρίζουν ότι είναι και θέμα **Υγείας** των κατοίκων στις περιοχές των οποίων λειτουργούν ελαιοτριβεία αλλά και θέμα **Οικονομίας**, καθ' όσον έχει αρνητικότερες επιπτώσεις στην τουριστική ανάπτυξη αυτών των περιοχών.

Οι προαναφερθείσες πολιτικές των ανοιχτών συνόρων δεν αφορούν μόνο την διακίνηση των αγαθών αλλά επιτρέπουν και μαζικές μετακινήσεις πληθυσμών για μικρότερα (Τουρισμός) ή μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα (εξεύρεση εργασίας, μόνιμη εγκατάσταση στην αλλοδαπή) με αποτέλεσμα να αλλάζει βαθμιαία η καταναλωτική συμπεριφορά των λαών και να παρατηρείται μία **εξομείωση των καταναλωτικών προτύπων σε παγκόσμια κλίμακα**. Βασικό στοιχείο της σύγχρονης συμπεριφοράς των καταναλωτών, κυρίως στις προηγμένες χώρες, είναι η απαίτηση για ικανοποίηση των αναγκών τους με προϊόντα υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών. Η ποιότητα θεωρείται σήμερα, περισσότερο και από την τιμή των προϊόντων και των υπηρεσιών, σαν το βασικό κριτήριο που επηρεάζει τις επιλογές των καταναλωτών για τις αγορές και τις προμήθειές τους. Οι επιχειρηματίες εξ άλλου, κατανοώντας τις σημαντικές ποσοτικές και ποιοτικές διαφοροποιήσεις που συντελούνται στην παγκόσμια αγορά, σπεύδουν να προσαρμόσουν τις συνθήκες και τους όρους της παραγωγής καθώς και τις μεθόδους εξυπηρέτησης των πελατών τους στα νέα δεδομένα, αναγνωρίζοντας και αυτοί την ποιότητα και την Παραγωγικότητα σαν τους βασικούς παράγοντες διασφάλισης της ανταγωνιστικής θέσης των επιχειρήσεών τους.

Τα προβλήματα της παραγωγής και της εμπορίας του ελληνικού ελαιολάδου έχουν επισημανθεί πολλές φορές κατά το παρελθόν χωρίς εν τούτοις να έχουμε προσεγγίσει μέχρι σήμερα την οριστική θετική τους λύση, προς όφελος των αγροτών, των επιχειρηματιών και των εργαζομένων του κλάδου και γενικότερα της Εθνικής Οικονομίας. Τα προβλήματα αυτά σε γενικές γραμμές είναι τα ακόλουθα:

- Η χαμηλή παραγωγικότητα ορισμένων ποικιλιών ελαιοδένδρων.
- Ο ανταγωνισμός του ελαιολάδου κατά κύριο λόγο από τα σπορέλαια, αλλά και από τα ζωικά λιπαρά.
- Το υψηλό κόστος της παραγωγής που έχει ως συνέπεια την υψηλή τιμή του ελαιολάδου στην ευρωπαϊκή και στις διεθνείς αγορές.
- Τα τεχνικά και τεχνολογικά προβλήματα των ελαιοργείων που είναι και μια από τις βασικότερες αιτίες του υψηλού κόστους της παραγωγής. Η χρησιμοποιούμενη στα ελαιουργεία τεχνολογία είναι πεπαλαιωμένη και σήμερα ακατάλληλοι, οι χώροι εγκατάστασης, που συνήθως βρίσκονται στο **κέντρο των χωριών**.
- Η σχεδόν ανύπαρκτη κατάρτιση των εργαζομένων στα ελαιοτριβεία σε ότι αφορά σύγχρονα μέσα και μεθόδους έκθλιψης του ελαιοκάρπου.
- Η μη εφαρμογή Συστημάτων Διασφάλισης της Ποιότητας, Περιβαλλοντικής Προστασίας και μεθόδων Υγιεινής Παραγωγής του προϊόντος δηλαδή η μη εφαρμογή Συστημά-

των EN ISO 9001:2000, EN ISO 14001 και HACCP κατά την παραγωγή, αποθήκευση, τυποποίηση και διακίνηση του ελαιολάδου.

- Οι καταναλωτικές συνθήκες των κατοίκων των χωρών της Βόρειας Ευρώπης και των ΗΠΑ που προτιμούν ζωικά λιπαρά ή σπορέλαια, έτσι ώστε η κατ' άτομο κατανάλωση ελαιολάδου να είναι περιορισμένη.
- Η σχεδόν ανύπαρκτη διαφήμιση και προβολή της βιολογικής αξίας του ελαιολάδου. Η προβολή των πλεονεκτημάτων της **Μεσογειακής Διατροφής** που άρχισε τον τελευταίο καιρό γίνεται μη προγραμματισμένα και με ελλιπή μέσα.

Για την θεραπεία των προαναφερθέντων προβλημάτων ο Υπουργός Γεωργίας κ. Γ. Ανωμερίτης εξήγγειλε στα τέλη Αυγούστου το Επιχειρησιακό πρόγραμμα **Αγροτική Ανάπτυξη – Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου** που αφορά επενδύσεις στην μεταποίηση και την εμπορία των γεωργικών προϊόντων.

Το πρόγραμμα αυτό αφορά «παρεμβάσεις στο επίπεδο της μεταποίησης και της εμπορίας του πρωτογενούς γεωργικού προϊόντος με κύριους στόχους τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της ποιότητας και της υγιεινής των προϊόντων, την ικανοποίηση των απαιτήσεων της αγοράς, την προστασία του περιβάλλοντος και τη βελτίωση του εισοδήματος των παραγωγών.

Το επιχειρησιακό Πρόγραμμα είναι ύψους 777,46 εκατομμύρια ΕΥΡΩ και ειδικότερα σε ότι αφορά την παραγωγή του ελαιολάδου, προβλέπει την **ίδρυση, συγχώνευση, μετεγκατάσταση και εκσυγχρονισμό των ελαιοτριβείων(*)**

Η εξαγγελία του Επιχειρησιακού Προγράμματος από μόνη της δεν επαρκεί βέβαια για την επίτευξη των στόχων του. Για να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα του ελληνικού ελαιολάδου στις διεθνείς αγορές πρέπει απαραίτητως:

- Να εκσυγχρονισθεί ο μηχανολογικός εξοπλισμός των ελαιουργείων, όπως με σαφήνεια ανέπτυξε σε σχετικό άρθρο του στο τεύχος 62 της ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ο κ. Γ. Σελλιανάκης, που μου έδωσε και το ερέθισμα για το δικό μου αυτό άρθρο.
- Να εφαρμοσθούν Συστήματα και μέθοδοι Διασφάλισης της Ποιότητας, του Περιβάλλοντος και της Υγιεινής του ελαιολάδου.
- Να καταρτισθεί το απασχολούμενο στα ελαιουργεία προσωπικό τόσο στα μηχανικά μέσα όσο και στις μεθόδους και τα συστήματα που απαιτεί ο σύγχρονος τρόπος παραγωγής, και τέλος
- Να δημιουργηθεί ένα ισχυρό δίκτυο προώθησης του προϊόντος στην ελληνική αλλά και στις ξένες αγορές, που θα χρησιμοποιεί για την επίτευξη των στρατηγικών του στόχων, πλην των άλλων και σύγχρονες μεθόδους Διαφήμισης.

Έχει αποδείξει η πράξη, ότι οι καλύτερες των προθέσεων και τα πληρέστερα των προγραμμάτων, που έχουν καταρτισθεί με εμπιστοσύνη και σοβαρότητα και εκτός αυτού υπακούουν στη λογική των απαιτήσεων των καιρών, που δεν είναι άλλη παρά η λογική των απαιτήσεων των καταναλωτών, είναι καταδικασμένα σε σχεδόν βέβαιη αποτυχία, εάν δεν προβλέπεται η ύπαρξη **ενός ισχυρού και ευέλικτου μηχανισμού** για την υλοποίησή τους.

Ο μηχανισμός αυτός θα μπορούσε να συσταθεί σύμφωνα με τον κ. Σελλιανάκη από την ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ, σε μέλη της οποίας ανήκουν 450 συνεταίριστικά ελαιουργεία, τα οποία παράγουν περίπου 100.000 τόνους ελαιολάδου ετησίως, δηλαδή το ένα τέταρτο της ελληνικής παραγωγής.

Ο μηχανισμός αυτός θα έπρεπε να είναι νομικά, οργανωτικά και διοικητικά ανεξάρτητος και

(*) Βλ. σχετικά για το πρόγραμμα αυτό στη σελίδα 183.

να έχει ένα διπλό προσανατολισμό σε ότι αφορά την επιχειρηματική δραστηριότητά του:

- **Προς τα μέσα**, με την ανάληψη της εφαρμογής του προγράμματος εκσυγχρονισμού της παραγωγικής διαδικασίας σε ότι αφορά τον μηχανολογικό εξοπλισμό και τα κτίρια καθώς και σε ότι έχει σχέση με την εφαρμογή συγχρόνων Συστημάτων και μεθόδων Ποιότητας και Υγιεινής, και
- **Προς τα έξω**, με την δημιουργία ισχυρού εμπορικού δικτύου για την προώθηση του προϊόντος στις αγορές, εφαρμόζοντας σύγχρονες μεθόδους προώθησης και διαφήμισής του.

Με τον τρόπο αυτό η ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ, θα ξέφευγε από την απλή διαχειριστική της παρέμβαση στην αγορά και διαθέτοντας ένα ισχυρό όπλο θα στήριζε γενικότερα τις προσπάθειες των ελληνικών Ιδιωτικών και Συνεταιριστικών φορέων παραγωγής ελαιολάδου, βελτιώνοντας ουσιαστικά την ανταγωνιστικότητα του προϊόντος και το εισόδημα των απασχολούμενων στον κλάδο.

Τέλος, σε ότι αφορά τα 2.500 ιδιωτικά ελαιουργεία είναι αυτονόητο, ότι θα πρέπει κατά τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεών τους, να πρωτανεύσει η λογική της οικονομίας των διαθέσιμων πόρων.

Βέβαια η όλη προσπάθεια της οριστικής λύσης του προβλήματος της ελληνικής ελαιοπαραγωγής θα στεφθεί από επιτυχία μόνον όταν το κράτος αναλάβει με σοβαρότητα, ταχύτητα και διαφάνεια τις ευθύνες του.

Οι απαραίτητοι πόροι υπάρχουν: Τα ποσά του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, δανειακά κεφάλαια από ελληνικές και ξένες τράπεζες και η ρευστοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των ελαιοτριβείων παρέχουν μια ισχυρή οικονομική βάση για την υλοποίηση του σχεδίου εκσυγχρονισμού της ελληνικής ελαιοπαραγωγής. Το κράτος πρέπει να καλέσει όλους όσους έχουν την δυνατότητα να συμβάλουν θετικά στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού ελαιολάδου και να συζητήσει μαζί τους.

Στην χώρα μας δραστηριοποιείται μεγάλος αριθμός ελληνικών και ξένων τραπεζών, οι εγκυρότεροι και μεγαλύτεροι ελληνικοί και διεθνείς φορείς πιστοποίησης Συστημάτων Ποιότητας και Υγιεινής, ενώ λόγω της διεθνούς παρουσίας και των ιδιαίτερων δεσμών που διατηρούν Έλληνες επιχειρηματίες με το εξωτερικό, είναι δυνατή η απόκτηση του πλέον σύγχρονου μηχανολογικού εξοπλισμού σε συμφέρουσες και ανταγωνιστικές τιμές, εφ' όσον ο εκσυγχρονισμός των ελαιουργείων γίνει βάσει ευρύτερου επιχειρηματικού σχεδίου.

Εξυπακούεται, ότι ο καθοδηγητικός και συντονιστικός ρόλος του κράτους πρέπει να αφορά όχι μόνο τους παραγωγούς αλλά και τις Ενώσεις καταναλωτών. Οι καταναλωτές είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι, όπως ήδη αναφέρθηκε, στα σχετικά με την ποιότητα και την αγνότητα του προϊόντος θέματα. Περιπτώσεις νόθευσης του ελληνικού ελαιολάδου, όπως αυτή που πρόσφατα έγινε γνωστή, προκαλούν μεγάλη ζημιά στην επιτυχή πορεία του προϊόντος στις διεθνείς αγορές την οποία όλοι μας τόσο επιθυμούμε.

Οποσδήποτε το μέλλον και του ελαιολάδου, όπως κάθε προϊόντος, εξαρτάται από τις προτιμήσεις του καταναλωτή, του οποίου τα κριτήρια είναι: **καλή ποιότητα, χαμηλή τιμή και καλή εξυπηρέτηση.**

Σ' αυτά τα κριτήρια, θα πρέπει –σύμφωνα άλλωστε με τις προτιμήσεις του καταναλωτή– να προσανατολίζεται η δραστηριότητα των Αγροτικών Συνεταιρισμών και στην περίπτωση μας, η δραστηριότητα της ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗΣ.

Η μεμονωμένη ενασχόληση στη διαχείριση ενός μέρους και μάλιστα πολύ μικρού της παραγωγής, νομίζω ότι, όχι μόνο δεν εξυπηρετεί, αλλά και ότι ούτε καν προσεγγίζει τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των Αγροτικών Συνεταιρισμών.

Εξαγωγές, Marketing και Εμπορικές Εκθέσεις

Του κ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΧΑΡΙΤΟΥ,

Οικονομολόγου - Συνεταιριστή

Κάθε οργάνωση - επιχείρηση ανεξάρτητα από το μέγεθός της, έχει ανάγκη ορθολογικής προσέγγισης του μέλλοντος, που μόνο με στρατηγικό σχεδιασμό μπορεί να επιτύχει. Όσο οι αγορές τμηματοποιούνται και εξαπλώνονται, όσο ο κύκλος ζωής των προϊόντων μικραίνει, όσο οι δυνατότητες για νέα προϊόντα αυξάνονται και τα σύνορα παραμερίζονται και όσο πληθασιάζονται οι ανταγωνιστές, τόσο η λειτουργία του marketing γίνεται περισσότερο αναγκαία.

Το marketing, που αποτελεί το στυλοβάτη του στρατηγικού σχεδιασμού, είναι η αχίλλειος πτέρνα της κάθε οργάνωσης - επιχείρησης.

Η αδυναμία των οργάνωσεων - επιχειρήσεων να εφαρμόσουν στρατηγικό σχεδιασμό, είναι αποτέλεσμα της έλλειψης λειτουργίας marketing, που οδηγεί σιγά αλλά σταθερά, στην απώλεια του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος που αυτές διαθέτουν.

Η αλληλεξάρτηση των στοιχείων του marketing, όπως η τιμολογιακή πολιτική και η πολιτική διανομής, είναι συνδεδεμένη με την πολιτική του προϊόντος και η οποία με τη σειρά της πρέπει να είναι συνεπής με την τμηματοποίηση της αγοράς. Ακόμη, η πολιτική προώθησης, που είναι συνδεδεμένη με τη φιλοσοφία της διανομής, συνιστά για τις περισσότερες οργάνώσεις ένα πολύπλοκο μηχανισμό τον οποίο αδυνατούν να κατανοήσουν. Έχει διαπιστωθεί δε ότι πολλές από τις οργάνώσεις, που παρουσιάζονται στις εμπορικές εθνικές και διεθνείς εκθέσεις, στερούνται τμήματος εξαγωγών, παρά το γεγονός ότι μοναδικό κριτήριο για τη συμμετοχή του στις εκθέσεις είναι η αύξηση των πωλήσεων - εξαγωγών.

Τούτο σημαίνει ότι η εκθεσιακή πολιτική των οργάνωσεων, που πρέπει να είναι το σύνολο των αποφάσεων που καθορίζει το πλαίσιο δράσης των στο εκθεσιακό πεδίο, δεν είναι απαγκιστρωμένο από τη στενή αντίληψη των πωλήσεων. Δεν έχει, δηλαδή, οργανικά ενταχθεί στο πρόγραμμα marketing, προκειμένου να αποκλειστούν τα εξωοικονομικά κριτήρια στη λήψη της σχετικής απόφασης.

Η εκθεσιακή πολιτική συνεπώς, που είναι η επιστράτευση όλων των μέσων εκείνων που είναι αναγκαία για την επίτευξη των στόχων που τίθενται κάθε φορά όπως:

- της προβολής
- της εικόνας (image)
- της επίτευξης των εμπορικών προσδοκιών,
- του εντοπισμού της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς κλπ.,

πρέπει να είναι προσανατολισμένη στον κανόνα «σφαιρική σκέψη για άμεση δράση». Ένα κανόνα που εκφράζει τις παγκόσμιες πολιτικές τεχνικές και οικονομικές μεταβολές σήμερα και στα αμέσως επόμενα χρόνια, κατά τα οποία οι οργάνώσεις πρέπει να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό μόνο με:

- την ταχύτητα, στην ανταπόκριση των απαιτήσεων της αγοράς με προϊόντα που έχουν ενσωματώσει την ποιότητα, το design και την τεχνολογία,

- την συνέπεια, στην παραγωγή προϊόντων που ανταποκρίνονται στις προσδοκίες της αγοράς,
- την ευστροφία, στην προσαρμογή στο οικονομικό περιβάλλον,
- την οξυδέρκεια, στην πρόβλεψη των κινήσεων του ανταγωνισμού και
- την εφευρετικότητα, στη δημιουργία νέων αδειών.

Σήμερα, η συμμετοχή στις εμπορικές εκθέσεις έχει ευρύτερους στόχους και έρχεται να υπηρετήσει όλες τις συνιστώσες των στοιχείων marketing. Γι' αυτό, ο ισχυρισμός ότι η επιχείρηση που δεν έχει ανακαλύψει την προσφορά των εκθέσεων είναι καταδικασμένη σε αργό θάνατο, δεν είναι υπερβολικός.

Ύστερα από αυτά πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι οργανώσεις, με τη συμμετοχή τους σε μία εμπορική έκθεση, με πολιτική απαγκιστρωμένη από τη στενή αντίληψη των πωλήσεων και οργανικά ενταγμένη στο marketing plan, πρέπει να στοχεύουν σε αποτέλεσμα, η επίτευξη του οποίου εξαρτάται από:

1. Τη στενή σχέση των στόχων της συμμετοχής με τους στόχους του marketing.
2. Την καταλληλότητα της έκθεσης από πλευράς τόπου και χρόνου διοργάνωσης, σύνθεσης επισκεπτών και εκθετών, θέση του στάντ κλπ.
3. Τον μεθοδικό προγραμματισμό των επιμέρους οργανωτικών διαδικασιών. Η μικρή διάρκεια των εκθέσεων δεν επιτρέπει ουσιώδεις διορθωτικές παρεμβάσεις κατά τη λειτουργία τους.
4. Την κατάλληλη επιλογή των εκθεμάτων σε συνάρτηση με τις αγορές-στόχους. Η «ωριμότητα» των εκθεμάτων από τεχνική, λειτουργική, ποιοτική και εμφανισιακή σκοπιά αποτελεί προϋπόθεση για την αποδοχή τους.
5. Το αποδεκτό επίπεδο των τιμών σε σχέση με τον ανταγωνισμό. Η αρμονική σχέση της τιμής προσφοράς, σε συνάρτηση με το επίπεδο του προσφερομένου προϊόντος και των όρων, αποτελούν προϋπόθεση.
6. Το επίπεδο παρουσίασης της συνολικής επιχειρηματικής δραστηριότητας του εκθέτη, η εμφάνιση, λειτουργία και λειτουργικότητα του σταντ είναι αποφασιστικά στοιχεία για την ανάδειξη των εκθεμάτων και το βαθμό προαγωγής της εταιρικής ταυτότητας του εκθέτη.
7. Την καταλληλότητα του προσωπικού του σταντ, από πλευράς αριθμού, σύνθεσης, εκπαίδευσης και αρμονικής συνεργασίας.
8. Το συντονισμό και την ποιότητα των δραστηριοτήτων προβολής της συμμετοχής, καθώς και σειρά προγραμματισμένων και κατευθυνόμενων πρωτοβουλιών.
9. Την περιοδικότητα και το επίπεδο των εργασιών ελέγχου της αποτελεσματικότητας των επιμέρους δραστηριοτήτων.
10. Τη σοβαρότητα επιμέλειας των μετεκθεσιακών εργασιών.

Βουλεύου μεν βραδέως, επιτέλει δε ταχέως τα δόξαντα

(αργά να σκέπτεσαι, να εκτελείς όμως γρήγορα τις αποφάσεις σου)

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

ΝΕΡΟ: αγαθό εν ανεπαρκεία!

Άρθρο του ΜΙΧΑΛΗ ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗ,
Δικηγόρου Αθηνών

Ανησυχία και προβληματισμός επικρατεί στον κόσμο από τις ψηλές θερμοκρασίες των τελευταίων χρόνων. Η λειψυδρία βρίσκεται προ των πυλών του πλανήτη μας και οι ειδικοί προειδοποιούν πως έως το έτος 2025 τρία δισεκατομμύρια άνθρωποι θα αντιμετωπίσουν πρόβλημα νερού σε 48 χώρες!

Σε ό,τι αφορά τη χώρα μας, αν δεν κινητοποιηθούμε, σίγουρα θα ξαναζήσουμε τον εφιάλτη της περιόδου 1988-1990, τότε που η έλλειψή του απειλούσε να μετατρέψει σε Σαχάρα την Ελλάδα.

Μπορεί να έχουμε περάσει το στάδιο της μεταβιομηχανικής κοινωνίας και των υπηρεσιών υψηλής τεχνολογίας, όμως η οικονομία μας στηρίζεται ακόμη στη αγροτική παραγωγή και στον τουρισμό. Είμαστε λοιπόν η πρώτη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην κατανάλωση νερού για αγροτική χρήση, για την οποία διατίθεται το 85% περίπου της ετήσιας κατανάλωσής μας.

Αν υπολογίσουμε δε πως, σύμφωνα με δημοσιεύματα, η ετήσια συνολική κατανάλωση νερού στη χώρα μας αυξάνεται κατά 10%. Πως οι βροχοπτώσεις διαρκώς μειώνονται τα τελευταία χρόνια κατά 2,8% (με αυξομειώσεις κατά περιοχές). Πως οι απώλειες των υδάτων ύδρευσης λόγω των αποσθαρμένων δικτύων στα αστικά ιδίως κέντρα φθάνουν τα 20%. Και αν σ' αυτά συνυπολογίσουμε και την υπερεκμετάλλευση του υδροφόρου ορίζοντα, στις αγροτικές ιδίως περιοχές, εύκολο είναι να αντιληφθεί ο καθένας τον τεράστιο κίνδυνο λειψυδρίας που απειλεί να μας πλήξει.

Το πρόβλημα γίνεται ακόμη οξύτερο από τη ζημιά που προκαλείται με τις σταθερά αυξανόμενες, τα τελευταία χρόνια, θερμοκρασίες, τις καταστροφές των δασών από τις πυρκαγιές και την αλόγιστη ανθρώπινη παρέμβαση, την τρύπα του όζοντος και το φαινόμενο του θερμοκηπίου διεθνώς.

Και εδώ τίθεται άμεσα το ερώτημα: Η Πολιτεία ποιά μέτρα έλαβε για ν' αντιμετωπίσει τον κίνδυνο που μας απειλεί; Κάθε φορά, δυστυχώς, ξορκίζει το κακό με επιβολή περιορισμών στην κατανάλωση και με αυξήσεις στα τιμολόγια. Δηλαδή με μέτρα-ασπιρίνες. Φαίνεται να μη διδάχθηκε τίποτα από τη γείτονα Τουρκία, που με τα πλούσια αποθέματα νερού που διαθέτει και την ορθολογική διαχείρισή τους, έχει αναδειχθεί σε κυρίαρχη δύναμη της ευρύτερης περιοχής. Για ν' απομακρύνουμε λοιπόν μιά και καλή από τη χώρα μας αυτό τον εφιάλτη, άμεσα χρειάζονται τα εξής μέτρα:

*Τίποτα δεν υπάρχει που να είναι τόσο χρήσιμο
και τόσο ωραίο στους ανθρώπους, όσο η τάξη*

ΞΕΝΟΦΩΝΤΑΣ

- Σύσταση ενιαίου φορέα διαχείρισης του υδάτινου δυναμικού μας με τη μορφή ανεξάρτητης διοικητικής αρχής.
- Εκπόνηση εκτάκτου σχεδίου αντιμετώπισης της λειψυδρίας ανά περιοχή, αν θέλουμε να συγκρατήσουμε τον τουρισμό, τόσο στην ενδοχώρα όσο και στα νησιά μας, μεγάλο μέρος των οποίων το καλοκαίρι αντιμετωπίζει έντονα προβλήματα νερού.
- Κατάρτιση σχεδίου ολοκληρωμένης και μακροπρόθεσμης εθνικής πολιτικής ύδατος.
- Αντικατάσταση του αποσθρωμένου αστικού δικτύου ύδρευσης και διαρκής συντήρησή του, γιατί έτσι θα περιστεύουμε την απώλεια μεγάλων ποσοτήτων νερού.
- Δημιουργία μονάδων αφαλάτωσης σε συνεργασία με τη ΔΕΗ και ιδιωτικούς φορείς. Πρόγραμμα που θα μπορούσε να ενταχθεί στο Γ' Κ.Π.Σ., για να βοηθήσουμε έτσι την αντιμετώπιση του προβλήματος, ιδίως των νησιών.
- Προστασία του υδροφόρου ορίζοντα από τα πάσης φύσεως λύματα και τη χρήση φυτοφαρμάκων και λοιπών χημικών σκευασμάτων.

Το νερό αποτελεί αγαθό του κοινωνικού συνόλου και όχι ατομική ιδιοκτησία μας.

Γι' αυτό και η Πολιτεία οφείλει με υπευθυνότητα ν' αντιμετωπίσει τον αναντικατάστατο αυτό φυσικό πλούτο, αν δεν θέλουμε σε λίγα χρόνια η Ελλάδα να γίνει Σαχάρα της Ευρώπης και να εισάγουμε νερό από τη γειτονική Τουρκία!

ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΣΤΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

μια έρευνα που θα θυμίσει το παρελθόν
και θα φωτίσει το μέλλον

ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

ΟΙ ΑΛΛΟΤΕ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ
ΑΓΡΟΤΟΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΑΛΥΘΗΚΑΝ
ΤΗΝ ΕΙΚΟΣΑΕΤΙΑ

1980 – 2000

Η ίδρυση τους χειροκροτήθηκε, η λειτουργία τους στήριξε την οικονομία του Αγρότη και το τέλος τους ήταν αναπάντεχο.

- ΓΙΑΤΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΔΙΑΛΥΘΗΚΑΝ;
- ΤΙ ΕΓΙΝΑΝ ΤΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΤΟΥΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑ;
- ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΑΝ ΤΗΝ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥΣ Ή ΔΙΑΛΥΘΗΚΑΝ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΟΥΝ;
- ΑΦΗΣΕ ΚΕΝΑ Η ΔΙΑΛΥΣΗ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΑΝ ΝΑΙ, ΠΩΣ ΑΝΑΠΛΗΡΩΘΗΚΑΝ;
- ΓΙΑΤΙ Η ΔΙΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΟΧΙ Η ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥΣ;
- ΠΟΙΟ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΖΗΜΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΥΣΙΑ ΤΟΥΣ;
- ΠΟΙΟΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΚΟΡΥΦΑΙΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ ΜΑΣ ΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΣΑΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΤΗΣΑΝ;

Αυτά και άλλα από Συνεργάτες του Περιοδικού μας, που τις υπηρέτησαν και από πολύ κοντά τις γνώρισαν.

ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΣΤΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

Ελληνο - Ρωσική Συνεργασία

σε θέματα Συνεταιριστικής Νομοθεσίας, Μελετών, Επιμορφωτικών Επισκέψεων και αγοράς Αγροτικών Προϊόντων

Του Καθ. ΔΙΟΝ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ

Αντιπροέδρου της Ε.Φ.Σ.

Η συνεργασία μας με τους Συνεταιρισμούς της Ρωσίας είναι παλαιά και οφείλεται στην πρωτοβουλία της Κεντρικής Ένωσης των Καταναλωτικών της Συνεταιρισμών (CENTROSOYUS). Η τελευταία αυτή, το 1986 και το 1989 ζήτησε από το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (Δ.Γ.Ε.), (Εξειδικευμένη Επιστημονική Οργάνωση του ΟΗΕ που εδρεύει στη Γενεύη), να συνοργανώσουν στην τότε Σοβιετική Ένωση δύο Σεμινάρια για τη Συμμετοχή των Γυναικών στους Συνεταιρισμούς.

Το Δ.Γ.Ε. μου ανέθεσε την εντολή αυτή και σε συνεργασία με τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση (Δ.Σ.Ε.) οργάνωσα και διηύθυνα δύο Σεμινάρια. Το **πρώτο**, διάρκειας ενός μηνός, έλαβε χώρα στη Μόσχα, στην Τασκένδη και στο τότε Λένινγκραντ. Έλαβαν μέρος 30 περίπου γυναίκες από πολλές χώρες της Ασίας. Το **δεύτερο** για γυναίκες από χώρες της Αφρικής, έλαβε χώρα στη Μόσχα και στην περιοχή του Βόλγα.

Για τα Σεμινάρια αυτά συνέταξα Πρακτικά τα οποία δημοσίευσε το Δ.Γ.Ε. στη Γενεύη. Το 1988 η Σοβιετική Ένωση υπό το κράτος της Αλλαγής (Περεστρόϊκα) και της Διαφάνειας (Γκλασνόστ) που δρομολόγησε ο Μιχαήλ Γκορμπατσώφ, ζήτησε για πρώτη φορά στην μακραίωνη ιστορία της χώρας (από την εποχή του Μεγάλου Πέτρου και της Μεγάλης Αικατερίνης, ήτοι το 18ο αιώνα) εξωτερική εκσυγχρονιστική βοήθεια για την κατάρτιση και επεξεργασία ενός Γενικού Συνεταιριστικού Νόμου.

Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας μου ανέθεσε αυτή τη δύσκολη και από πολλές απόψεις ιδιαίτερα λεπτή αποστολή. Αφού επισκέφθηκα και συνεζήτησα με πολλές προσωπικότητες, όπως ο σημερινός Δήμαρχος της Μόσχας Γιούρι Λουζκόφ (τότε Αντιδήμαρχος, με Δήμαρχο τον ελληνικής καταγωγής Ποπώφ) και διάφορες Δημοκρατίες όπως η Λιθουανία και κατόπιν μελέτης των ρωσικών συνεταιρισμών από το 19ο αιώνα και εντεύθεν, ενώπιον 30 στελεχών των Συνεταιρισμών, της Κυβέρνησης, του Κόμματος και άλλων θεσμικών φορέων, διέτυπωσα τις βασικές αρχές του Σχεδίου νέου νόμου.

Ο νόμος αυτός που υιοθετήθηκε από τη Δούμα τον Ιούνιο του 1988 γενίκευε την ίδρυση και λειτουργία συνεταιρισμών σε ολόκληρη τη χώρα (από το 1930, με από-

*Ελευθερία είναι το δικαίωμα να πράττεις
ό,τι δεν βλάπτει τον άλλο.*

ΛΑΚΟΡΝΤΑΙΝ

φαση του Στάλιν, κρατικοποιήθηκαν τα μαγαζιά των καταναλωτικών συνεταιρισμών στα αστικά κέντρα και οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί υποχρεώθηκαν να αναπτύσσουν δραστηριότητες μόνο στην ύπαιθρο χώρα.

Ακολούθως, κατέστησε τις οικονομικές τους δραστηριότητες ισότιμες και συνγωνιστικές με τις δραστηριότητες του δημοσίου και του κοινοτικού τομέα. Ακόμα ανεγνωρίσθη ότι η ίδρυση και λειτουργία συνεταιρισμών (καταναλωτικών και άλλων, εκτός των γεωργικών) θα ελάμβαναν υπ' όψη τους τις συνεταιριστικές αρχές της Δ.Σ.Ε. της οποίας η CENTROSOYUS ήταν μέλος από το 1905. Και τέλος, τα αιρετά συμβούλια των συνεταιρισμών δεν υπήγοντο στον έλεγχο του Κόμματος και των Εργατικών Συμβουλίων (Εργασιακές Κολλεκτίβες) όπως γινόταν έως τότε και όπως συνεχιζόταν και ακολούθως έως το 1921 στις λοιπές Κρατικές Επιχειρήσεις.

Ο νόμος αυτός είχε τεράστια επιστημονική, θεσμική, οικονομική και κοινωνική απήχηση όχι μόνο στις 15 Δημοκρατίες της Σοβιετικής Ένωσης αλλά και σε άλλες χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής. Έκτοτε, από το 1988 έως και σήμερα, άλλοτε ως εκπρόσωπος του Δ.Γ.Ε. και της Δ.Σ.Ε. και άλλοτε ως μέλος της άτυπης μικτής επιστημονικής Επιτροπής των Πανεπιστημίων της Στοκχόλμης και Ουψάλας, και άλλοτε ως Σύμβουλος του Πανεπιστημίου Καίμπριτζ της Αγγλίας και εκπρόσωπος των Ελληνικών Ινστιτούτων (Ι.Σ.Ε.Μ. και Ε.Φ.Σ.), σε συνεργασία με τον Καταναλωτή -- KONSUM της Θεσσαλονίκης, της Σ.Ε.Κ.Ε., της Σ.Ε.Κ.Α.Π. και της ΠΑΣΕΓΕΣ, διενήργησα 40 περίπου επιστημονικές αποστολές σε χώρες υπό καθεστώς μετάβασης από τη διευθυνόμενη οικονομία στην ελεύθερη, με σκοπό τη σύνταξη νέων συνεταιριστικών νόμων, την τροπολογία των υφισταμένων, τη μελέτη των προϋποθέσεων δημοκρατικής λειτουργίας και τη δημοσίευση 15 περίπου εργασιών και άρθρων στην αγγλική, γαλλική και ρωσική γλώσσα.

Οι χώρες που ακολούθησαν το παράδειγμα της ανανέωσης της συνεταιριστικής νομοθεσίας τους κατόπιν επισήμων αποστολών μου ήταν, εκτός της Ρωσίας, η Λιθουανία (2 φορές), η Εσθονία (2), το Ουζμπεκιστάν, η Ουκρανία, η Πολωνία (4), η Τσεχία (4), η Βουλγαρία (6), η Μογγολία (2), η Μαδαγασκάρη (2), η νήσος Μαυρίκιος, η Τυνησία, το Τσαντ (2).

Το 1998 δραστηριοποιήθηκε περαιτέρω η συνεργασία μας με τη Ρωσία, καθώς και με τη Βουλή της Κοινοπολιτείας των Ανεξαρτήτων Κρατών (Κ.Α.Κ.) της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Η Κοινοπολιτεία των 12 Ανεξαρτήτων Κρατών (εκτός από την Εσθονία, Λεττονία και Λιθουανία), ζήτησε από τα Ελληνικά Ινστιτούτα Συνεταιρισμών διαμέσου του Υπουργού Εξωτερικής Οικονομίας και Εμπορίου να αναλάβουν το έργο μελέτης και επεξεργασίας ενός Νόμου -- Πλαίσιο για τους Συνεταιρισμούς των 12 Κρατών, αναθέτοντας στον υποφαινόμενο αυτό το έργο, λόγω της προηγούμενης εμπειρίας μου στις πιο πάνω χώρες.

Δυστυχώς, τα διαβήματά μου στο ΥΠΕΞ και στο Υπουργείο Οικονομικών για σχετική χρηματοδότηση δεν απέδωσαν αποτελέσματα. Συνεταιριστικές όμως Οργανώσεις καθώς και το Ινστιτούτο ΙΣΤΑΜΕ προσεκάλεσαν και το ΙΣΕΜ δύο έγκριτους Ρώσους Συνεταιριστές και εκπονήσαμε Σχέδιο Ευρωπαϊκής Βοήθειας για την αποστολή αυτή.

Δυστυχώς, η ευρωπαϊκή Οργάνωση στην οποία απευθύναμε με το ΙΣΤΑΜΕ το σχετικό αίτημα δεν ανταποκρίθηκε όπως αναμενόταν. Και η πρόσκληση του

Υπουργείου Εξωτερικής Οικονομίας και Εμπορίου, παραμένει στα χέρια μας, ενώ σε συνέδρια και Προγράμματα διακηρύσσεται η πρόθεση της χώρας μας να παράσχει βοήθεια στις Βαλκανικές και Παραευξείνιες χώρες. Προφανώς ως «βοήθεια» θεωρείται η εμπορική και οικονομική συνεργασία και όχι η θεσμική με την οποία θα μπορούσαμε να προικοδοτήσουμε πολλές από τις χώρες της περιοχής, προκειμένου αυτές να οργανώσουν την οικονομίας τους και να επιτύχουν της μετάβασής τους σε καθεστώς ανοιχτής κοινωνίας και δημοκρατικού πλουραλισμού.

Από την πλευρά της η αναδιοργανωμένη Κεντρική Ένωση Καταναλωτικών Συνεταιρισμών της Ρωσίας (4000 οργανώσεις με 16 εκατ. φυσικά μέλη) προσέκαλε τον υποφαινόμενο να την βοηθήσει να μελετήσει και συντάξει ένα νέο Νόμο -- Πλαίσιο για όλες τις κατηγορίες των Συνεταιρισμών, με τον οποίο θα πρέπει να τροποποιηθούν και εναρμονισθούν οι υφιστάμενοι Νόμοι κλαδικών συνεταιρισμών (αγροτικοί, καταναλωτικοί, παραγωγικοί και πιστωτικοί). Ο υποφαινόμενος ως μέλος της Ρωσικής Συντακτικής Επιτροπής συνέταξε το 1998 μακροσκελές σχέδιο για το Νομοσχέδιο που εξεπόνησε η Επιτροπή, και κατέθεσε στη Δούμα (Βουλή) το 2001.

Τον Ιούνιο προσκλήθηκε ο γράφων και πάλι στη Μόσχα για παροχή συμβουλών και τροποποιήσεων. Ήδη το 1999 είχαν έλθει στη Θεσσαλονίκη τρεις Ρώσοι βουλευτές για να συζητήσουν το προσχέδιο μαζί μας, ενώ τον περασμένο Ιούνιο επισκέφθηκε τη χώρα μας, με πρόσκληση της Ε.Φ.Σ. και σε συνεργασία με τον Ι.Σ.Ε.Μ. και την ΠΑΣΕΓΕΣ, για ενημέρωση σε θέματα συνεταιριστικής ανάπτυξης, καθώς και για συζητήσεις για την αγορά και προμήθεια αγροτικών προϊόντων, όπως ελαιόλαδα, ελιές, κρασιά, φρουτοχυμούς.

Η Ρωσική Αποστολή εκπροσωπούσε τους Καταναλωτικούς Συνεταιρισμούς του Κάλινινγκραντ (πρώην Καίνιξπεργκ), είχε δε ως επικεφαλής τον Βλαντιμίρ Μαντρίκα, Πρόεδρο της Ένωσης και μέλος του Δ.Σ. της CENTROSOUUS.

Συνεχίζοντας τη στενή μας συνεργασία με τους Συνεταιρισμούς της Ρωσίας, είχαμε την τιμή και την ικανοποίηση να κληθούμε στο συνεταιριστικό Πανεπιστήμιο της Μόσχας το οποίο μας απένειμε τον τίτλο του Επιτίμου Καθηγητή στον τομέα των Κοινωνικών Επιστημών. Το Πανεπιστήμιο αυτό ιδρύθηκε στις αρχές του 20ού αιώνα, για την εκπαίδευση στελεχών Διοίκησης Επιχειρήσεων. Σήμερα έχει 11 Τμήματα (Σχολές), 20 Παραρτήματα, εκτός Μόσχας, 56.000 φοιτητές και χιλιάδες Ρώσους καθηγητές. Η φοίτηση είναι πενταετής, η διδασκαλία γίνεται σε μικρές ομάδες 15 φοιτητών καθεμιά, ενώ υπάρχουν μεταπτυχιακές σπουδές και διδακτορικό δίπλωμα. Οι φοιτητές οικονομικής κατεύθυνσης υποχρεούνται να γνωρίζουν και χρησιμοποιούν την αγγλική γλώσσα. Οι δαπάνες λειτουργίας καλύπτονται με εισφορές του κράτους, των συνεταιρισμών και των φοιτητών.

Περαίνοντας το σημείωμα αυτό, θα ήθελα να επιστήσω την προσοχή όλων μας σε δύο θέματα: Κατ' αρχάς, η γλώσσα, η θρησκεία και ο πολιτισμός των Ρώσων, όπως και οι ίδιοι το αναγνωρίζουν — ως πότε άραγε — έχουν ρίζες ελληνικές, από το Βυζάντιο και εντεύθεν. Συνεπώς, το ελληνικό έθνος δεν είναι «ανάδελφο» (ας μου συγχωρήσει αυτή την άποψη ο εκλεκτός τέως Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας Χρήστος Σαρτζετάκης). Αρκεί να ξεφυλλίσετε ένα οποιοδήποτε περιοδικό ή εφημερίδα και να ακούσετε να μιλιέται η Κυριλλική γλώσσα από τη

Βαλτική θάλασσα (ήτοι τον Ατλαντικό) ως το Βλαδιβοστόκ (Ειρηνικό).

Και ακολούθως, στο θέμα της συνεργασίας μας με τη σημερινή Ρωσία για τον πολιτισμό, τη γλώσσα, τους θεσμούς και βέβαια τις εμπορικές και οικονομικές ανταλλαγές. Η παροχή τεχνογνωσίας και βοήθειας από την Ελλάδα προς τη Ρωσία αλλά και τις άλλες χώρες της Κοινοπολιτείας αποτελεί ζωτικό θέμα γι' αυτές και πολύ περισσότερο για μας βέβαια.

Οι μήτρες που εξέθρεψαν το ρωσικό πολιτισμό και την πολιτιστική ταυτότητα της μεγάλης χώρας, είναι ελληνικές. Δεν είναι μόνο τιμή μας να βοηθήσουμε να ξαναγίνουν αναπαραγωγικές και χρήσιμες στο ρωσικό λαό. Είναι και υποχρέωσή μας. Όπως συχνά λέγει ο φίλος μας και εκλεκτός συνεταιριστής Νικόλαος Κολύμβας, και την εποχή της Σοβιετικής Ένωσης είχαμε μεγάλες εμπορικές συναλλαγές με τη χώρα αυτή (στην ουσία, επί σειρά ετών ο Ν.Κ. μετέβαινε στη Ρωσία και διέθετε ελληνικά καπνά της Σ.Ε.Κ.Ε. έναντι αγροτικών μηχανημάτων). Σήμερα εποχή της ελεύθερης οικονομίας, η Ελλάδα είναι απύσχα από την οικονομία της Ρωσίας.

Μήπως με την ευκαιρία της προσεχούς επίσκεψης στην Αθήνα του Προέδρου της Ρωσικής Ομοσπονδίας, Β. Πούτιν, οι Συνεταιρισμοί μας επιβάλλεται να οργανώσουν κάποια εκδήλωση για τη συνεργασία μας με τους Συνεταιρισμούς της Χώρας, συμβάλλοντας έτσι στο ξαναχτίσιμο των γκρεμισμένων για τρεις περίπου γενιές πολιτιστικών γεφυριών που για αιώνες ένωναν τους λαούς των δύο χωρών με πολιτιστικά, θεσμικά και οικονομικά δάνεια, προς αμοιβαίο όφελος.

Τι είπε σε λόγο του

**ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης
σε μαθητές στην Πνύκα:**

**«ΠΡΩΤΑ ΥΠΕΡ ΠΙΣΤΕΩΣ
ΚΑΙ ΕΠΕΙΤΑ ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ»**

«Πρέπει να φυλάξετε την πίστη σας και να την στερεώσετε, διότι όταν πιάσαμε τα άρματα, είπαμε πρώτα υπέρ πίστεως και ύστερα υπέρ πατρίδος. Εμάς μη μας τηράτε πλέον. Το έργο μας και ο καιρός μας πέρασε. Εις εσάς μένει να ιάσετε και να στολίσετε τον τόπο όπου ημεείς ελευθερώσαμε και δια να γίνει τούτο πρέπει να έχετε ως θεμέλιον της Πολιτείας την ΟΜΟΝΟΙΑ, την ΘΡΗΣΚΕΙΑΝ, την ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑΝ της ΠΑΤΡΙΔΟΣ και την ΦΡΟΝΙΜΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ».

Πρέπει να συνταξιοδοτούνται και τα αιρετά συνεταιριστικά στελέχη;

Όπως τα αιρετά στελέχη των Συνδικαλιστικών Οργανώσεων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης;

Είχε κατατεθεί ερώτηση στη Βουλή το 1988

Γράφει ο Γ.Β. ΣΕΛΛΙΑΝΑΚΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Με ερώτησή τους στη Βουλή του 1988, τέσσερεις Βουλευτές, οι Ι. Πετρίδης, Α. Ταλιαδούρος, Ε. Παπαδημητρίου και Ε. Ευμοιρίδης, ζητούσαν να πληροφορηθούν από τους Υπουργούς Εθνικής Οικονομίας και Γεωργίας «αν η Κυβέρνηση προτίθεται να αντιμετωπίσει θετικά το θέμα της συνταξιοδότησης των Αιρετών Αγροτικών Στελεχών». Στην ερώτησή τους οι 4 βουλευτές υποστήριζαν ότι, «η συνταξιοδότηση των Αιρετών Αγροτικών Στελεχών θα αποτελέσει κίνητρο συγκράτησης και προσέλευσης νέων στελεχών, αναγκαίο για να στηρίξει την ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας».

Το θέμα αυτό – ανέφεραν στην ερώτησή τους – τέθηκε πολλές φορές πριν από αρκετά χρόνια, από τα ίδια τα αιρετά αγροτικά στελέχη, τις συνεταιριστικές τους οργανώσεις και την ΠΑΣΕΓΕΣ και σαν κατάληξή του είχε, πριν από το 1981, την κατάθεση Σχεδίου Νόμου στη Βουλή από την τότε Κυβέρνηση, που όμως ξεχάστηκε, μετά το 1981.

Έτσι σήμερα, «ενώ τα αιρετά συνδικαλιστικά στελέχη των εργαζομένων, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι Βουλευτές δικαιούνται να λαμβάνουν σύνταξη, τα αιρετά αγροτικά στελέχη είναι ξεχασμένα και υποβαθμισμένα», σημείωναν στην ερώτησή τους οι 4 Βουλευτές για να θυμίσουν στη συνέχεια ότι «οι πρωτοπόροι του Συνεταιριστικού Αγροτικού Κινήματος που ξεκίνησαν τον αγώνα με τη «μπομπότα στο ταγάρι» και «πορευόμενοι edίδασκαν» για να στήσουν το σημερινό τεράστιο Συνεταιριστικό κίνημα, με τις χιλιάδες των οργανώσεων και των εργαζομένων, έμειναν από την Πολιτεία απροσπάτετοι και ξεχασμένοι», για να καταλήξουν: «Οι γενεές που ακολούθησαν των στελεχών του αγροτικού χώρου, δεν έτυχαν καλύτερης μεταχείρισης».

Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΟΤΕ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ Ι. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Σχετικά με το θέμα αυτό, ο Συνεταιριστής και τότε Βουλευτής Ι. Πετρίδης, που είχε και την πρωτοβουλία της ερώτησης, μου είπε σε μία ιδιαίτερη συνομιλία που είχα μαζί του, ότι «Είναι δίκαιο αίτημα και εμείς που υπογράψαμε την ερώτηση όχι απλώς το υποστηρίζουμε αλλά και θα εξαντλήσουμε κάθε προσπάθεια μέχρι της ικανοποίησής του, γιατί άλλωστε είναι μέσα στις προθέσεις της παράταξής μας να υπάρξει θετική αντιμετώπιση, γι' αυτό και η τελευταία κυβέρνησή μας είχε καταθέσει σχέδιο νόμου στη Βουλή το 1981. Είμαι, όπως γνωρίζετε, συνεταιριστής και εγώ – πρόσθεσε ο άλλότε Γενικός Διευθυντής της Σ.Π.Ε. – και δεν βλέπω

«Δεν βλέπω σε τι διαφέρουν από την άποψη της προσφοράς στο κοινωνικό σύνολο, τα αιρετά αγροτικά στελέχη που δεν συνταξιοδοτούνται» από τα αιρετά συνδικαλιστικά στελέχη των εργαζομένων, της τοπικής αυτοδιοίκησης ακόμα και τους βουλευτές που κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις συνταξιοδοτούνται».

σε τι διαφέρουν από την άποψη της προσφοράς στο κοινωνικό σύνολο, τα αιρετά αγροτικά στελέχη που δεν συνταξιοδοτούνται, από τα αιρετά συνδικαλιστικά στελέχη των εργαζομένων, της τοπικής αυτοδιοίκησης ακόμα και τους βουλευτές – ένας από τους οποίους είμαι και εγώ σήμερα – που κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις συνταξιοδοτούνται».

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΕΣ ΔΙΟΙΚΟΥΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

Πράγματι, αν θα ψάξει κανείς για να βρει μιά κάποια παραπάνω θετική διαφορά, στην περιοχή προσφοράς υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο, εκείνων που αναφέρουν στην ερώτησή τους οι 4 βουλευτές, οι οποίοι δικαιούνται να απολαμβάνουν σήμερα τη σύνταξή τους και αυτών που δεν αξιώθηκαν ακόμη μιάς κάποιας σύνταξης, δηλαδή των Αιρετών Αγροτικών Στελεχών, αυτή η παραπάνω θετική διαφορά θα είναι υπέρ των τελευταίων.

Αρκετά από τα αιρετά αγροτικά στελέχη διοικούν σήμερα αξιόλογες επιχειρησιακές μονάδες, με όλες τις προσωπικές ευθύνες που συνεπάγεται η ιδιότητα του επιχειρηματία, σε μιά προσπάθεια να αναπτύξουν την οικονομία των μελών των Συνεταιρισμών τους – που φυσικά θα επηρεάσει

και την οικονομία του ευρύτερου αγροτικού χώρου – παράλληλα δε και ταυτόχρονα θα εξασφαλίσουν ομαλή και εύρυθμη τη λειτουργία τους, με πρώτο και κύριο δικό τους χρέος την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού των δαπανών τους.

Είναι επιχειρηματίες χωρίς ποτέ να προσδοκούν προσωπικό οικονομικό όφελος από το πλεόνασμα που θα αφήσει η διαχείρισή τους, με τη δική τους επιχειρησιακή δραστηριότητα. Απεναντίας, είναι υπόλογοι στα μέλη του Συνεταιρισμού τους, τόσο όταν δεν αναπτύσσεται η οικονομία της περιοχής της επιχειρησιακής τους ευθύνης, όσο και όταν, χωρίς να υπάρχει κακοδιαχείριση αλλά ακόμη και υπό δυσμενείς οικονομικές συγκυρίες, δεν καλύπτονται οι δαπάνες λειτουργίας του φορέα της επιχειρησιακής μονάδας, δηλαδή του Συνεταιρισμού τους.

Έτσι, κάτω από τους αστάθμητους παράγοντες (παραγωγής και εμπορίας) που λειτουργεί η «ιδιότυπη» συνεταιριστική επιχείρησή τους, η δική τους προσωπική ευθύνη είναι περισσότερο συγκεκριμένη και ορατή, από την αντίστοιχη ευθύνη που έχει εκείνος που εκτελεί προδιαγεγραμμένο, απόλυτα εξειδικευμένο και νομοθετικά προσδιορισμένο καθήκον, όπως στις περιπτώσεις με τις οποίες οι 4 βουλευτές κάνουν τη σύγκριση. Και αυτή ακριβώς η επιχειρησιακή ευθύνη είναι και το «διαφοροποιόν στοιχείον» (το θετικό παραπάνω, όπως προαναφέρθηκε), που δικαιολογεί περισσότερο τη συνταξιοδότηση των αιρετών αγροτικών στελεχών.

Είναι επιχειρηματίες χωρίς ποτέ να προσδοκούν προσωπικό οικονομικό όφελος από το πλεόνασμα που θα αφήσει η διαχείρισή τους, με τη δική τους επιχειρησιακή δραστηριότητα.

ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΚΕΡΔΟΣ ΣΤΙΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

Το επιχειρησιακό κέρδος – όπως είναι γενικά παραδεκτό – στις ιδιωτικές οικονομικές μονάδες, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι συνεταιριστικές, καλύπτει σε ένα κάποιο ποσοστό – αδιάφορο εδώ πόσο είναι ή πρέπει να είναι – εκτός από τους επιχειρηματικούς κινδύνους και τις προσωπικές δαπάνες για ανάλογη διαβίωση του επιχειρηματία την περίοδο της δραστηριότητάς του, όπως και τις δαπάνες συντήρησής του, την περίοδο της αδράνειάς του από γήρας ή ανικανότητα και φυσικά για το υπόλοιπο της ζωής του.

Χωρίς αυτές τις προϋποθέσεις κανείς δεν θα γινόταν επιχειρηματίας με την έννοια και τη δραστηριότητα που τον γνωρίζουμε σήμερα στον υπόλοιπο – εκτός από τον συνεταιριστικό – τομέα.

Αλλά για ποιό κιέρδος μιλούμε στους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς; Οι «ιδιότυπες» αυτές επιχειρησιακές μονάδες δεν αποσκοπούν σε «κέρδη προς διανομή» και όταν από ευνοϊκές οικονομικές συγκυρίες εμφανισθούν πλεονάσματα στους ισολογισμούς των, τα αντίστοιχα ποσά χρησιμοποιούνται για επενδύσεις ή αποδίδονται με τη μορφή «συμπληρωματικού τιμήματος» στα μέλη τους που «εισκόμισαν» στην κοινή συγκέντρωση, προϊόντα.

Όμως, από τα πλεονάσματα που αφήνουν οι συνεταιριστικές επιχειρησιακές δραστηριότητες, πληρώνονται οι εισφοροκρατήσεις στους ασφαλιστικούς οργανισμούς που συνταξιοδοτούν το προσωπικό των Αγροτικών Συνεταιρισμών, τους οποίους διοικούν και κατευθύνουν υπηρεσιακά τα άμισθα και χωρίς καμιά συμμετοχή στα «κέρδη», ξεχασμένα πράγματι από την Πολιτεία, Αιρετά Αγροτικά Στελέχη, όπως τόσο εύστοχα σημειώνουν οι 4 πρώην βουλευτές που κατέθεσαν στη Βουλή του 1988 την ερώτηση για τη συνταξιοδότηση των στελεχών αυτών.

Χωρίς αυτές τις προϋποθέσεις κανείς δεν θα γινόταν επιχειρηματίας με την έννοια και τη δραστηριότητα που τον γνωρίζουμε σήμερα στον υπόλοιπο – εκτός από τον συνεταιριστικό – τομέα.

ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΗ Η ΜΗ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ

Και είναι πράγματι αδικαιολόγητη η μη συνταξιοδότηση των Αιρετών Αγροτικών Στελεχών τόσο, όσο θεωρείται δικαιολογημένη η συνταξιοδότηση των αιρετών στελεχών, με τα οποία κάνουν τη σύγκρισή τους οι 4 πρώην βουλευτές, που στο κάτω κάτω της γραφής αμείβονται για τις υπηρεσίες τους και δεν είναι κατά την εκτέλεση του καθήκοντός τους εκτεθειμένα στους επιχειρηματικούς κινδύνους, όπως είναι τα «άμισθα» αιρετά αγροτικά στελέχη.

Αν ο πολίτης αποδέχεται, είτε σαν φορολογούμενος είτε σαν καταναλωτής, το οικονομικό βάρος από τη συνταξιοδότηση των πρώτων, γιατί δεν θ' αποδεχθεί το οικονομικό βάρος από τη συνταξιοδότηση των δεύτερων; Εννοείται βέβαια, ότι θα πρέπει να υπάρξει νομοθετική κάλυψη, που ιδιαίτερα στην περίπτωση αυτή επιβάλλεται, γιατί θα υπηρετηθεί καλύτερα και η σκοπιμότητα ενίσχυσης μιάς κατηγορίας στελεχών, που πρόσφεραν για ορισμένα χρόνια σ' ένα αναμφισβήτητο αναπτυξιακό θεσμό.

Και πρέπει εδώ να αναφερθούν μερικές τουλάχιστον βασικές επιδιώξεις του Αγροτοσυνεταιριστικού κινήματος, που θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν με τη συνταξιοδότηση των Αιρετών Αγροτικών Συνεταιριστικών Στελεχών, που αρκετές μέχρι σήμερα προσπάθειες, με διοικητικά και νομοθετικά μέτρα, υπήρξαν άκαρπες.

Αν ο πολίτης αποδέχεται, είτε σαν φορολογούμενος είτε σαν καταναλωτής, το οικονομικό βάρος από τη συνταξιοδότηση των πρώτων, γιατί δεν θ' αποδεχθεί το οικονομικό βάρος από τη συνταξιοδότηση των δεύτερων;

ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ

Μιά από αυτές τις περιπτώσεις είναι η τόσο κραυγαλέα – ιδιαίτερα σήμερα – ανάγκη της αναβάθμισης των αιρετών αγροτικών στελεχών. Η συνταξιοδότηση, που φυσικά μεταξύ των άλλων θα συναρτηθεί με τη διάρκεια του χρόνου προσφοράς άσφογων υπηρεσιών στο Αγροτοσυνεταιριστικό κίνημα, τον κύκλο εργασιών και τις οικονομικές δυνατότητες της κάθε συνεταιριστικής οργάνωσης, που βέβαια θα συνεισφέρει με επιβάρυνση της διαχείρισής της στην ασφαλιστική κάλυψη, είναι ένα βασικό κίνητρο για μία τόσο χρησιμη και τόσο αναγκαία σήμερα αναβάθμιση. Ο ανταγωνισμός δεν θα είναι πια συναισθηματικός και κομματικός, ούτε μεταξύ εκείνων που διαθέτουν ελεύθερο χρόνο, γιατί οι άλλοι – ίσως οι περισσότεροι από αυτούς ικανοί – δεν είναι διατεθειμένοι να υποστούν οικονομικές θυσιές χωρίς να υπάρξει αντιστάθμισμα από μία κάποια άλλη οικονομική ωφέλεια. Θα πάρει τις πραγματικές και ωφέλιμες λειτουργι-

κές του διαστάσεις, θα είναι διαρκής, ασυμβίβαστος και ανυποχώρητος, σε μία περισσότερο ειλικρινή προσπάθεια ανάδειξης των ικανότερων και εντιμότερων Συνεταιριστών στις Διοικήσεις τους. Το σκάνδαλο – για να θυμηθούμε ένα προϊόν της υποβάθμισης – δεν θα γίνεται αλλά και δεν θα καλύπτεται εύκολα όταν γίνεται, από λόγους συναισθηματικούς ή κομματικούς. Εκείνος που θα προσδοκά μία σύνταξη, για να φθάσει άσφογα στην πραγματοποίηση του σκοπού του, θα είναι επιλεγμένος με περισσότερη αυστηρότητα και συνεχώς θα παρακολουθείται, άγρυπνα από τους επίδοξους στη διαδοχή του. Αυτή και μόνο η ωφέλεια που θα προκύψει από την αυξημένη δραστηριότητα των όσων θα εκλέγονται στις Διοικήσεις με αυτές τις προϋποθέσεις και προοπτικές και από την, ύστερα από αυτό, εξάλειψη των ελλειμμάτων – που σχεδόν πάντα είναι επακόλουθα κακοδιαχείρισης υποβαθμισμένων στελεχών – για σήμερα τουλάχιστον, που και οι δύο αυτές περιπτώσεις λειτούργησαν αντίστροφα για το συνεταιριστικό συμφέρον, πρέπει να υπολογίζεται ότι θα μπορεί να καλύψει, χωρίς πρόσθετη επιβάρυνση, τα ετήσια τουλάχιστον ασφάλιστρα για τη συνταξιοδότηση των Αιρετών Αγροτικών Στελεχών.

ΑΝΕΞΑΡΤΟΠΟΙΗΣΗ

Άλλη βασική, επίσης, ανάγκη που συνηγορεί στη συνταξιοδότηση των Αιρετών Αγροτικών Στελεχών, είναι η ανεξαρτοποίηση των Συνεταιρισμών, ανάγκη ιδιαίτερα κατανοητή σήμερα που το Αγροτοσυνεταιριστικό μας κίνημα έχει ήδη γευθεί τους πικρούς καρπούς της κομματικοποίησής του. Και εδώ, οι προδιαγραφές του άξιου να συνταξιοδοτηθεί και η προσδοκία της σύνταξης θα επιδράσουν καταλυτικά. Το προσωπικό ενδιαφέρον θα εστιασθεί στο συνεταιριστικό συμφέρον και κάτω από αυτή την αλληλοεπίδραση ασφαλώς θα χαλκευθεί το πρότυπο του αιρετού αγροτικού στελέχους, που θα πείθει από τη συνεισφορά και τη συμπεριφορά του, για την ικανότητα και την εντιμότητά του, να υπηρετήσει το Συνεταιρισμό.

Εκείνος που θα προσδοκά μία σύνταξη, για να φθάσει άσφογα στην πραγματοποίηση του σκοπού του, θα είναι επιλεγμένος με περισσότερη αυστηρότητα και συνεχώς θα παρακολουθείται άγρυπνα από τους επίδοξους στη διαδοχή του.

ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ

Μιά ακόμη επιδίωξη, λογική και ωφέλιμη, είναι αυτή της συγχωνεύσεως των Συνεταιρισμών, που όμως δεν μπόρεσε να υλοποιηθεί με νομοθετικά και διοικητικά μέτρα. Αυτή η επιδίωξη θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί ευκολότερα και συντομότερα, αν σαν μία από τις προϋποθέσεις της συνταξιοδότησης των Αιρετών Αγροτικών Στελεχών του Συνεταιρισμού, καθοριζόταν και ένας «μίνιμουμ» αριθμός μελών. Μέσα σε λίγα χρόνια από της ισχύος μιάς τέτοιας διάταξης, θα πρέπει να θεωρείται σίγουρο ότι θα είχαμε τον επιθυμητό αριθμό μελών κατά Συνεταιρισμό. Και στην περίπτωση αυτή το προσωπικό ενδιαφέρον, απαλλαγμένο από τις γνωστές επιρροές και εξωσυνεταιριστικές σκοπιμότητες, θα επηρεάσει ώστε να γίνει ευκολότερα, συντομότερα και αθόρυβα ό,τι δεν μπόρεσε να κάμει η Πολιτεία με τη νομοθεσία της. Θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι φυσικό επακόλουθο της αύξησης των μελών του Συνεταιρισμού θα είναι – όταν η αύξηση αυτή γίνεται με κινήσεις που κατευθύνουν όχι βέβαια προς την κομματικοποίηση, αλλά προς τη συνένωση του προσωπικού ενδιαφέροντος με το συνεταιριστικό συμφέρον – η αναδιοργάνωση και η ζωντανή παρουσία του στην περιοχή, η υπεύθυνη διαχείριση και η ανοδική του πορεία. Για τον απλούστατο λόγο: γιατί πρέπει να υπάρχει πάντα γι' αυτούς που έχουν τη δυνατότητα και το δικό τους τρόπο να τον δραστηριοποιήσουν και για εκείνους – γιατί όχι – που θα πρέπει να ωφεληθούν από τις δραστηριότητες των πρώτων, χωρίς να ταλαιπωρούνται από τις δικές τους ονειροπωλήσεις φιλολογικού ή ψυχαγωγικού περιεχομένου. Στοιχεία βασικά που δεν τα εκτιμούν πάντα σωστά αυτοί που συγγράφουν νόμους από τα γραφεία τους, γιατί απλούστατα δεν έχουν κατανοήσει, όσο χρειάζεται, ότι τις διατάξεις ενός αναπτυξιακού νόμου «υλοποιούν» μόνο εκείνοι που έχουν το δικό τους αναντικατάστατο τρόπο για να το κάμουν και φυσικά κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει, τουλάχιστον εύκολα και σύντομα, όταν αγνοούνται, όπως στην περίπτωση των Αιρετών Αγροτικών Στελεχών.

Προσθέσετε και εσείς τώρα, στη συνοπτική αυτή παρουσίαση ενός τόσο μεγάλου και τόσης σημασίας θέματος, τα δικά σας επιχειρήματα (θετικά και αρνητικά) και βγάλτε το συμπέρασμά σας, αν θα πρέπει να συνταξιοδοτούνται και τα αιρετά στελέχη των Αγροτικών Συνεταιρισμών, όπως συνταξιοδοτούνται τα στελέχη των Συνδικαλιστικών οργανώσεων και της Τοπικής αυτοδιοίκησης. Θα δημοσιευθούν οι όποιες απόψεις θα σταλούν στη «Σ.Π.».

Το προσωπικό ενδιαφέρον θα εστιασθεί στο συνεταιριστικό συμφέρον και κάτω από αυτή την αλληλοεπίδραση ασφαλώς θα χαλκευθεί το πρότυπο του αιρετού αγροτικού στελέχους, που θα πείθει από τη συνεισφορά και τη συμπεριφορά του, για την ικανότητα και την εντιμότητά του, να υπηρετήσει το Συνεταιρισμό.

Γ.Β. Σ.

*Βασιλείς καί Ἄρχοντες, δέν εἶναι οἱ ἔχοντες τά σκήπτρα, οὐδέ οἱ
ὑπό τῶν τυχόντων ἐκλεγέντες, οὐδέ οἱ ἐν τῇ κληρώσει ἐπιτυχόντες,
οὐδέ οἱ διὰ τῆς βίας λαβόντες τήν Ἀρχήν, οὐδέ διὰ τῆς ἀπάτης,
ἀλλά οἱ γνωρίζοντες νά ἄρχουν.*

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Η κατοικία σας

υπό την σκέπη της
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ

Το σπίτι σας, μικρό ή μεγάλο, είναι η περιουσία σας, η βάση σας, το ορμητήριο σας. Όμως διάφοροι κίνδυνοι, όπως φωτιά, σεισμός, κλοπή, θεομηνίες, κ.ά. το απειλούν. Σήμερα, ο καλύτερος τρόπος για να το προστατέψετε, είναι να το πολυσφαιλιστήριο κατοικιών **“ΝΕΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ”** της **ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ**.

Το πρόγραμμα καλύπτει:

Ζημιές από φωτιά, κεραυνά, έκρηξη λέβητα κεντρικής θέρμανσης, βραχυκύκλωμα, θεομηνίες, διάρρηξη σωληνώσεων ύδρευσης, σεισμό.

Επίσης καλύπτεται:

- Η απώλεια περιεχομένου λόγω κλοπής.
- Η απώλεια ή η καταβολή ενοικίου σε περίπτωση που θεωρηθεί ακατοίκητη η κατοικία λόγω ζημιάς και μέχρι την αποκατάστασή της.
- Ο ασφαλισμένος και τα μέλη της οικογένειάς του από κάθε ατύχημα που θα συμβεί στην κατοικία του ή στο γύρω χώρο.
- Η αστική ευθύνη του ασφαλισμένου.

Νέα Κατοικία. Η πιο ολοκληρωμένη προστασία για το σπίτι σας.

Προστατέψτε τον εαυτό σας και την περιουσία σας, από κάθε πιθανό κίνδυνο, με το πολυσφαιλιστήριο **ΝΕΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ**.

Νιώστε μοναδική προστασία και σιγουριά, υπό την σκέπη της **ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ**.

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Πολυσφαιλιστήριο κατοικιών με τη δύναμη της ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ

Εγκυμονεί Εθνικούς κινδύνους η παραπέρα υποβάθμιση της γεωργίας μας (1999 - 2000)

Ανάγκη αναστροφής της γεωργικής πολιτικής

Του κ. ΣΠΥΡΟΥ ΣΕΛΙΑΝΙΤΗ, (*)

Α. Πέρασαν 38 ολόκληρα χρόνια (1962 - 2000) συνεχούς μεθόδευσης μια πορείας υποβάθμισης του γεωργικού τομέα της οικονομίας. Αυτό σε αντίθεση με τη διαπιστωμένη ανάπτυξη σε κλίμακα «θαύματος»⁽¹⁾ της 20ετούς περιόδου, που είχε προηγηθεί (1947 - 1967) αμέσως μετά το τέλος του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου και τις ανυπολόγιστες καταστροφές του.

Από ανακοινούμενα, ότι θα ληφθούν, ακόμη δραστικότερα μέτρα προς την ίδια κατεύθυνση της υποβάθμισης, προκύπτει ότι επισιεύεται ο τερματισμός της πορείας αυτής με την οριστική περιθωριοποίηση της Ελληνικής γεωργίας στα πλαίσια της Ενωμένης Ευρώπης.

Και το ερώτημα που προκύπτει από την εξέλιξη αυτή είναι: Γιατί καμιά από όλες τις κυβερνήσεις και πιο συγκεκριμένα, κανείς από τους 64 Υπουργούς, Αναπληρωτές και Υφυπουργούς Γεωργίας, έστω μόνο μετά την Μεταπολίτευση (1974), δεν αποτόλμησε να εξηγήσει στον Ελληνικό λαό, γιατί έπρεπε να γίνει ολοκαύτωμα η γεωργία μας προκειμένου να γίνουμε δεκτοί στη τότε Ευρωπαϊκή Κοινότητα; Ακόμη περισσότερο που με τις αρχικές συμφωνίες που είχαν υπογραφεί και τις υποσχέσεις, που είχαν δοθεί, θα βοηθούσαν οι εταίροι μας στη γενικότερη ανάπτυξη της χώρας μας «επ' ωφελεία και των ιδίων».

Β. Η μεθόδευση αυτή έγινε δυνατή γιατί στηρίχθηκε στα ακόλουθα αδιανόητα μέτρα, που πήραν οι σε κλίμα πανικού επισιεύουσες την προσχώρηση στην ΕΟΚ κυβερνήσεις πριν και μετά τη μεταπολίτευση.

1. Στη γενόμενη άμεση απαξίωση των Γεωτεχνικών Επιστημόνων (Γεωπόνων, Δασολόγων, Κτηνιάτρων, Ιχθυολόγων και Γεωλόγων) με την απομάκρυνσή τους από τους αγρότες όπου προσέφεραν πλούσιο γεωργοεκπαιδευτικό έργο και τον εγκλεισμό τους στα γραφεία τους με αποκλειστικά γραφειοκρατική απασχόληση παρά τις διαμαρτυρίες των ιδίων αλλά περισσότερο των αγροτών.

2. Στην καταστροφή των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων, τη διάλυση της ΚΥΔΕΠ, της κορυφαίας αυτής οργάνωσης των Ελλήνων αγροτών, την αναστολή λειτουργίας της Αγροτικής Τράπεζας ως κοινωφελούς ιδρύματος για τη γεωργική ανάπτυξη, όπως λειτουργούσε από το 1929, όταν ιδρύθηκε και τελευταία τη μετοχοποίηση της κ.ά.^(1α).

3. Στην άκρα μυστικότητα, ακόμη και από τη Βουλή, την αντιπολίτευση, αλλά περισσότερο από τους αγρότες, με την οποία συζητήθηκαν οι όροι των Συμφωνιών της Ένταξης, της Ενιαίας Ευρωπαϊκής πράξης και του Μάαστριχτ. Στη Σύνδεση υπήρξαν σημα-

(*) Ο κ. Σπ. Σελιανίτης είναι Δρ. Γεωπόνος, Επίτ. Δ/ντής Γεωργικών Εφαρμογών και Εκπαίδευσης του Υπουργείου Γεωργίας

ντικοί όροι, που εξασφάλιζαν αυτόνομη ανάπτυξη σημαντικών κλάδων της γεωργικής παραγωγής, η αξιοποίηση της αρχής της κοινοτικής προτίμησης στο βαμβάκι, στον καπνό, στο λάδι, στη σταφίδα, στα σύκα, που αγνοήθηκε μέχρι το 1981 (2) και άλλοι που εγκαταλείφθηκαν στις συζητήσεις για την Ένταξη.

4. Στην έλλειψη μιας ολοκληρωμένης μελέτης όλων των κλάδων παραγωγής και την παράλειψη οργάνωσης των συλλογικών δραστηριοτήτων των αγροτών για να ανταποκριθούν στην ανάγκη αντιμετώπισης του διεθνούς ανταγωνισμού, που αποτελεί τον πυρήνα όλων των προβλημάτων της γεωργίας μας.

Γ. Μερικά απ' τα νέα δραστικότερα μέτρα περιορισμών.

Οι εξελίξεις στη γεωργική οικονομία και την ύπαιθρο:

α. οι τελευταίες εξελίξεις στη γεωργική οικονομία και στην ύπαιθρο είναι καταλυτικές. Καταστρέφεται ο πληθυσμιακός, κοινωνικός και οικονομικός ιστός της, ως συνέπεια της πολυετούς μεγάλης δημογραφικής (3, 4) κρίσης της χώρας και της αντιαγροτικής πολιτικής που ασκήθηκε τα τελευταία 38 χρόνια στα πλαίσια της ΕΟΚ. Συνεχίστηκε η μείωση των εργατικών χεριών στην αγροτική ύπαιθρο, που καλύπτονται από τους μετανάστες...

Παρά ταύτα προγραμματίζεται 40.000 - 50.000 αγρότες ηλικίας των 55-64 ετών, να «συνταξιοδοτηθούν», με τον όρο της εγκατάλειψης της γεωργικής απασχόλησης και το πολύ για 15 χρόνια, ανάλογα με την ηλικία και το χρόνο έναρξης. Μετά το τέλος αυτού του είδους «συνταξιοδότησης» ο αγρότης μεταφέρεται στον ΟΓΑ πιθανότατα σε μικρότερη σύνταξη. Και είναι οι πολύ περισσότεροι από αυτούς, που έχουν απομείνει στην ύπαιθρο και ανήκουν στην κατηγορία των «κατά κύριο επάγγελμα γεωργών», κατά το Μητρώο.

Μιλούν για την αποτυχία του μέτρου αυτού, όταν για πρώτη φορά εφαρμόστηκε. Ας ερωτηθούν οι Υπουργοί Γεωργίας και της ΕΟΚ της εποχής αυτής, γιατί την εξαγγελία της εφαρμογής του μέτρου των «κινήτρων» (αποζημίωσης) της Ε.Ε. για εγκατάλειψη της γεωργικής απασχόλησης, την μετέφρασαν αποπροσανατολιστικά σε «συνταξιοδότηση»... Δεν πέρασε ο αποπροσανατολισμός. Είχαν ενημερωθεί οι αγρότες.

Τα Σιτηρά:

β. Καλλιέργειες σκληρού σιταριού, μαλακού σιταριού, αραβοσίτου και ρυζιού.

Ειδικά για τα προϊόντα αυτά ο Υπουργός Γεωργίας από το 1997 είχε συμφωνήσει με την Κομισιόν και δεν είχε κοινολογηθεί, σε μια αδιανόητη μείωση κατά 3.197.770 στρέμματα επιδοτούμενης από την Ε.Ε. καλλιεργούμενης έκτασης με σκληρό σιτάρι από τη συνολική των 9.367.770 στρεμμάτων.

Όπως συνήθως, τη συμφωνία αυτή οι αγρότες την πληροφορήθηκαν από τις συνέπειες... Από τα 9.367.770 στρ. που ήταν το πλαφόν πριν από τη συμφωνία αυτή, κατέβηκε στα 6.170.000 στρέμματα. Και επειδή με την πρώτη εφαρμογή της συμφωνίας η καλλιέργεια ανήλθε στα 7.076.987 στρ., υπερέβη δηλαδή το νέο πλαφόν, οι αγρότες θα πληρώσουν το πρόστιμο, την εισφορά της συνυπευθυνότητας, θα πάρουν μειωμένες επιδοτήσεις, που τις υπολογίζουν σε 15 δισεκατομμύρια. Και αυτή είναι η πρώτη σκληρή συνέπεια. Η χειρότερη είναι ότι πάνω από 3 εκατ. στρέμματα εγγυημένου εισοδήματος έχουν χαθεί και χιλιάδες παραγωγών θα στραφούν προς άλλες καλλιέργειες συμφορότερες εις μάτην όμως, γιατί σχεδόν όλες είναι ασύμφορες.

Υπέρβαση του εθνικού πλαφόν σημειώθηκε και στο καλαμπόκι με τις ανάλογες συνέ-

πρεις και ακόμη χειρότερες στο ρύζι, που οδηγείται στη δραστική μείωση τς έκτασής του.

Να σημειώσουμε σχετικά ότι σύμφωνα με επίσημα στοιχεία ⁽⁵⁾ η χώρα μέχρι χθες ήταν ελλειμματική μόνο στο μαλακό σιτάρι και από αύριο θα είναι και στο σκληρό σιτάρι με τη συμφωνία του 1997, στο αραβοσίτι, στο ρύζι κ.α. και με πολύ πιθανές ανώμαλες διενθεις κρίσεις η έλλειψη «των εν λόγω. αλλά και άλλων διατροφικών προϊόντων, είναι εθνικώς επικίνδυνη».

Η αβελτηρία των πριν από το δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο Ελληνικών Κυβερνήσεων να μην έχουν εξασφαλισμένο τον επισιτισμό του ελληνικού λαού, οδήγησε στο θάνατο από την πείνα 360.000 κατοίκους, ιδιαίτερα των νησιών μας και των μεγάλων αστικών κέντρων, Αθήνα κ.ά, «αμέσως σχεδόν μετά την κατοχή και γρηγορότερα από τις άλλες χώρες και μόνο για τη χώρα μας με διαστάσεις εθνικής τραγωδίας» ⁽⁶⁾.

Η βιομηχανική τομάτα

γ. Μία από τις δυναμικές μας καλλιέργειες που ζητούσαν και πριν ακόμη από τη Σύνδεση οι εταίροι μας, τον περιορισμό της παραγωγής, ήταν η βιομηχανική τομάτα. Την εξέλιξη της καλλιέργειας αυτής και τις προοπτικές της σκιαγραφεί με άρθρο της στην εφημερίδα «Το Βήμα» η κ. Μαρία Νομικού, προεδρεύουσα ομωνύμου βιομηχανίας μεταποίησης τομάτας στον Αλιάρτο Βοιωτίας, με τον τίτλο (7) «Μαίνεται ο πόλεμος της τομάτας» και με υπότιτλο «Από τις 50 ελληνικές βιομηχανίες που μεταποιούν τομάτα έχουν μείνει 35 και σύντομα θα μείνουν 5-6!! ικανές να αντισταθούν στο ανταγωνιστικό περιβάλλον». Και περιγράφει με ευαισθησία ότι είχε δει τους «15.000 αγρότες με τις οικογένειές τους να γυρίζουν έξω από τα 35 ανά τη χώρα εργοστάσια και να διερωτώνται αν θα εξασφαλίσουν το εισόδημά τους μετά τς δυσμενείς καιρικές συνθήκες που μεσολάβησαν (καύσωνες κ.ά), που μείωσαν την παραγωγή τους σημαντικά. Ποιό όμως το μέλλον τους; Δεν υπάρχει εναλλακτική λύση, όπως και για άλλους παρόμοιες κατηγορίας κλάδους...

Το βαμβάκι

δ. Έγινε δεκτή η μείωση των 4.295.000 στρεμμάτων καλλιεργούμενων και επιδοτούμενων εκτάσεων βαμβακιού κατά 700.000 στρέμματα για τη δόθεν: α. Προστασία του περιβάλλοντος από τη χρησιμοποίηση των λιπασμάτων και των φυτοφαρμάκων και β. για οικονομία σε νερό άρδευσης. Οι προβαλλόμενοι αυτοί λόγοι, για το δραστικό αυτό περιορισμό της βαμβακοκαλλιέργειας στερούνται σοβαρότητας. Είναι κορυφαία επιτεύγματα της Γεωπονικής Επιστήμης η λίπανση των καλλιεργειών και καταπολέμηση των φυτονόσων, η εφαρμογή των οποίων εξασφάλισε την επιβίωση πολλών εκατομμυρίων ανθρώπων και η επέκταση της εφαρμογής τους θα μπορούσε να σώσει τους λιμοκτονούντες λαούς εκτεταμένων περιοχών του πλανήτη.

Δεν αρνούμαστε την περίπτωση της ρύπανσης. Αυτή όμως προκαλείται από υπερλίπανση των καλλιεργειών και από υπερβολική χρησιμοποίηση των φυτοφαρμάκων για την καταπολέμηση των φυτονόσων.

Ζήσαμε την εικοσαετή περίοδο ανάπτυξης (1947-1967), όταν για την ανοικοδόμηση των ερειπίων του πολέμου, εισήχθησαν σ' ολόκληρη τη χώρα και αυτές οι βελτιώσεις στη γεωργία χωρίς να σημειωθεί καμμία ρύπανση οπουδήποτε. Και ήταν φυσικό το αποτέλεσμα αυτό.

Κανενός είδους λιπάσματος και φυτοφάρμακου δεν γινόταν χρήση:

- α) αν δεν γίνονταν θέματα των μηνιαίων συσκέψεων των εκπαιδευτικών Γεωπόνων Γεωργικών Εφαρμογών, των Διευθύνσεων Γεωργίας Νομών και
- β) αν δεν ακολοθούσαν επιδείξεις του τρόπου χρησιμοποίησής τους. Ολόκληρη η χώρα είχε έντονα δικτυωθεί μέχρι το τελευταίο χωριό από τους 600 Γεωπόνους Γεωργικών Εφαρμογών, τους Γεωπόνους που υπηρετούσαν στους εποπτευόμενους από το Υπουργείο Γεωργίας Οργανισμούς: Βάμβακος, Καπνού, Σταφίδας, στους Συνεταιρισμούς, στην Αγροτική Τράπεζα κ.ά.

Όλοι όμως αυτοί οι Γεωπόνοι, όπως και οι άλλοι Γεωτεχνικοί, Δασολόγοι, Κτηνίατροι και ίσως και οι Γεωλόγοι και Ιχθυολόγοι, 40 χρόνια τώρα είναι σε καραντίνα και οι γεωργοί μας παραπαίνουν, γιατί τόσα χρόνια μόνο αυτοί στερήθηκαν τη συμπαράσταση των επιστημονικών στηριγμάτων τους. Και θα έχουμε, αν δεν έχουμε ήδη, ρύπανση και ενδεχόμενη πείνα και όσο δε θα αξιοποιηθούν οι Γεωτεχνικοί και δεν σταματήσει η υποβάθμιση της γεωργίας και των εργαζομένων της, των αγροτών, θα πλημμυρίζουν οι κάμποι και οι πόλεις μας από τους χειμάρρους που γιγαντώνονται γοργά και τα δάση μας θα αποτελούν μια ανάμνηση, αν δεν ενεργοποιηθούν οι Ειδικοί του κάθε τομέα, οι Δασολόγοι, όπως επίσης και οι Κτηνίατροι και οι άλλοι Γεωτεχνικοί για τα αντικείμενά τους.

Δ. Ανάγκη Αναστροφής της Γεωργικής πολιτικής

Με τα αδιέξοδα, στα οποία έχουν περιέλθει όλοι οι αγρότες δεν υπάρχει κανείς που θα αμφισβητήσει ότι τα αποτελέσματα της γεωργικής πολιτικής των τελευταίων 40 ετών είναι καταστροφικά. Και επιβάλλεται η αναστροφή τους.

Ειδικά, ως παράδειγμα, το 1999, με βάση τα στοιχεία που δόθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συγκεκριμένα, από την στατιστική υπηρεσία της Κομισιόν, την ΕΥΡΟΣΤΑΤ είχαμε μείωση των τιμών κατά 4,6%, μείωση του εισοδήματος κατά 4% και μείωση του αγροτικού πληθυσμού κατά 2%.

Ο Υπουργός Γεωργίας προβάλλει, με κάθε κίνηση διαμαρτυρίας των αγροτών, το νέο «πακτωλό» των 1,5 τρισεκατομμυρίων δραχμών του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και χωρίς να αναφέρεται στο συγκεκριμένο πρόβλημα της περιθωριοποίησης της γεωργίας και τον κίνδυνο των μαζικών επικείμενων και άλλων περιορισμών στο άμεσο μέλλον, εναποθέτει τις ελπίδες μιας απασχόλησης, υπηρετικής μόνο φύσης, στον «αγροτουρισμό», στη «Νέα επανάσταση», όπως την κατονομάζουν, που όμως μπορεί ανά πάσαν στιγμή να «καταπνίγει» με μια «αδηγία» του κάθε ξένου πράκτορα ταξιδιτών, ή ξένης κυβέρνησης. Είναι έτσι οι επενδύσεις στο Τουρισμό οι πλέον επισφαλείς.

Ο αγροτουρισμός πρέπει να αξιοποιηθεί ως επικουρική απασχόλησης σε ορεινές με τουριστικό ενδιαφέρον περιοχές και ως συμπληρωματική της γεωργικής οικονομίας και όχι ως αντικαταστάτης της...

Εναλλακτική πρόταση για άλλη Γεωργική πολιτική με το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

1. Παρουσίαση εμπεριστατωμένης έκθεσης προς την Ε.Ε. από την οποία να προκύπτει ότι, αντίθετα προς ό,τι περιλαμβάνει η πρώτη συμφωνία των Αθηνών, κατά την οποία οι εταίροι ανελάμβαναν την υποχρέωση να βοηθήσουν την Ελλάδα για την σύγκλιση της οικονομίας της με αυτή των εταίρων της, από την πρώτη ημέρα της εφαρμογής της μόνο ζημιές έχει υποστεί, από τη δήθεν συνεργασία με αυτή, μέχρι του σημείου να οδεύει η γεωργία της με μεγάλα βήματα τελευταία προς την καταστροφή

(παραβιάσεις των Συμφωνιών, αξιοποίηση εθνικών ατυχημάτων, δικτατορία) αντί της επίδειξης αλληλεγγύης κλπ., σε εποχή κατά την οποία ο ρυθμός ανάπτυξης εκτός της ΕΟΚ έχει χαρακτηριστεί «θαύμα». Επανάληψη συζητήσεων για το πρακτέο είναι επιβεβλημένη.

2. Η άμεση προετοιμασία για εφαρμογή κατεπείγοντος μακρόπνοου εθνικού προγράμματος επανεποικισμού των ερωτηθέντων χωριών, που θα απευθύνεται προς ενεργούς στην ηλικία εσωτερικούς μετανάστες, των οποίων δεν έχουν καταλυθεί οι δεσμοί με τη ζωή της υπαίθρου.

3. Ο άμεσος προγραμματισμός από την αρμόδια Διεύθυνση Δασών εκτέλεσης έργων συγκράτησης της γης και του νερού και η αντιμετώπιση των πλημμυρών των χειμάρρων σε συνδυασμό με ευρείες αναδασώσεις και αναβαθμίσεις επικλινών, κλιτύων κ.ά

4. Η επανίδρυση για τρίτη φορά στη ιστορία της γεωργίας μας της «Διευθύνσεως Γεωργικών Εφαρμογών και Εκπαιδεύσεως» (την πρώτη φορά με το Νόμο 4142/1929 με Διευθυντή τον Καθηγητή Επαμ. Κυπριάδη, τη δεύτερη με το Νόμο 1643/1951 με Διευθυντή τον Γεωπόνο Βασ. Μουσούρο) για αντιμετώπιση της έκτακτης κατάστασης που αντιμετωπίζει η γεωργική οικονομία. Πρέπει να λειτουργήσει, ως επιτελείο στην Κεντρική υπηρεσία για την οργάνωση και παρακολούθηση εφαρμογής του προγράμματος αναβάθμισης της γεωργίας και με σειρά ειδικών των νέων τεχνολογιών, για τη γεωργία γενικά, να οργανώσει αμέσως Σεμινάρια για την εκπαίδευση των Γεωπόνων και των άλλων Γεωτεχνικών, των Οικονομολόγων, που είναι τώρα απαραίτητοι κλπ.

5. Σχετικώς επιβάλλεται να λεχθεί ότι η διαχείριση αυτών των πιστώσεων δεν μπορεί να ανατεθεί σε ανεύθυνες Μ.Κ.Ο. (Μή Κυβερνητικές Οργανώσεις) ή στις Ομάδες Κοινωνίας των Πολιτών (Ο.Κ.Π.). Πρέπει να χειρισθούν τα θέματα αυτά οι καθ' ύλην ειδικοί.

6. Και οι έλεγχοι, που πρέπει να γίνουν δεν πρέπει να αναφέρονται στο αν απορροφήθηκαν οι πιστώσεις μόνο. Το σημαντικότερο θα είναι εάν πραγματοποιήθηκε ο στόχος για τον οποίο δαπανήθηκαν οι πιστώσεις.

7. «Για ένα Έθνος ή ομάδα Εθνών, όπως η Ε.Ε.», η εξασφάλιση της διατροφής του πληθυσμού, αποτελεί επιτακτική ανάγκη και απαραίτητο εχέγγυο για την ανεξαρτησία του». (Όπως υποστηρίζεται σε κείμενο της Ε.Ε.).

Από τα διατροφικά προϊόντα, που αναφέραμε, μπορεί σήμερα να μην είμαστε αυτόρκεις. Και η περιοχή έχει πολύ κοντά μας τουλάχιστον 3 εστίες ανωμαλιών. Άρα ο πρώτος στόχος μιας νέας γεωργικής πολιτικής θα είναι η εξασφάλιση της επισιτιστικής αυτόρκειας.

Παραπέρα, δεύτερος στόχος πρέπει να είναι η ανάπτυξη ορισμένων πολύτιμων γεωργικών προϊόντων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (της αυξημένης απόδοσης και της ασύγκριτα καλύτερης ποιότητας) λόγω κάθε είδους πλεονεκτημάτων μας, που τα γνωρίζουν οι εταίροι μας και τρομάζουν (τις διαπραγματεύσεις Μπούτου - Γκούντελαχ).

8. Η θέσπιση τοπικής γεωργικής αυτοδιαχείρισης με την οργάνωση των Γεωργικών Επιμελητηρίων των αγροτών (Νόμος 280/1914). Όλα τα επαγγέλματα έχουν τα Επιμελητήριά τους. Τα είχαν κάποτε με επιτυχία (1925-1935) οι αγρότες. Τα κατέργησε η δικτατορία της 4ης Αυγούστου (8) αφού τα μετέτρεψε πρώτα παραπλανητικά σε «Οίκους του αγρότη» για την πρόληψη αντιδράσεων.

Για μια νέα περίοδο πρέπει να αρχίσει η καλλιέργεια της ιδέας ενός αυτόνομου τοπικού οργάνου της γεωργικής αυτοδιοίκησης από τους ίδιους τους γεωργούς, οργανού-

μενους από τοπικές ομάδες κοινών επιδιώξεων και συμφερόντων. Και στα πλαίσια της τοπικής αυτοδιοίκησης, θα μπορεί να αντιπροσωπεύει τα αγροτικά συμφέροντα με αποτελεσματικότερο τρόπο παρά από τη σημερινή πελατειακή σχέση μεταξύ του κόμματος, της πολιτικής και τόσο των μεμονωμένων αγροτών, όσο και των συλλογικών οργάνων τους.

9. Ο Καθηγητής Στ. Τριάντης στα «Συμπεράσματά» του ⁽⁹⁾ στη μελέτη του αναφέρεται στα προβλήματα που δημιουργεί η συνένωση χωριών με υπανάπτυκτη οικονομία με χώρες προηγμένες και γράφει ότι, στη Διάσκεψη του Ο.Η.Ε. για την ΓΚΑΤΤ, (τη Διεθνή Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου), το 1964, συζητήθηκε το θέμα αυτό και προστέθηκε το άρθρο 36, που καθιερώνει τη βασική αρχή ότι «ανεπτυγμένα συμβαλλόμενα μέρη δέον να μην αναμένουν αμοιβαιότητα δι' υποχρεώσεις αναλαμβανόμενες υπ' αυτών κατά τας εμπορικές διαπραγματεύσεις προς μείωσιν ή κατάργησιν των δασμών και άλλων εμποδίων εις το εμπόριον των ολιγώτερον ανεπτυγμένων συμβαλλομένων μερών».

Και επισημαίνει ότι «οι Συμφωνίες της ΕΟΚ με την Τουρκία, Ιράν και Ισραήλ, μεταγενέστερες, είναι καθ' ολοκληρίαν διάφοροι, καλύτερες της Συμφωνίας με την Ελλάδα». Γιατί άραγε!...

Μπορούμε έστω και τόσο αργά να αναφερθούμε σ' αυτά μαζί με τις πλέον της δεκάδας των παραβιάσεων των Συμφωνιών, της εκμετάλλευσης εθνικών περιπετειών, της έλλειψης της οφειλομένης συμπαράστασης των εταίρων μας κ.ά.

10. Οι Οικονομολόγοι μας ας υπολογίσουν ποιά είναι τα τεχνικά οφέλη μας με την ένταξη της χώρας μας στην Ε.Ε., αφού οι κατά καιρούς κυβερνητικοί παράγοντες με δηλώσεις τους (Αρσένης, Ποτάκης, Βαίτσος, Σημίτης αλλά και ο Καραμανλής έχουν παραδεχθεί ότι μέχρι το 1987 το πάρε - δώσε με την ΕΟΚ είχε καθαρή ζημία ⁽¹⁰⁾).

1. Διημερίδα στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, έκδοση του Πανεπιστημίου, Αθήνα 1998, σ. 27.

1α. Σελλιανάκη Γ.: Στο αγροτοσυνεταιριστικό κίνημα. Η σελίδα γύρισε περ. «Συνεταιριστική πορεία», Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2000 τ. 60.

2. «Ανώνυμον» αποκλειστικό. Η Νέα Δημοκρατία έχει παραδεχθεί ότι η ΕΟΚ αδικεί την Ελλάδα. Οικον. Ταχυδρόμος 17.12.1981, σ. 2.

3. Αγγελουπούλου Αγγ. Κοινωνία γερόντων, Το Βήμα 10 Μαΐου 1989, Αθήνα.

4. Βαλαώρα Βασ. α. Οι δημογραφικές προβληματικές επαρχίες της Ελλάδας, β. Το παρόν και το μέλλον του πληθυσμού της Ελλάδας. Πρακτικά της Ακαδημίας Αθηνών 1984.

5. Κολοτούρου Κώστα, Γεωργική Τεχνολογία: Συρρικνώνονται οι καλλιέργειες σιταριού και κριθαριού τ. 2, 2000 Αθήνα.

6. Αποστολάτου Γερ. «Αποστείλατε σίτον ή φέρετρα», Καθημερινή 28 και 29.10.1955 (το προηγούμενο τηλεγράφημα από το συλλαλητήριο της πείνας της Σύρου, τον πρώτο χρόνο της κατοχής «Αποστείλατε σίτον»).

7. Νομικού Μαρία: «Μαίνεται ο πόλεμος της τομάτας», εφημ. Το Βήμα 27.8.2000, Αθήνα.

8. Σιδέρη Αριστοτέλη: Η γεωργική πολιτική της Ελλάδος κατά την λήξασαν 100ετία, Αθήνα 1934.

9. Τριάντη Στεφ. Η κοινή αγορά και οικονομική ανάπτυξη, η Ελλάς και η ΕΟΚ, ΚΕΠΕ 1967, Αθήνα.

10. Σελιανίτη Σπύρου: Οι σκοτεινές διαδρομές της γεωργικής πολιτικής (1962 - 1999). Εκδόσεις ΠΡΟΣΚΗΝΙΟ 1999 Αθήνα σελ. 83)

Μεταδοτικές Σπογγόμορφες Εγκεφαλοπάθειες

Του κ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Τ. ΡΑΝΤΣΙΟΥ(*)

Ιστορικό

Οι Μεταδοτικές Σπογγόμορφες Εγκεφαλοπάθειες (ΜΣΕ) είναι μια ομάδα θανατηφόρων νευρικών εκφυλιστικών νοσημάτων. Προσβάλλουν αρκετά είδη ζώων και τον άνθρωπο. Χαρακτηρίζονται από σπογγόμορφες αλλοιώσεις του Κεντρικού Νευρικού Συστήματος με ανάλογες κλινικές εκδηλώσεις.

Η πρώτη καταγραφή τέτοιου νοσήματος έγινε το 1732 στην Αγγλία. Αφορούσε στην Τρομώδη νόσο των προβάτων. Το 1883 δημοσιεύτηκε στη Γαλλία αναφορά για την παρατήρηση της Τρομώδους νόσου σε βοοειδές. Στις αρχές της δεκαετίας του 1920 οι Greutzfeldt και Jacob αναφέρουν, ανεξάρτητα ο ένας από τον άλλον, την παρουσία αναλόγου νόσου στον άνθρωπο (νόσος των Greutzfeldt και Jacob, CJD).

Γνωστή είναι επίσης η νόσος της χρόνιας απίσχνανσης των ημιόνων, αλκών και ελαφιών στα Βραχώδη Όρη των ΗΠΑ. Στην ίδια κατηγορία υπάγονται επίσης η νόσος Κουρού και το Σύνδρομο Gerstmann - Straussler - Scheinker (GSS), του ανθρώπου.

Στις 22.12.1982 αναφέρεται το πρώτο κρούσμα Σπογγόμορφης Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών (ΣΕΒ) στη Αγγλία. Τον Ιούλιο του 1987 παρατηρήθηκε ανάλογη νόσος σε αντίλοπη του Ζωολογικού Κήπου του Λονδίνου. Νοσήματα της ίδιας κατηγορίας έχουν παρατηρηθεί επίσης, μέχρι σήμερα, σε μινκ, γάτες και άλλα αιλουροειδή. Επίσης η νόσος έχει μεταφερθεί πειραματικά σε μυσ και χοίρους.

Το Δεκέμβριο του 1987, με βάση επιδημιολογικές μελέτες, συνδέεται, για πρώτη φορά, η νόσος των βοοειδών με τη διατροφή τους, με ανεπαρκώς επεξεργασμένες πρωτεΐνες ζωικής προέλευσης. Μέχρι το 1993 ο αριθμός των διαπιστωμένων κρουσμάτων στη Βρετανία ανέρχεται σε 100.000. (Σήμερα έχει ξεπεράσει τις 170.000).

Το 1996 παρατηρήθηκε στον άνθρωπο η αποκλίνουσα μορφή της νόσου των Greutzfeldt και Jacob (ηνCJD), η οποία και συσχετίζεται με τη νόσο των βοοειδών.

Αιτιολογία

Οι Μεταδοτικές Σπογγόμορφες Εγκεφαλοπάθειες αποδίδονται σε μεταδοτικό παράγοντα για τη φύση του οποίου υπάρχουν ακόμα πολλά αδιευκρίνιστα σημεία. Σύμφωνα με την επικρατέστερη αντίληψη πρόκειται για μόρια πρωτεϊνών, τα οποία βρίσκονται φυσιολογικά στα κύτταρα, για το λειτουργικό ρόλο των οποίων, όμως τίποτα δεν είναι γνωστό. Τα μόρια αυτά για κάποιο λόγο, που δεν γνωρίζουμε, και με τρόπο, που επίσης μας είναι άγνωστος, αλλάζουν τη στερεοχημική τους δομή (παθαίνουν αλλοδομή). Επιπλέον, αποκτούν την ικανότητα να πυροδοτούν αυτή τη μεταβολή, με μηχανισμούς επίσης άγνωστους, και σε άλλα μόρια της ίδιας πρωτεΐνης.

(*) Ο κ. Απόστολος Ράνσιος είναι Επίκουρος Καθηγητής, Α.Π.Θ. τ. Προέδρος και Επίτιμο Μέλος Παγκόσμιας Κτηνιατρικής Εταιρείας

Η συσσώρευση αυτών των αλλοδομημένων πρωτεϊνών δημιουργεί πλάκες ή συσσωματώματα στον εγκέφαλο, που οδηγούν στη χαρακτηριστική σπογγόμορφη εκφύλιση, τις συνακόλουθες κλινικές εκδηλώσεις και τέλος το θάνατο. Η εισαγωγή του όρου **prion** (proteinaceous infectious particles), σύμφωνα με τα επικρατούντα αυτή τη στιγμή, σηματοδοτεί την παθογένεια όλης της οικογένειας των νοσημάτων αυτών. Εκτός από τα προαναφερθέντα, στο φάσμα των νόσων αυτών, ενδεχομένως αργότερα να συμπεριληφθούν και άλλα νευρικά εκφυλιστικά νοσήματα, τόσο του ανθρώπου όσο και των ζώων.

Κύριο χαρακτηριστικό, που συνδέεται με την ιδιαιτερότητα της ίδιας πρωτεΐνης, όπως αυτή διαφοροποιείται από είδος σε είδος, είναι η αδυναμία διάσπασης, από τα prions, του φράγματος που υπάρχει μεταξύ των ειδών. Αυτή η ιδιότητα φαίνεται να έχει ανατραπεί από τον παράγοντα, που προκάλεσε τη νόσο στα βοοειδή, μεταδίδοντάς την σε ανθρώπους, αιλουροειδή και χοληφόρα ζώα.

Συμπληρωματικά, πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι από πλευράς παθογένειας των νόσων γενικώς, βρισκόμαστε σε μια ιστορική περίοδο, που μπορεί να συγκριθεί με την εποχή, που για πρώτη φορά διαπιστώθηκε η ύπαρξη μικροβίων και αργότερα με εκείνη της διαπίστωσης ύπαρξης των ιών. Οι λοιμογόνοι παράγοντες, που είναι υπεύθυνοι για την ομάδα των ΜΣΕ των ζώων και του ανθρώπου είναι καινοφανείς.

Μεταάδοση.

Γνωρίζουμε ορισμένα πράγματα για τους παθογόνους αυτούς παράγοντες. Ξέρουμε τί προκαλούν, αλλά δεν γνωρίζουμε, ούτε πώς, ούτε γιατί γίνεται αυτό.

Η έκρηξη της Σπογγόμορφης Εγκεφαλοπάθειας των Βοοειδών στην Αγγλία συσχετίστηκε με μια τροποποίηση της επεξεργασίας παραπροϊόντων σφαγείων, ειδικότερα από πρόβατα, που έπασχαν από την Τρομάδη νόσο, για την παραγωγή κρεαταλεύρων και οστεαλεύρων, που χρησιμοποιήθηκαν στη συνέχεια για τη διατροφή των βοοειδών.

Αποτέλεσμα αυτής της τροποποίησης ήταν η ζωτροφή να περιέχει ανεπαρκώς απενεργοποιημένα λοιμογόνα υλικά από τα πρόβατα και να είναι μολυσματική όταν χορηγούνταν στα βοοειδή. Τονίζεται ιδιαίτερα η ιδιότητα, αυτών των μη επαρκώς απενεργοποιημένων παραγόντων, να διαπερνούν το φράγμα του είδους. Έτσι φαίνεται ότι η νόσος πέρασε στα βοοειδή και μετά και σε άλλα είδη, συμπεριλαμβανομένου του ανθρώπου. Ειδικότερα στον τελευταίο, ως η αποκλίνουσα μορφή της νόσου Greutzfeldt και Jacob. Αυτό έγινε είτε απευθείας από τα παραπροϊόντα σφαγής προβάτων, που έπασχαν από την Τρομάδη νόσο, είτε από παραπροϊόντα σφαγείου, που προερχόταν πλέον από άρρωστα βοοειδή. Με άλλα λόγια, ύστερα από την αρχική παραγωγή μολυσμένων ζωτροφών και την εγκατάσταση της νόσου στα βοοειδή, αυτή εξαπλωνόταν από την συνακόλουθη χρησιμοποίηση βοοειδών, ως πηγή τροφής τόσο για τον άνθρωπο όσο και για τα ζώα.

Ως μια επιπλέον συνέπεια αυτής της κατάστασης ήταν το «**νέο**», μεταδοτικό πλέον από είδος σε είδος, **prion** να έχει «**επιλεγεί**» (με όρους φυσικής επιλογής κατά τη δαρβινική έννοια) από την ικανότητά του να μολύνει ανθρώπους ή άλλα ζώα, κατά πάσα πιθανότητα από τη στοματική οδό. Το στέλεχος αυτό παρουσιάζει, πέραν των προαναφερόμενων, ένα άγνωστο κίνδυνο, από την πιθανολογούμενη μετάδοσή του κατά τις μεταγγίσεις αίματος. Αυτό είναι λογικό να το αναμένει κανείς αφού

υποτίθεται ότι τα prions ταξιδεύουν από το έντερο προς το Κεντρικό Νευρικό σύστημα με τη λεμφική οδό.

Ας προστεθεί ότι, κατά τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, πρόσφατες μελέτες έχουν επιβεβαιώσει ότι η CJD οφείλεται σε στέλεχος του παθογόνου παράγοντα, που διαφοροποιείται από εκείνον της σποραδικής και της επίκτητης ηνCJD. Ο παράγοντας της ΣΕΒ και της ηνCJD είναι ο ίδιος. Η οδός μόλυνσης δεν έχει αποδεδειγμένα διαπιστωθεί, αλλά πιθανότατα είναι η τροφή.

Επιζωοτιολογία - Επιδημιολογία

Εκτός από την Αγγλία, η νόσος των βοοειδών (ΣΕΒ), έχει μέχρι σήμερα διαπιστωθεί στην Πορτογαλία, στην Ελβετία, στη Γαλλία, στο Βέλγιο, στην Ολλανδία, στη Γερμανία, στη Δανία, στην Ισπανία, στην Ιταλία, στην Ιρλανδία στην Τσεχία. Εκτός από την Ελβετία, την Ελλάδα και την Τσεχία, σε καμιά άλλη χώρα, εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν έχει διαπιστωθεί η νόσος στα βοοειδή. Στον άνθρωπο έχουν μέχρι σήμερα διαγνωστεί περί τα 100 κρούσματα της αποκλίνουσας μορφής της νόσου των Greutzfeldt και Jacob, όλα εκτός από πέντε, στη Βρετανία. Σύμφωνα, όμως, με στοιχεία του Οργανισμού Τροφίμων και γεωργίας τον ΟΗΕ, επεξεργασμένα παραπροϊόντα σφαγείου έχουν εξαχθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, σε περισσότερες από 100 χώρες σχεδόν σε όλο τον κόσμο.

Το μοναδικό κρούσμα ΣΕΒ στη Ελλάδα βρέθηκε πρόσφατα. Ήταν ζήτημα χρόνου. Με τον όγκο των εισαγωγών σε κρέας και ζωοτροφές, περιλαμβανομένων και από χώρες, όπου η ύπαρξη της νόσου είχε διαπιστωθεί, ήταν βέβαιο ότι η Ελλάδα είχε εκτεθεί στον παθογόνο παράγοντα. Με άλλα λόγια η απουσία ενδείξεων παρουσίας της νόσου, δεν έπρεπε να εκλαμβάνεται ως ένδειξη απουσίας της.

Ανάλογη θέση είχε διατυπώσει και η Επιστημονική Καθοδηγητική Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που αναφερόταν στο γεωγραφικό κίνδυνο, στηριζόμενη στην άρνηση της Ελλάδος να παράσχει τα στοιχεία, που ζητήθηκαν για την αξιολόγηση του γεωγραφικού κινδύνου στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και σε ορισμένες άλλες εκτός αυτής. Η Επιτροπή αυτή, εξαιτίας της μή παροχής δεδομένων δήλωσε την αδυναμία της να αξιολογήσει τη χώρα μας και σε συνάρτηση με τα προαναφερόμενα, κατέταξε την Ελλάδα στην κατηγορία των χωρών υψηλού κινδύνου.

Ανάλυση του κινδύνου

Ο σύγχρονος υγειονομικός έλεγχος των τροφίμων είναι ιατρική πράξη, που απαιτεί πληροφόρηση για την προέλευση και την ιστορία του τροφίμου. Η σύγχρονη αντίληψη για τον έλεγχο των τροφίμων επιβάλλει τεκμηριωμένη ολιστική προσέγγιση, από το χωράφι του παραγωγού μέχρι το πιάτο του καταναλωτή. Επίσης τον τεκμηριωμένο αυτοέλεγχο, από όλους τους εμπλεκόμενους στην αλυσίδα παραγωγής, επεξεργασίας και διακίνησης των τροφίμων. Έτσι, η εκτίμηση της ασφάλειας ενός τροφίμου στηρίζεται στην ανάλυση των κινδύνων, με βάση τα υπάρχοντα στοιχεία και πληροφορίες. Η ανάλυση αυτή περιλαμβάνει την αξιολόγηση του κινδύνου (risk assessment), που οδηγεί στην απόφαση για τον τρόπο διαχείρισης του κινδύνου (risk management) και την ανάλογη κοινοποίηση του αποτελέσματος (risk communication). Συναφώς, πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι δεν υπάρχουν τρόφιμα μηδενικού κινδύνου.

Στην προκείμενη περίπτωση χαρακτηριστικό είναι η ανεπάρκεια και το έλλειμμα γνώσεως που υπάρχει. Οι συνθήκες αυτές επιβάλλουν επιφύλαξη, αφού εξαιτίας του γεγονότος τούτου, δυσκολευόμαστε στην ανάλυση του κινδύνου, ώστε να τον διαχειριστούμε αποτελεσματικά. Συνεπώς, επιβάλλεται η αυστηρότερη δυνατή εφαρμογή μιας άλλης αρχής, του ελέγχου των τροφίμων, της αρχής της προληπτικότητας.

Με τις υπάρχουσες αυτή τη στιγμή μεθόδους, η διάγνωση της ΣΕΒ δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί εργαστηριακά ζώντος του ζώου. Μπορεί όμως να διαγνωστεί μέχρι 6 μήνες πριν από την εκδήλωση κλινικών συμπτωμάτων. Το διάστημα από την έκθεση του ζώου στο λοιμογόνο παράγοντα μέχρι την εκδήλωση της νόσου είναι **terra incognita**, μέχρι έξι μήνες πριν από την κλινική εκδήλωση. Ο χρόνος αυτός εκτιμάται ότι μπορεί να είναι μερικά έτη. Σχεδόν τίποτε δεν είναι γνωστό για την ικανότητα μετάδοσης του λοιμογόνου παράγοντα κατά το διάστημα αυτής της σκοτεινής περιόδου, από τους οιονεί φορείς της νόσου.

Δε γνωρίζουμε επίσης επακριβώς τις συνθήκες απενεργοποίησης ή απομόνωσης του λοιμογόνου παράγοντα. Ακόμα και οι συνιστώμενες σήμερα συνθήκες θερμικής επεξεργασίας στους 133°C για 20 λεπτά στις 3 ατμόσφαιρες πίεση, δεν εξυγιαίνει πλήρως «Υλικά Υψηλού Κινδύνου», με μεγάλο φορτίο λοιμογόνου παράγοντα.

Δε γνωρίζουμε πλήρως την κατανομή του λοιμογόνου παράγοντα στους διάφορους ιστούς των μολυσμένων ζώων και των ανθρώπων. Γνωρίζουμε όμως ότι κυρίως, αλλά όχι αποκλειστικά, η κυκλοφορούσα σε ένα ζώο ποσότητα του λοιμογόνου παράγοντα, βρίσκεται στο Κεντρικό Νευρικό Σύστημα (εγκέφαλος και νωτιαίος μυελός) και δευτερευόντως στο Λεμφικό. Σχεδόν απουσιάζει από τους μυς. Δεν έχει διαπιστωθεί η ύπαρξή του στο γάλα. Σημειώνεται πάντως ότι τα διαγνωστικά μέσα, που διαθέτουμε σήμερα, έχουν ευαισθησία πάνω από ένα ορισμένο επίπεδο φορτίου λοιμογόνου παράγοντα. Με βάση κυρίως τα στοιχεία αυτά ορισμένα όργανα ή και ιστοί έχουν χαρακτηριστεί ως «Υλικά Υψηλού Κινδύνου». Σ' αυτή την κατηγορία υπάγονται ολόκληρο το κεφάλι με εξαίρεση τη γλώσσα, ο νωτιαίος μυελός μαζί με τη σπονδυλική στήλη, οι αμυγδαλές, ο θύμος, ο σπλήνας και τα έντερα.

Ας προστεθεί, όμως, ότι η μολυσματικότητα ενός υλικού για τη διάσπαση του φράγματος των ειδών πρέπει να είναι 100.000. Αυτό σημαίνει ότι για να μολυνθεί ένας άνθρωπος από μολυσμένους ιστούς βοοειδούς χρειάζεται 100.000 βαρύτερη μόλυνση, από ότι απαιτείται για να μολυνθεί ένα άλλο βοοειδές.

Σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με την Επιστημονική Καθοδηγητική Επιτροπή της Ε.Ε. *«ασφαλές προϊόν μπορεί να προσφερθεί στους καταναλωτές εάν ότι είναι ήδη επιστημονικά γνωστό για τη ΣΕΒ το εκμεταλλευτούμε με λογική τάξη, με την προϋπόθεση ότι τα μέτρα διαχείρισης του κινδύνου που θα προκύψουν (με την μέθοδο αυτή) εφαρμόζονται και ελέγχονται όπως επιβάλλεται».*

Η ίδια Επιτροπή επισημαίνει ότι, μετά τις ιδεώδεις συνθήκες προστασίας του ανθρώπου, που μπορεί να επιτευχθούν μόνο με την απουσία μολυσμένων ζώων στην τροφή του ανθρώπου, το επόμενο σχετικά ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας είναι η απομάκρυνση όλων των «Υλικών Υψηλού Κινδύνου», τα οποία συγκεντρώνουν το 95% του μολυσματικού φορτίου σε περίπτωση ΣΕΒ. Αποτυχία να εξασφαλιστούν αυτά εκθέτουν ένα μεγάλο αριθμό καταναλωτών σε ένα μη αναγκαίο κίνδυνο.

Από τα ανωτέρω σαφώς διαφαίνεται η αξία της ύπαρξης αξιόπιστων στοιχείων για την επιτήρηση της νόσου στις εκτροφές και η δυνατότητα διαφανούς και εγγυημένα αναλλοίωτης τήρησής τους. Δυστυχώς για την Ελλάδα αυτή τη στιγμή δεν υπάρχουν τέτοια στοιχεία. Μια πολύ σημαντική Υπουργική Απόφαση, η οποία τέμνει αποτελεσματικά το πρόβλημα της επιτήρησης της νόσου, υπογράφηκε μόλις στις 29 Δεκεμβρίου του 2000. Αν εφαρμοστεί επακριβώς, έστω και τώρα, θα ξεκινήσει μια αξιόπιστη επιτήρηση της νόσου. Η εφαρμογή, όμως, είναι ακριβώς το πρόβλημα, δεδομένης της διάρθρωσης και ανεπάρκειας της Ελληνικής Διοίκησης. Επιπλέον, η Κεντρική Διοίκηση έχει μεταβιβάσει σημαντικές εξουσίες στις Νομαρχίες, οι οποίες είναι υπεύθυνες για την εφαρμογή, χωρίς το Υπουργείο Γεωργίας, στη συγκεκριμένη περίπτωση, να έχει τη δυνατότητα οποιουδήποτε ελέγχου. Όλες οι Υπηρεσίες της λεγόμενης Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης υπάγονται συλλήβδην στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Συνεπώς, το σοβαρότερο πρόβλημα είναι η αξιόπιστη εφαρμογή των μέτρων. Αυτό είναι σημαντικό, αν και όχι μόνο αλλά ιδιαίτερα, για την Ελλάδα. Τα μέτρα για να είναι αποτελεσματικά πρέπει να συνοδεύονται από διαφανή τήρηση όλων των στοιχείων της επιτήρησης, συμπεριλαμβανόμενης της ιχνηλασιμότητας των ζώων και του κρέατος, σε προσβάσιμη μή αλλοιώσιμη τράπεζα πληροφοριών, που να στηρίζεται σε αυστηρό και αξιόπιστο κτηνιατρικό έλεγχο, με βάση συγκεκριμένο πρωτόκολλο και έκδοση αξιόπιστου μή αλλοιώσιμου πιστοποιητικού. Αυτές είναι οι αναγκαίες και ίσως οι ικανές συνθήκες για να ξανακερδηθεί η εμπιστοσύνη του καταναλωτή, όσον αφορά στην ασφάλεια του κρέατος των μυρμηκαστικών.

Βιβλιογραφία

- E.U. *Opinion of the Scientific Steering Committee on the Human Exposure Risk (HER) nia food with respect to BSE (1969 doc). Adopted on 10 December 1999.*
- Εφημερίδα «Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στην Ελλάδα». Η νόσος των τρελλών αγελάδων ξανά στο προσκήνιο. Φύλλο 2000/11.
- http://europa.eu.int/comm/food/fs/sc/ssc/out_113_eu.pdf
- <http://www.fao.org/news/2001/010202-e.htm>
- <http://www.genesisbioventures.com/science.bse.html>
- <http://www.meatnews.com/Articles/viewarticle.cfm?Article=529>
- Office International des Epizooties. Code / January 1998. Appendix XV. Bovine Spongiform Encephalopathy (BSE).
- Ράντσιος, Α.Τ. (2000). Οι τρελλές αγελάδες ίσως είναι ήδη εδώ... (Από τον Ιούλιο η Ευρωπαϊκή Ένωση χαρακτηρίζει χώρα υψηλού κινδύνου την Ελλάδα, η οποία δεν κατάφερε να στείλει ούτε ένα στοιχείο για τη νόσο). Εφημερίδα «Καθημερινή», Κυριακή 26 Νοεμβρίου 2000.
- Ράντσιος, Α.Τ. (2001). 'Ωδινεν όρος και έτεκε... τρελλή αγελάδα (Σκέψεις για τη διαχείριση του προβλήματος των μεταδοτικών σπογγόμορφων εγκεφαλοπαθειών). Εφημερίδα «Καθημερινή», Κυριακή 4 Φεβρουαρίου 2001.
- WHO (1999). WHO Infection Control Guidelines for Transmissible Spongiform Encephalopathies. (Report of a WHO Consultation). WHO Document WHO/CDS/CSR/APH/200.3 (WHO/CSR Web site).

ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Elena Panagiotou

30.000 ΜΕΛΗ / 26 ΔΙΣ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ / 19 ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Κόσμων 12, Τ.Θ. 1517, 71110, Ηράκλειο Κρήτης

Τηλ.: 081-342626, Fax: 081-342122, e-mail: mail_info@pancretabank.gr

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΕΣ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗΣ ΜΕΛΩΝ

1951 (18/4)	{	— Βέλγιο — Γερμανία (Δυτική) — Γαλλία — Ιταλία — Λουξεμβούργο — Ολλανδία	<i>Ιδρυτικά μέλη της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης</i> <i>Με την αρχική συνθήκη που υπεγράφη στο Παρίσι ιδρύεται Ευρωπαϊκή κοινότητα Άνθρακος και Χάλυβος (ΕΚΑΧ) η οποία μετεξελιχθηκε στη σημερινή μορφή της</i>
1973 (1/1)	{	— Αγγλία — Δανία — Ιρλανδία	<i>Εντάχθηκαν μετά από αλλη- παλλήλες διαπραγματεύσεις, ιδιαιτέρα με την Αγγλία</i>
1981 (1/1)	{	— Ελλάδα	<i>Εντάχθηκε 10ο μέλος. Είχαν προηγηθεί Συνθήκες: Σύνδε- σης (9.7.1961) και προσχώρη- σης (28.5.1999).</i>
1986 (1/1)	{	— Πορτογαλία — Ισπανία	<i>Εντάχθηκαν ως το 11ο και 12ο μέλος αντίστοιχα</i>
1995 (1/1)	{	— Αυστρία — Σουηδία — Φινλανδία	<i>Εντάχθηκαν ως το 13ο, 14ο και 15ο μέλος αντίστοιχα. Είχαν προηγηθεί δημοψηφί- σματα.</i>

ΒΟΗΘΗΣΤΕ ΚΑΙ ΜΗ ΜΕΜΨΙΜΟΙΡΕΙΤΕ

Η Ε.Φ.Σ. απαντά σε όσους επηρεάστηκαν από τα συγκυριακά συμπτώματα τα τελευταία χρόνια στο Αγροτοσυνεταιριστό μας Κίνημα:

«Το Αγροτοσυνεταιριστικό μας κίνημα δεν είναι υπόθεση ξεπερασμένη. Έχει μέλλον. Η προσφορά του και το ηθικό του υπόβαθρο έχουν βαθιές ρίζες στη συνείδηση των Αγροτών. Έχει, σαν φορέας, αναπτυξιακές δυνατότητες στην προοπτική της νέας αναδιάρθρωσης της αγροτικής μας οικονομίας. Παρακολουθεί τις εξελίξεις και έχει οράματα για το μέλλον, με στόχο και σκοπό τη βελτίωση της θέσης των οικονομικά αδύνατων αγροτών.

Γι' αυτό και πάλι θα επουλώσει τις πληγές που του προκάλεσε ο άκρατος κομματισμός και θα ξαναβρεί την παλιά του δόξα.

Βοηθήστε το, λοιπόν, και μη μεμψιμοιρείτε»!

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΦΙΛΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ

1000 ΛΕΞΕΙΣ

ΘΑΝΑΣΗ ΜΠΙΚΟΥ
ΓΕΩΠΟΝΟΥ

ΠΑΓΚΟΣΜΟΠΟΙΗΣΗ

ΤΑ...ΤΡΟΚΤΙΚΑ (Πολυεδνικές)

Τελικά, είναι δέκα ορθογραφίας!

μπικου

Θύμησες

ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΗ

(χωρίς όνομα)

(Συνέχεια από τη σελίδα 109 του τεύχους 62/2001)

Θυμούμαστε λοιπόν:

7) Τον πείραζε τον παπά, φίλο και συμμαθητή του στο Γυμνάσιο, μετά τη Γενική Συνέλευση του Συνεταιρισμού του, στο εστιατόριο, που κυριαρχούσε ευθυμία γιατί όλα πήγαν καλά στη Συνέλευση. Ήταν ένας πολύ καλός, σεβάσμιος και μορφωμένος παπάς που δεν ήταν παντρεμένος. Γελούσε για τα ανέκδοτα που λέγονταν στην εύθυμη παρεούλα των συνεταριστών. Και ο φίλος συμμαθητής πήρε το περίσιο θάρρος για να του πει, «διερωτώμαι, παπά μου, πώς εσείς οι άγαμοι κληρικοί κάνετε χωρίς γυναίκα». Και ο ετοιμόλογος παπάς αμέσως του απαντά: «Και εγώ διερωτώμαι, καλέ μου φίλε, πώς εσείς οι λαϊκοί κάνετε μόνο με μιά γυναίκα». Κόκκαλο η παρέα. Και ο παπάς έσπασε τη σιωπή προσθέτοντας: «Όταν πειράζετε τους άλλους, να δέχεστε και τα δικά τους πειράγματα».

8) Έλεγε στην αγόρευσή του σε Γενική Συνέλευση Συνεταιρισμού, αντι για συγκεκριμένες αναφορές και τεκμηριωμένη επιχειρηματολογία: «Το Α, Β και τα λοιπά. Και συνέχεια της αοριστολογίας του. «Το Α, Β και τα λοιπά». Και δόστου η κατάληξη της μακροσκελούς χωρίς τελεία πρότασης με το «Α, Β και τα λοιπά». Προχώρησε επιτέλους και στο **Γάμα**, του φωνάζει από τη Συνέλευση αγανακτισμένος συνεταίρος. «Μη βάζεις στο δικό μου στόμα βρωμόλογα», του απαντά ο «Α,Β και τα λοιπά». «Θα πω αυτό που θέλω εγώ και όχι αυτό που θέλεις εσύ».

9) «Θέλω να πάρω πίσω την περυσινή διαφωνία μου, γιατί η δουλειά πήγε πολύ καλά», μου ζητούσε αντιπρόσωπος Συνεταιρισμού, βλέποντας τα πρακτικά της Γενικής Συνέλευσης στα χέρια μου, λίγο πριν αρχίσει η συνεδρίαση. Και πώς μπορεί να γίνει αυτό, τον ερωτώ. Να διαγράψουμε τη σχετική περικοπή και να μονογράψω στο περιθώριο την διαγραφή, μου απαντά. Για να προσθέσει αυτόρεσκα, αφού αυτός γνώριζε τη διαδικασία που εγώ αγνοούσα, όπως συμπεράνε από την ερώτησή μου. Υπάρχει άλλος τρόπος; ΝΑΙ, του απαντώ, ένας και μοναδικός, αλλά όχι αυτός που προτείνεις. Δηλαδή; Να αποδεχτείς στη Γενική Συνέλευση όταν θα συζητείται το θέμα, τη λαθεμένη περυσινή κρίση σου. Αυτό δεν μπορεί να γίνει, μου λέγει. Ούτε αυτό που ζητάς, του απαντώ. Και έκλεισε εδώ αυτός ο διάλογος, που αφήκε βέβαια έκθετο το συνομιλητή μου, όχι μόνο για την κρίση αλλά και για το θάρρος!! της γνώμης που διέθετε.

10) Όταν βγάζεις 100 σακιά σάρι και θέλεις 10 για τις ανάγκες της οικογένειάς σου, πόσα σακιά θα πουλήσεις; με ρώτησε πολύτεκνος όσο και πολύπειρος αγρότης, που παρακολουθούσε συζήτηση δύο λογιστών στα γραφεία του Συνεταιρισμού. Μα είναι απλό, του απαντώ, αν και καταλάβαινα πως κάπου αλλού το πάει ο μπαρμπα-Γιώργης, που ήθελε έτσι να σχολιάσει την ακρίβεια των λογιστικών πράξεων για τις οποίες μιλούσαν δίπλα μας οι δύο λογιστές. Θα πουλήσεις 90, του λέγω. Αμ δε, μου απαντά, 90 για τους φίλους μας εδώ (εννοούσε τους λογιστές) εγώ θα πουλήσω 80. Γιατί, απόρησα, εκατό μείον δέκα δεν κάνουν ενενήντα; Ναί,

μου απαντά, αλλά θα πρέπει να υπολογίσεις ότι πέντε σακιά θα μου κλέψουν οι φτωχοί που ντρέπονται να μου τα ζητήσουν και πέντε που θα δώσω εγώ σε φτωχούς γιατί ντρέπομαι να έχω και αυτοί να πεινρούν. Έτσι, θα πουλήσω 80 και όχι 90 σακιά. Καθένας κάνει τους δικούς του λογαριασμούς, του απάντησα.

11) Διαφωνώ, φώναξε πολύ δυνατά στη Γενική Συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ (αν καλά θυμώμαι, το 1978) αντιπρόσωπος Ένωσης, όταν άκουσε τον προϊστάμενο του Λογιστηρίου να ανακοινώνει το ποσό με το οποίο αγοράστηκε το αυτοκίνητο (Μερσεντές) για τον πρόεδρο της κορυφαίας Οργάνωσης των αγροτών. Και όταν του δόθηκε η απάντηση ότι ήταν αναγκαίο για να πηγαίνει ο πρόεδρος στο Υπουργείο Γεωργίας και τις άλλες Υπηρεσίες, όπως θα άρμοζε στο αξιωμα του, η απάντησή του ήταν, **να πηγαίνει με γαϊδάρο για να τον υπολογίζουν σαν αγρότη**. Εκείνες τις ημέρες είχαν γράψει οι εφημερίδες ότι ο Διοικητής της ΑΤΕ είχε μετακινηθεί στην επαρχία με ελικόπτερο. Και όταν την είδηση αυτή, χωρίς να την σχολιάσει, του την υπενθύμισε άλλος αντιπρόσωπος, η απάντησή του ήταν, **ότι η Τράπεζα έχει λεφτά**.

12) Σε 208 στρέμματα, που απέχουν μόλις 4 χιλιόμετρα από το Ρέθυμνο, βρίσκονται οι τεράστιοι αποθηκευτικοί χώροι της Ένωσης Ρεθύμνης και της θυγατρικής της ΑΣΕΑΡ. Με δεξαμενές λαδιού, αποθήκες ζωοτροφών, λιπασμάτων και άλλων γεωργικών εφοδίων. Την τεράστια αυτή έκταση, σημαντικής σημερινής αξίας, είχε αγοράσει τη δεκαετία του 1990 ο τότε πρόεδρος της Ένωσης, Σήφης Μπικάκης. Όλοι μιλούν σήμερα για τη λειτουργικότητα και τη χρησιμότητα του αποθηκευτικού κέντρου των «Τριών Μοναστηριών», όπως είναι η ονομασία της περιοχής.

Αυτό που λίγοι γνωρίζουν είναι ότι για να αποχαρακτηριστεί από δασική η έκταση των 208 στρεμμάτων ο μετά τον Σήφη Μπικάκη πρόεδρος της Ένωσης Κώστας Μπέμπης, προσκόμισε στην αρμόδια επιτροπή, που συνεδρίαζε στην Αθήνα, μέσα σε ναυλοσακούλα ένα από τους θάμνους της δασικής έκτασης των 208 στρεμμάτων. Μια στοιβίδα (ποτήριοις το ακανθώδες, φρυγανώδες θάμνιον 0,20-0,80 ύψους, το μοναδικά δασικό φυτό σ' αυτή την έκταση) και με τη γνωστή πειστική και πείσμονα επιχειρηματολογία του ο Κώστας Μπέμπης πέτυχε τον αποχαρακτηρισμό αυτής της έκτασης για να γίνει, όπως είναι σήμερα, ένα τεράστιο αποθηκευτικό κέντρο γεωργικών προϊόντων και εφοδίων.

13) Επέμενε να διαμαρτυρηθεί στην Ευρώπη για την πρόωρη συνταξιοδότησή του, επειδή εκκρεμούσε αρκετά χρόνια η αίτησή του στο Υπουργείο Γεωργίας. Μου έστειλε την αίτησή του σε σχέδιο να τον συμβουλευτώ σχετικά. Είμαι Ευρωπαίος πολίτης – μου είπε στο τηλέφωνο όταν με ενημέρωνε ότι μου ταχυδρόμησε την αίτηση – και έχω δικαίωμα να ζητήσω να με υποστηρίξει. Όταν πήρα την αίτηση διάβασα τα επιχειρήματα του φίλου και για πολλά χρόνια προέδρου του Συνεταιρισμού του. Και δεν θα μείνω σ' αυτά που έγραψε, αλλά πώς τα έγραψε στα Ελληνικά. «Είμαι Ευρωπαίος πολίτης...», ξεκινούσε την αίτησή του. Και βέβαια το **Ευρωπαίος** θα μεταφραζόταν, αλλά όμως όταν του είπα – πάλι στο τηλέφωνο – την πρώτη γκάφα του, αφού γέλασε για τη διαφήμιση του... ανδρισμού του, που άθελά του έκανε, αποφάσισε να μην προσφύγει στην Ευρωπαϊκή Ένωση για το θέμα του, αν και «Ευρωπαίος πολίτης».

Υ.Γ. Γράψτε μου και εσείς τα δικά σας

Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΗΣ

(χωρίς όνομα)

Τη στήλη επιμελείται ο κ. Γ. ΦΡΑΓΚΙΑΔΟΥΛΑΚΗΣ

Μας ερωτούν και απαντούμε:

Για το συνταξιοδοτικό - επίκαιρο όσο και ζωτικό θέμα - με ερωτούν πολλοί συνάδελφοι συνταξιούχοι και τους απαντώ:

Το συνταξιοδοτικό είναι ένα θέμα που θα μας απασχολήσει πολύ μέχρι να βρεθεί μια λύση ικανοποιητική και προπάντων βιώσιμη. Πολλά έχουν γραφεί και πολλές είναι οι λύσεις που προτείνονται, μα όλες αυτές οι λύσεις θέλουν τα πρόσθετα βάρη να τα πληρώσει η άλλη μεριά. Οι εργοδότες θέλουν να τα πληρώσουν οι εργαζόμενοι και οι εργαζόμενοι θέλουν να τα πληρώσουν οι εργοδότες.

Η λύση ασφαλώς είναι δύσκολη, γιατί έχει να αντιμετωπίσει πολλούς παράγοντες, όπως είναι, η αντοχή των Εργαζομένων, που όπως είναι γνωστό τα τελευταία χρόνια, σήκωσαν στους ώμους τους όλο σχεδόν το κόστος της ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση και λογικό είναι να ζητούν να μην επωμισθούν άλλα βάρη.

Από την άλλη οι εργοδότες θέλουν να κρατήσουν χαμηλά το κόστος των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, ώστε να μπορέσουν να ανταγωνιστούν τις άλλες οικονομίες στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον που κυριαρχεί σήμερα.

Ασφαλώς και αναζητείται επείγοντως η λύση, αλλά είναι γνωστό ότι ομελέτα χωρίς αυγά δεν γίνεται και τα αυγά είναι σίγουρο ότι θα σπάσουν. Ας κάνουμε μια ευχή, η λύση που θα βρεθεί να είναι βιώσιμη και οριστική και όχι απλά εμβολωματική που θα μας αναγκάσει σε σύντομο χρονικό διάστημα να αναζητήσουμε άλλες λύσεις που ασφαλώς θα είναι περισσότερες επώδυνες.

Σκοπός αυτού του σημειώματος δεν είναι να προτείνει λύση, αλλά να ενημερώσει τους συναδέλφους συνταξιοδοτικούς υπαλλήλους και συνταξιούχους του ασφαλιστικού ταμείου του ΤΑΥΣΟ που είναι μέλη της Εταιρείας μας για την οικονομική κατάσταση του κλαδικού μας ταμείου συνταξιοδότησης (ΤΑΥΣΟ).

Είναι γνωστό ότι το ΤΑΥΣΟ υπήρξε από τα πιο εύρωστα ταμεία στο παρελθόν και αυτό διότι η επισφάλεια των απαιτήσεών του μέχρι τουλάχιστον το 1990 ήταν σχεδόν μηδενική. Όλες οι συνταξιοδοτικές οργανώσεις εξοφλούσαν κανονικά τις εισφορές τους και με την συνεχή αύξηση των προσλήψεων που έκαναν αυξάνονταν και τα έσοδα του Ταμείου.

Μετά όμως το 1990 φάνηκαν σημάδια οικονομικής αδυναμίας αρκετών συνταξιοδοτικών Οργανώσεων, να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους, και επιδεινώθηκε η κατάσταση του Ταμείου με την διάλυση ή συρρίκνωση, ορισμένων Κεντρικών Συνταξιοδοτικών Οργανώσεων, και φυσικά την απόλυση μεγάλου αριθμού εργαζομένων. Έτσι είχε μεγάλη απώλεια εσόδων το Ταμείο.

Υπερβαίνουν τα 10 δις οι καθυστερημένες εισφορές (Στοιχεία με 31.12.2000). Παρ' όλα αυτά σήμερα το ΤΑΥΣΟ διαθέτει περίπου 70 δις αποθεματικά και αξιόλογα ακίνητα. Αυτό σημαίνει ότι ίσως είναι από τα λίγα ασφαλιστικά Ταμεία που δεν αντιμετωπίζει άμεσα οικονομικά προβλήματα για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του προς τους συνταξιούχους του και δεν θα αντιμετωπίσει προφανώς ούτε στα προσεχή 10

χρόνια. Είναι όμως επίσης σίγουρο ότι αν δεν βελτιωθεί η οικονομική κατάσταση των Συνεταιριστικών Οργανώσεων και δεν βρεθεί τρόπος αύξησης των δραστηριοτήτων τους, που θα συνεπάγεται την πρόσληψη νέου προσωπικού, τότε το ΤΑΥΣΟ θα βρεθεί σε δύσκολη θέση να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του.

Το μεγάλο ζητούμενο είναι σήμερα η ενδυνάμωση των Συνεταιριστικών Οργανώσεων που σήμερα φαίνεται να είναι ο αδύνατος κρίκος στη διακίνηση των αγροτικών προϊόντων, με οδυνηρές επιπτώσεις στο εισόδημα των αγροτών. Είναι σήμερα ορατή η μείωση της αγοραστικής δύναμης των αγροτών και έχει ως συνέπεια την εγκατάλειψη της υπαίθρου.

Εάν αποκλειστεί η λύση της ενδυνάμωσης των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων σε σχετικά σύντομο διάστημα, τότε πρέπει να αναζητηθεί η σύμπραξη με κάποιο άλλο ταμείο δυναμικού κλάδου που θα εξελίσσεται ώστε να παίξει το ρόλο του αιμοδότη, έστω και εάν αυτό δεν διαθέτει το ύψος των αποθεματικών του ΤΑΥΣΟ.

Επίσης η ενδεχόμενη ενσωμάτωση του ΤΑΥΣΟ στο ΙΚΑ, μετά τα όσα περί αυτού ακούγονται, είναι μια λύση που μπορεί να είναι συμφέρουσα με την προϋπόθεση ότι η ενσωμάτωση θα γίνει μετά από διαπραγματεύσεις και πάντα με υπόψιν τις ιδιαιτερότητες του χώρου, ώστε να διασφαλισθούν τα συμφέροντα των σημερινών συνταξιούχων του.

Η σημερινή κατάσταση του ΤΑΥΣΟ έχει περιληπτικά όπως παρακάτω (στοιχεία 31.12.2000).

Ασφαλισμένοι: μόνιμοι 17.500		εποχιακοί 500	
ΕΣΟΔΑ			
— Ετήσιες εισφορές (εργοδοτών - εργαζομένων)	Δρχ.	14.000.000.000	
— Εισπράξεις από ρυθμισμένες εισφορές	»	1.000.000.000	
— Εσοδα από καταθέσεις, μερίσματα κλπ.	»	6.000.000.000	
— Λοιπά έσοδα	»	1.000.000.000	
			22.000.000.000
ΕΞΟΔΑ			
— Ετήσια συνταξιοδοτική δαπάνη	Δρχ.	21.000.000.000	
— Διοικητικές δαπάνες ΤΑΥΣΟ	»	1.500.000.000	
			22.500.000.000
Αποθεματικά			
— Καταθέσεις	Δρχ.	70.000.000.000	
— Αξία περιουσιακών στοιχείων	»	1.000.000.000	
			71.000.000.000
Οργανικές θέσεις προσωπικού		52	
Αριθμός συνταξιούχων		7.190	

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2001

	Εσοδα	Έξοδα	Πλεόνασμα
Κύριας Ασφάλισης	26.884.655.940	25.251.658.875	1.632.997.065
Επικουρικής Ασφ/σης	7.845.776.233	4.740.511.610	3.105.264.623
Σύνολα	34.730.432.173	29.992.170.485	4.738.261.688

Η σχέση μεταξύ εργαζομένων και συνταξιούχων είναι 2,5 περίπου και κρίνεται ως ικανοποιητική.

(Από τη σελίδα 113 του τ. 62 η συνέχεια της μόνιμης ενημερωτικής για τα μέλη της «Ε.Φ.Σ.» αυτής στήλης)

22. Τον Οκτώβρη θα συνέλθει το Δ.Σ. της Εταιρείας και θα ασχοληθεί με λειτουργικά και άλλα θέματα. Τις αποφάσεις που θα παρθούν θα δημοσιεύσουμε στο επόμενο τεύχος της «Σ.Π.». Την περίοδο του θέρους δεν συνήλθε το Δ.Σ. Η τελευταία συνεδρίασή του έγινε την 20-3-2001 (Πράξη 227).

23. Για την περισυλλογή των Διοικητικών βιβλίων των διαλυμένων ΑΣΟ, η «Ε.Φ.Σ.» ζήτησε και πάλι τη συμπαράσταση της ΠΑΣΕΓΕΣ (έγγραφο 81/9-5-2001). Ζήτησε επίσης τη συμπαράσταση συνεταιριστών που υπήρξαν μέλη αυτών των ΑΣΟ. Και από τη στήλη αυτή ζητούμε από όσους υπηρέτησαν αυτές τις ΑΣΟ, να ενδιαφερθούν για την περισυλλογή αυτών των βιβλίων, με την ιστορική πιά αξία, τα οποία δεν πρέπει να χαθούν.

24. Στους Προέδρους των Ελαιοκομικών Συνεταιρισμών, που διαθέτουν ελαιουργεία, η «Ε.Φ.Σ.» έστειλε το τεύχος 62 της «Σ.Π.», στο οποίο δημοσιεύεται (σελ. 97-100) άρθρο του Προέδρου της Εταιρείας για τον **Εκσυγχρονισμό των Συνεταιριστικών Ελαιουργείων**, για να ενημερωθούν και όσοι επιθυμούν να διατυπώσουν τις απόψεις και τα σχόλιά τους.

25. Για τη θέση που πήρε η «Ε.Φ.Σ.» στη μετοχοποίηση και το νέο προσανατολισμό της ΑΤΕ, διατυπώνουν ευμενή σχόλια, ιδιαίτερα παλαιοί Συνεταιριστές και υπάλληλοι της ΑΤΕ, που συνεργάστηκαν και υπηρέτησαν την Τράπεζα, την περίοδο της μεγάλης δραστηριότητάς της. Συγκινητικές είναι οι επισκέψεις στα Γραφεία της Εταιρείας, τα λόγια και οι αφηγήσεις τους από την περίοδο της μεγάλης δόξας του Ιδρύματος του Ελευθερίου Βενιζέλου για τους αγρότες, που με τόση ευκολία και χωρίς καμιά δικαιολογία τούς πήραν, οι σύγχρονοι μεταρρυθμιστές. Δυστυχώς και τα κόμματα, παρά την προκλητική ειδησεογραφία και τα σχόλια του περιοδικού μας, καμιά δεν βρήκαν μέχρι σήμερα δικαιολογία για την ανατροπή του νομικού καθεστώτος – που είχε θεσπίσει ο Ελευθέριος Βενιζέλος – και το νέο προσανατολισμό της ΑΤΕ. Και καμιά επίσης πρόταση μέχρι σήμερα δεν έκαναν τα κόμματα για το πώς θα ασκείται από εδώ και πέρα η με τις τόσες ιδιαιτερότητες Αγροτική πίστη, εκτός αν δεν της αναγνωρίζουν ιδιαιτερότητες. Αν αυτό συμβαίνει, ας το πουν, για να εκτιμηθούν: το ενδιαφέρον τους προς την αγροτική τάξη και τα αναπτυξιακά για την αγροτική οικονομία προγράμματά τους. Που βέβαια δεν είναι η μείωση του Φ.Π.Α., της τιμής του πετρελαίου και το παράβολο των αδειών ανέγερσης σταύλων και αποθηκών, που κατά καιρούς προτείνουν ως αναπτυξιακά της αγροτικής μας οικονομίας μέτρα. Για την Αγροτική πίστη να πουν στον αγροτικό κόσμο. Για το φορέα, δηλαδή, τους όρους και τις προϋποθέσεις άσκησης της.

26. Όπως μας γράφει (βλ. φωτό) η CABI (Βρετανικός μη κερδοσκοπικός διακυβερνητικός οργανισμός, για τη διάδοση επιστημονικών γνώσεων σε παγκόσμιο επίπεδο), **το περιοδικό της Εταιρείας μας (ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ) μελετήθηκε «με εσωτερικές διαδικασίες, εφαρμόζοντας τα αυστηρά κριτήρια επιλογής σε σχέση με το δυναμικό απόδοσης, την επιστημονική αξία και τη γεωγραφική προέλευση» και ότι «το περιεχόμενό του είναι πρωτότυπο και σημαντικό».**

Μετά από αυτό, η CABI ζήτησε την αποστολή του περιοδικού μας για να το συμπεριλάβει στις δύο βιβλιογραφίες της (την **CAB Abstracts** και την **CAB Health**) και περιλή-

ψεις δημοσιευμάτων του «να διατίθενται σε ηλεκτρονική μορφή και σε 50 έντυπα περιλήψεων καταλόγων περιοδικών». Έτσι – καταλήγει στην επιστολή της η CABI – οι εκδόσεις που προμηθεύεται μετά από αυστηρό έλεγχο, «φθάνουν στους αναγνώστες σε όλο τον κόσμο, όσο γίνεται γρηγορότερα, μέσω των υπηρεσιών μας».

Η «Ε.Φ.Σ.» έγραψε συνδρομητή του Περιοδικού μας την CABI και της απάντησε σχετικά με το έγγραφό της 86/30-7-2001. Το έγγραφο της CABI Publishing φωτοτυπημένο καταχωρούμε στη συνέχεια.

CABI Publishing

A division of CAB International

Friends of Cooperation Society
14 Efpolidos Str.
Athens
105 52
Greece

Accessions Unit

24th May, 2001

Re: Sineteristiki Poria

Dear Sir

You were recently kind enough to supply us with a complimentary copy of your journal Sineteristiki Poria which we have reviewed internally applying stringent selection criteria based on potential yield, scientific value and geographic origin. We found the subject area of the journal to be very relevant to our areas of interest and the content to be novel and important. We would therefore like to pursue with you the possibility of obtaining regular complimentary copies of the above title(s).

CAB INTERNATIONAL is a not-for-profit, intergovernmental organisation dedicated to the dissemination of scientific knowledge worldwide. We produce two bibliographic databases, CAB ABSTRACTS and CAB HEALTH, consisting of abstracts of relevant documents, which are also available electronically and in almost 50 printed abstract and index journals. CAB International aims to cover the global published literature in our core subject areas of applied life sciences in developing and developed countries. Worldwide users of the databases can then easily alert themselves to relevant articles in their area of interest which in turn results in them acquiring the full text from the original sources.

Being a strictly not-for-profit organisation we have to rely on donations from publishers or borrowings from libraries to supply over 90% of the literature that we abstract. Borrowings from libraries are unsatisfactory as we have to wait over six months for the release of incoming journals with a resulting impact on timeliness and a poor service both to publisher and user. Recognising this, most publishers do supply us with free subscriptions in order to ensure that their publications reach as large an audience worldwide as quickly as possible through our service. I do hope that it would be possible for this journal.

Our mailing address is

CAB International
PO Box 100
Wallingford
Oxon OX10 8DE
U.K.

Yours faithfully

Mrs. Sue Smith
Bibliographic Services Manager
s.smith@cabi.org

I look forward to hearing from you.

Απ' αυτή τη στήλη δημοσιεύουμε ειδήσεις αγροτοσυνεταιριστικού ενδιαφέροντος χωρίς δικιά μας σχόλια. Οι ειδήσεις αυτές έχουν συνεχή αρίθμηση

39. Από την ΠΑΣΕΓΕΣ εκυκλοφόρησε σχέδιο Υποδείγματος Καταστατικού Ενώσεως Αγροτικού Συνεταιρισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 2810/2000. Αποτελείται από 43 άρθρα από τα οποία 9 (τα 1, 2, 3, 4, 13, 17, 20, 23 και 43) έχουν κενά για συμπλήρωση. Για να αποκτήσει νομική ισχύ αυτό το καταστατικό θα πρέπει όπως αναφέρεται στο 43 άρθρο του: «Να διαβαστεί, να συζητηθεί και να ψηφισθεί κατά άρθρο και στο σύνολό του από την Τακτική Γενική Συνέλευση της Ένωσης, να εγκριθεί από το Μονομελές Πρωτοδικείο και να καταχωρηθεί στο βιβλίο

Σχέδιο

καταστατικού

Ενώσεως

από την

ΠΑΣΕΓΕΣ

Μητρώου Αγροτικών Συνεταιρισμών που τηρείται σ' αυτό.»

Σχέδια καταστατικών έστειλε η ΠΑΣΕΓΕΣ σε όλες τις Ε.Α.Σ. με σχετική εγκύκλιό της. Υπενθυμίζεται ότι από το μήνα Μάιο η ΠΑΣΕΓΕΣ έχει κυκλοφορήσει, σχέδιο υποδείγματος Καταστατικού Αγροτικού Συνεταιρισμού. Σύμφωνα δε με πληροφορίες μας, ετοιμάζονται και τα σχέδια Υποδειγμάτων Καταστατικών Κεντρικών Α.Σ.Ο. Κοινοπραξιών και Συνεταιριστικών Εταιρειών.

40. «Να επανιδρυθεί η Αγοφυλακή που οι άνδρες της αποτελούσαν τους ακοίμητους φρουρούς της υπαίθρου και μας προστάτευαν από κάθε είδους καταστροφές και

Να επανιδρυθεί

η Αγοφυλακή

ληπλασίες», γράφουν τα «Φουρνιώτικα Νέα» από το Λαοίθι της Κρήτης.

Ποιός θα μας εντοπίσει τα χωράφια μας που έχουν γίνει δάση αδιαπέραστα και δεν μπορούμε να τα βρούμε; ερωτά. Ακό-

μη - γράφει - και πυρκαγιά να γίνει και το πέραςμα ν' ανοίξει, η περιουσία μας δεν βρίσκεται. Τα όριά τους παραβιάζονται και δεν υπάρχει αρμόδιος στις περιπτώσεις αυτές να μας βοηθήσει».

41. Το Υπουργείο Γεωργίας εκχώρησε με σύμβαση την εφαρμογή του μέτρου στην ΑΤΕ (Δ/ση Μεγάλων Πελατών). Μέχρι τέλους του 2006 προβλέπεται η ένταξη 40-50.000 αγροτών (10.000 κατ' έτος κ.μ.σ.).

Πρόωρη

συνταξιοδότηση

Αγροτών

Πρόγραμμα

Καν.1257/92 Ε.Ε.

τον οικείο Νομάρχη (προέγκρισης - ένταξης).

Οι αιτήσεις των αγροτών θα υποβάλλονται κατά τους μονούς μήνες του έτους.

Η παραμονή στο μέτρο του συνταξιοδοτημένου αγρότη είναι 15ετής και μέχρι το 65ο έτος της ηλικίας του. (Μετά το 65ο έτος αφαιρείται-συμψηφίζεται τυχόν δικαιούμενη από τον ΟΓΑ σύνταξη γήρατος).

Το ύψος της αποζημίωσης ανά δικαιούχο είναι 1.272.000 δρχ/χρόνο (106.000 δρχ/μήνα), η οποία διαμορφώνεται σε 1.500.000 δρχ/χρόνο (125.000 δρχ/μήνα), όταν ο διάδοχος είναι ηλικίας 20 έως 30 ετών.

Οι δικαιούχοι (συνταξιοδοτούμενοι) γεωργοί πρέπει να:

- είναι μόνιμοι κάτοικοι του Νομού που είναι η εκμετάλλευσή τους
- έχουν ηλικία 55-64 ετών

Τα κατά τόπους Καταστήματα της ΑΤΕ

είναι αρμόδια για τη συγκέντρωση των δικαιολογητικών, τον έλεγχό τους και την έκδοση αποφάσεων από

- είναι άνεργοι αγρότες την τελευταία 10ετία.
- είναι αρχηγοί γεωργικών εκμεταλλεύσεων, με μέγεθος τουλάχιστον 30 στρεμμ. για ξηρικές καλλιέργειες, ή 12 στρεμμ. προκειμένου για ποτιστικές καλλιέργειες ή θερμοκήπια, ή 6 στρεμμ. προκειμένου για καπνά (ποσόστωση), ή 12 στρεμμ. προκειμένου για δενδρώδεις καλλιέργειες, ή 6 στρεμμ. προκειμένου για αμπέλια,
- παραχωρούν οριστικά ή με μίσθωση (με συμβόλαιο νομίμως μεταγεγραμμένο) το σύνολο της γεωργικής εκμετάλλευσης και των δύο συζύγων σε «διάδοχο» γεωργό (κατ' εξαίρεση μπορούν να διατηρούν το 10% και μέχρι 5 στρέμματα ακολούθως για αυτοκατανάλωση),
- παύουν οριστικά κάθε γεωργική τους δραστηριότητα μετά την ένταξή τους στο Πρόγραμμα.

Δεν μπορούν να ενταχθούν στους δικαιούχους του προγράμματος:

- Έμμισθοι υπάλληλοι, μόνιμοι ή έκτακτοι (Δημοσίου, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, Στρατιωτικοί, Ιδιωτικοί κλπ.).
- Ελεύθεροι επαγγελματίες με εξαίρεση τους μικροεπαγγελματίες (π.χ. παντοπώλες, καφεπώλες, κουρείς κλπ.) και εφόσον πληρούν τις παραπάνω προϋποθέσεις.
- Συνταξιούχοι οιοδήποτε ασφαλιστικού ταμείου εσωτερικού ή εξωτερικού, με εξαίρεση τους έμμεσα συνταξιοδοτούμενους, καθώς και τους γεωργούς που παίρνουν σύνταξη (επίδομα) ως θύματα ή τραυματίες πολέμου και εφόσον πληρούν τις παραπάνω προϋποθέσεις.
- Ο «**διάδοχος**» αγρότης πρέπει:
- να έχει ηλικία 20-30 ετών
- να αυξήσει τη γεωργική εκμετάλλευση κατά 10%.

Δικαιολογητικά: Αίτηση και Υπεύθυνη Δήλωση σύμφωνα με υπόδειγμα της Εγκυκλίου της ΑΤΕ (79/5-6-2001) που δίνεται στον αγρότη.

265 δισ. δρχ. για την αγροτική ανάπτυξη

42. Επενδύσεις συνολικού προϋπολογισμού 265 δισ. δρχ. για την ίδρυση και τον εκσυγχρονισμό αγροτικών επιχειρήσεων θα χρηματοδοτηθούν από

το Γ Κοινοτικό πλαίσιο Στήριξης.

Το Πρόγραμμα παρουσίασε ο υπουργός Γεωργίας κ. Γεώργιος Ανωμερίτης, ο οποίος είπε ότι «πρόκειται για το μεγαλύτερο πρόγραμμα παρεμβάσεως στο επίπεδο μεταποίησης και εμπορίας του πρωτογενούς γεωργικού προϊόντος, με κύριους στόχους τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της ποιότητας και της υγιεινής των προϊόντων, την ικανοποίηση των απαιτήσεων της αγοράς, την προστασία του περιβάλλοντος και τη βελτίωση του εισοδήματος των παραγωγών».

Από το πρόγραμμα μπορούν να χρηματοδοτηθούν φυσικά πρόσωπα, εταιρείες κάθε μορφής (ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, ΑΕ), συνεταιριστικές οργανώσεις κάθε μορφής, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης 1ου και 2ου βαθμού), εταιρείες στις οποίες συμμετέχουν ΟΤΑ και συνεταιρισμοί και αναπτυξιακές εταιρείες.

Οι τομείς που πρόκειται να ενισχυθούν είναι:

1. **Κρέας:** Ίδρυση και εκσυγχρονισμός σφαγείων, μονάδων μεταποίησης κρέατος, μονάδων παραγωγής κρεατοσκευασμάτων κλπ.

2. **Γάλα:** Ίδρυση και εκσυγχρονισμός τυροκομείων, μονάδων παραγωγής γιαούρτης, μονάδων επεξεργασίας γάλακτος και αξιοποίησης προϊόντων - υποπροϊόντων αυτού, μονάδων παραγωγής προϊόντων ΠΟΠ κλπ.

3. **Αυγά - πουλερικά:** Ίδρυση και εκσυγχρονισμός μονάδων τυποποίησης, συσκευασίας και επεξεργασίας αυγών. Ίδρυση και εκσυγχρονισμός σφαγείων πουλερικών και μονάδων τεμαχισμού - τυποποίησης και μεταποίησης κρέατος

πουλερικών - στρουθοκαμήλων - κουνελιών. Σύγχρονα δίκτυα διακίνησης ζωικών προϊόντων κλπ.

4. Μέλι: Ίδρυση και εκσυγχρονισμός μονάδων τυποποίησης, επεξεργασίας, μεταποίησης μελιού και λοιπών προϊόντων κυψέλης.

5. Σπρωτοφία: Ίδρυση και εκσυγχρονισμός μονάδων αποπίνησης κουκουλιών και αξιοποίησης προϊόντων σπρωτοφίας.

6. Δημητριακά: Ίδρυση και εκσυγχρονισμός αποθηκευτικών χώρων και ξηρανηρών δημητριακών - μονάδων αποφλοίωσης, λείανσης κλπ. ρυζιού.

7. Ελαιούχα προϊόντα: Ίδρυση, εκσυγχρονισμός, μετεγκατάσταση ελαιοτριβείων, συγκώνευση ελαιοτριβείων. Ίδρυση, εκσυγχρονισμός τυποποιητηρίων - συσκευαστηρίων ελαιολάδου. Εκσυγχρονισμός - μετεγκατάσταση πυρηνελουργείων, ραφιναρίων ελαιολάδου και σποροελαιουργείων, χωρίς αύξηση δυναμικότητας.

8. Κρασί: Ίδρυση και εκσυγχρονισμός οινοποιείων χωρίς αύξηση δυναμικότητας και μονάδων μεταποίησης για παραγωγή ξυδιού κλπ. από οινοποιήσιμες ποικιλίες σταφυλιών κλπ.

9. Οπωροκρηπυτικά: Ίδρυση και εκσυγχρονισμός μονάδων συσκευασίας, τυποποίησης, διαλογής συντήρησης, ψύξης και αποθήκευσης οπωροκρηπυτικών, πατάτας, σύκων, οσπρίων και ξηρών καρπών. Ίδρυση και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων μονάδων, μεταποίησης βιομηχανικής τομάτας, φρούτων κλπ.

10. Άνθη: Ίδρυση και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων παραγωγής ζωοτροφών και μονάδων εμπορίας αυτών.

12. Σπόροι και πολλαπλασιαστικό υλικό: Ίδρυση και εκσυγχρονισμός μονάδων τυποποίησης και εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού.

13. Φαρμακευτικά και αρωματικά φυτά: Ίδρυση και εκσυγχρονισμός μονάδων τυποποίησης και επεξεργασίας αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών και παραγωγής αιθέριων ελαίων.

Σε όλους τους παραπάνω τομείς ενισχύονται κατά προτεραιότητα οι δράσεις που αφορούν προστασία του περιβάλλοντος και προστασία του καταναλωτή.

Τα ποσοστά ενίσχυσης των επενδυτικών σχεδίων καθορίζονται ως εξής: **50%** για επενδυτικά σχέδια επιλέξιμου προϋπολογισμού μέχρι του ποσού των **511,1** εκατ. δρχ. **45%** για το τμήμα επιλέξιμου προϋπολογισμού από 511, 1 εκατ. δρχ. μέχρι 1 δις δρχ. **40%** για το τμήμα των επενδύσεων από 1 δις δρχ. μέχρι 2 δις δρχ. και **35%** για τα τμήματα επενδύσεων άνω των 2 δις. δρχ.

Στο πρόγραμμα αυτό αναμένεται να ενταχθούν **800** με **1.000** επενδύσεις ίδρυσης ή εκσυγχρονισμού επιχειρήσεων, ενώ γίνονται δέκτες αιτήσεις επενδυτικών σχεδίων επιλέξιμου προϋπολογισμού από **80.000** (27,2 εκατ. δρχ.) ευρώ έως και 20 εκατ. ευρώ (6,8 δις. δρχ.).

Τον πλήρη φάκελλο που περιλαμβάνει την αίτηση - μελέτη υποβολής της πρότασης, τον οδηγό εφαρμογής, το φάκελο υποβολής της πρότασης και τις οδηγίες συμπλήρωσης του εντύπου, οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να προμηθευθούν μετά τις 10 Σεπτεμβρίου από το Υπουργείο Γεωργίας, τις οικείες περιφέρειες, τις κατά τόπους διευθύνσεις αγροτικής ανάπτυξης των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων ή μέσω της ιστοσελίδας του υπουργείου Γεωργίας στη διεύθυνση: www.minagric.gr.

Οι αιτήσεις - μελέτες θα υποβάλλονται, μετά από πρόσκληση που θα δημοσιεύεται στον τύπο σε τρεις τουλάχιστον εφημερίδες πανελλαδικής κυκλοφορίας, 15 ημέρες πριν από την έναρξη υποδοχής κάθε περιόδου.

Για το τρέχον έτος η έναρξη υποβολής των προτάσεων θα καθοριστεί με ανακοίνωση του υπουργείου Γεωργίας μέσα στον Σεπτέμβριο.

Ο.Γ.Α. Τηλεφωνική **1464**
εξυπηρέτηση

«SINETERISTIKI PORIA»

COOPERATIVE REVIEW

Published by the «FRIENDS OF COOPERATION SOCIETY»,
14 Efpolidos Str., 105 52 Athens Greece.

CONTENTS OF No 63/2001

☐ Sellianakis, G., We should learn from our experiences	121-136
☐ Doutsias, G., The existing structure of processing and marketing of Greek table olives	137-141
☐ Deligiannakis, M., Improved conditions for production and marketing of Greek olive-oil	143-146
☐ Charitos, Th., Exports, marketing and trade fairs	147-148
☐ Dermitzakis, M., Water, an insufficient good	149-150
☐ Mavrogiannis, D., Greek-Russian cooperation on cooperative legislation, studies, etc.	151-154
☐ Sellianakis, G., Elected board members should be under a pension scheme	155-159
☐ Selianitis, S., Further degradation of agriculture may constitute danger of national dimensions	161-166
☐ Rantsios, A., Infectious BSE's	167-171
☐ European Union - Important dates	173
☐ Friends of Cooperation Society: In need of assistance	173
☐ Bikos, A., 1000 words	174
☐ Cooperator: Remembrances	175-176
☐ Fragiadoulakis, J., Answers to our readers' questions	177-178
☐ From the editor:	
• Kolokotronis views about religion	154
• Communication with the members of our society	179-180
• Agricultural and cooperative news	181-183
• Contents in English - Identity of the Review	184

«ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ»

ΔΡΑΣΗ - ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Τρίμηνη έκδοση Επιστημονικού - Ιδεολογικού προβληματισμού

Ιδιοκτήτης: ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ

Γραφεία: Ευπόλιδος 14 (3ος όρ.) - Αθήνα 105 52 • Τηλ. 3226.976

Εκδότης - Διευθυντής: ο Πρόεδρος του Δ.Σ. της Εταιρείας:

Γεωργ. Σελλιανάκης, οδός Καραολή Δημητρίου 4 - Μελίσσια • Τηλ. 8042.439 • Τ.Κ.151 27

Επιμέλεια: για τη συγκέντρωση της ύλης, έκδοση, κυκλοφορία και τα οικονομικά
του περιοδικού: Συντακτική Επιτροπή από τους:

Γεώργιο Β. Σελλιανάκη, Απόστολο Τρ. Ράντσιο και Αθανάσιο Α. Μπίκο

ΕΤΗΣΙΕΣ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:

- Για Ενώσεις Συνεταιρισμών, Κεντρικές Οργανώσεις, Τράπεζες, Οργανισμούς :
(όχι κατώτερες των 10.000 δρχ).
- Για πρωτοβάθμιους Συνεταιρισμούς, άλλα νομικά πρόσωπα: (όχι κατώτερες των 5.000 δρχ).
- Για άτομα (όχι κατώτερες των 4.000 δρχ). • Για φοιτητές και νέους αγρότες (2.000 δρχ.)
- Εμβάσματα με ταχυδρομική επιταγή στον Ταμία της Εταιρείας Φίλων Συνεργατισμού
κ. Γ. Καφετζάκη, οδός Θράκης 30 - Νέα Σμύρνη 17 121 (τηλ. 93.55.394).

Τυπογραφείο: Νικήτα Κ. Καράλη, Γερανίου 7 - Τηλ. - FAX: 5233.965 • Κυκλοφορία: Σεπτέμβριος 2001

ΤΟ ΕΛΑΦΡΥΤΕΡΟ ΜΕ BIO-FILTER

1 και 1 BF

ΠΙΣΣΑ: 1 mg

ΝΙΚΟΤΙΝΗ: 0.1 mg

**ULTRA
ONE**

αγροτική τράπεζα

Αν ξέρατε την αγροτική, καιρός να γνωρίσετε την τράπεζα.

Σύγχρονη τραπεζική αντίληψη, παροχή ολοκληρωμένων τραπεζικών υπηρεσιών, ανταγωνιστική τιμολογιακή πολιτική, φιλική εξυπηρέτηση και σιγουριά που εγγυάται ένας πανίσχυρος όμιλος. Καιρός να γνωρίσετε το σημερινό πρόσωπο της Αγροτικής Τράπεζας, σε ένα από τα 444 καταστήματα σε όλη την Ελλάδα.

Καιρός να γνωρίσετε την τράπεζα που καλύπτει τις μικρές και μεγάλες ανάγκες κάθε Έλληνα.

M.CANN/ASHLEY

ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

Γ Ο Ν Ι Μ Η Δ Υ Ν Α Μ Η

www.ate.gr